

АНАЛІЗ

судової статистики та судової практики
розгляду Господарським судом Харківської
області справ щодо корпоративних спорів та
корпоративних прав
за 2024 рік

ЗМІСТ:

1. Вступ	3
2. Аналіз судової статистики щодо розгляду Господарським судом харківської області корпоративних спорів у 2024 році.	3
3. Аналіз судової практики щодо результатів розгляду Господарським судом Харківської області корпоративних спорів у 2024 році.	9
3.1.Справи у спорах, що виникають з корпоративних відносин, пов'язаних з правами на акції, частку в статутному капіталі.	9
3.2.Справи у спорах щодо оскарження рішень загальних зборів учасників товариств, органів управління.	31
3.3.Справи у спорах, що виникають з корпоративних відносин, пов'язаних з визнанням недійсними господарських договорів, пов'язаних з реалізацією корпоративних прав.	58
3.4.Справи у спорах пов'язані з діяльністю органів управління товариства.	65
4. Висновок.	88

ВСТУП.

На сьогоднішній день питання щодо корпоративного законодавства, корпоративного управління і корпоративного права в цілому викликають все більший інтерес. Права та законні інтереси учасників корпоративного спору, які вони прагнуть захистити в суді, не існують самі по собі, а входять у склад певних матеріальних правовідносин.

Корпоративними відносинами є відносини між учасниками (засновниками, акціонерами, пайовиками) юридичних осіб, у тому числі, які виникають між ними до державної реєстрації юридичної особи, а також відносини між юридичною особою та її учасниками (засновниками, акціонерами, пайовиками) щодо виникнення, здійснення, зміни і припинення корпоративних прав.

Оновлення корпоративного законодавства України впродовж останніх років істотно вплинуло на корпоративні правовідносини в Україні, усуваючи на законодавчому рівні певні проблеми, які часто виникали на практиці у минулому. Водночас судова практика не стоїть на місці та перманентно розвивається, у зв'язку із чим нерідко з'являються нові та змінюються попередні правові позиції щодо тих чи інших питань.

З метою виявлення у судовій практиці складних і неоднозначних питань вирішення відповідних спорів, у тому числі неоднакового застосування судом норм матеріального та процесуального права, а також з метою відстеження динаміки розгляду Господарським судом Харківської області корпоративних спорів за останні роки, на підставі листа Східного апеляційного господарського суду від 06.02.2025 № 11-04/000993, використовуючи статистичні дані, зазначені у звітах Господарського суду Харківської області за Формою № 1-г, затвердженою наказом Державної судової адміністрації України від 23.06.2018 № 325 «Про затвердження річних форм звітів щодо здійснення правосуддя місцевими та апеляційними судами», за погодженням з Держстатом, зі змінами, внесеними наказом Державної судової адміністрації України від 29.11.2024 № 528, здійснено вивчення судової статистики і узагальнення судової практики розгляду Господарським судом Харківської області справ щодо корпоративних спорів та корпоративних прав.

АНАЛІЗ СУДОВОЇ СТАТИСТИКИ ЩОДО РОЗГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ КОРПОРАТИВНИХ СПОРІВ У 2024 РОЦІ.

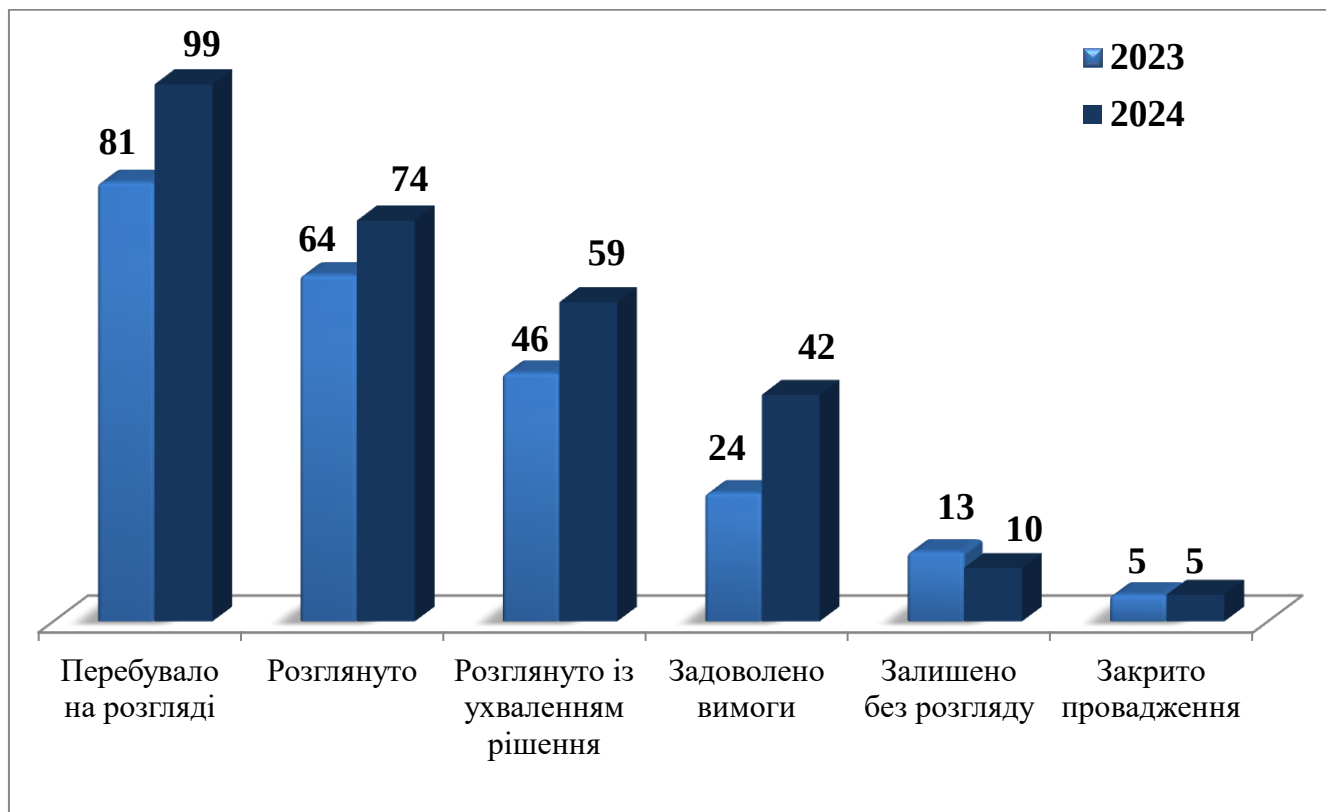
Згідно даних судової статистики у 2024 році на розгляді суду перебувало 16530 справ та матеріалів, що на 4337 справ та матеріалів менше ніж у 2023 році. З них, справ позовного провадження у спорах, що виникають з корпоративних відносин 99 (+18) або 0,6 %, з них 82 (+26) або 83 % надійшло у поточному році.

У структурі корпоративних спорів найбільша кількість справ, що перебували на розгляді - 31 % стосується спорів, пов'язаних з діяльністю

органів управління товариства. Найменша кількість, 10 % - це спори про визнання недійсними господарських договорів, пов'язаних з реалізацією корпоративних прав.

У звітному періоді розглянуто 74 справи даної категорії або 75 % від загальної кількості справ даної категорії, що перебували на розгляді, що на 10 більше, ніж у 2023 році. З них, із ухваленням рішення розглянуто 59 справ або 80 % від розглянутих справ даної категорії, що на 13 більше, ніж у 2023 році. Найбільша кількість розглянутих справ із ухваленням рішення, 41 % - це спори, пов'язані з діяльністю органів управління товариства. Задоволено позовні вимоги у 42 справах або 71 % від загальної кількості розглянутих справ даної категорії із ухваленням рішення, що на 16 більше, ніж у 2023 році. Найбільша кількість задоволених позовних вимог, 38 % - це спори, пов'язані з правами на акції, частку у статутному капіталі. У звітному періоді, як і у 2023 році, закрито провадження у 5 справах або 8 % від загальної кількості розглянутих справ даної категорії із ухваленням рішення. Залишено заяву без розгляду у 10 справах, що на 3 менше, ніж у 2023 році або 17 % від загальної кількості розглянутих справ даної категорії із ухваленням рішення. Залишок не розглянутих на кінець звітного періоду склав 25 справ, що на 8 більше, ніж у 2023 році, із них провадження зупинено у 8 справах, що на 4 більше, ніж у 2023 році.

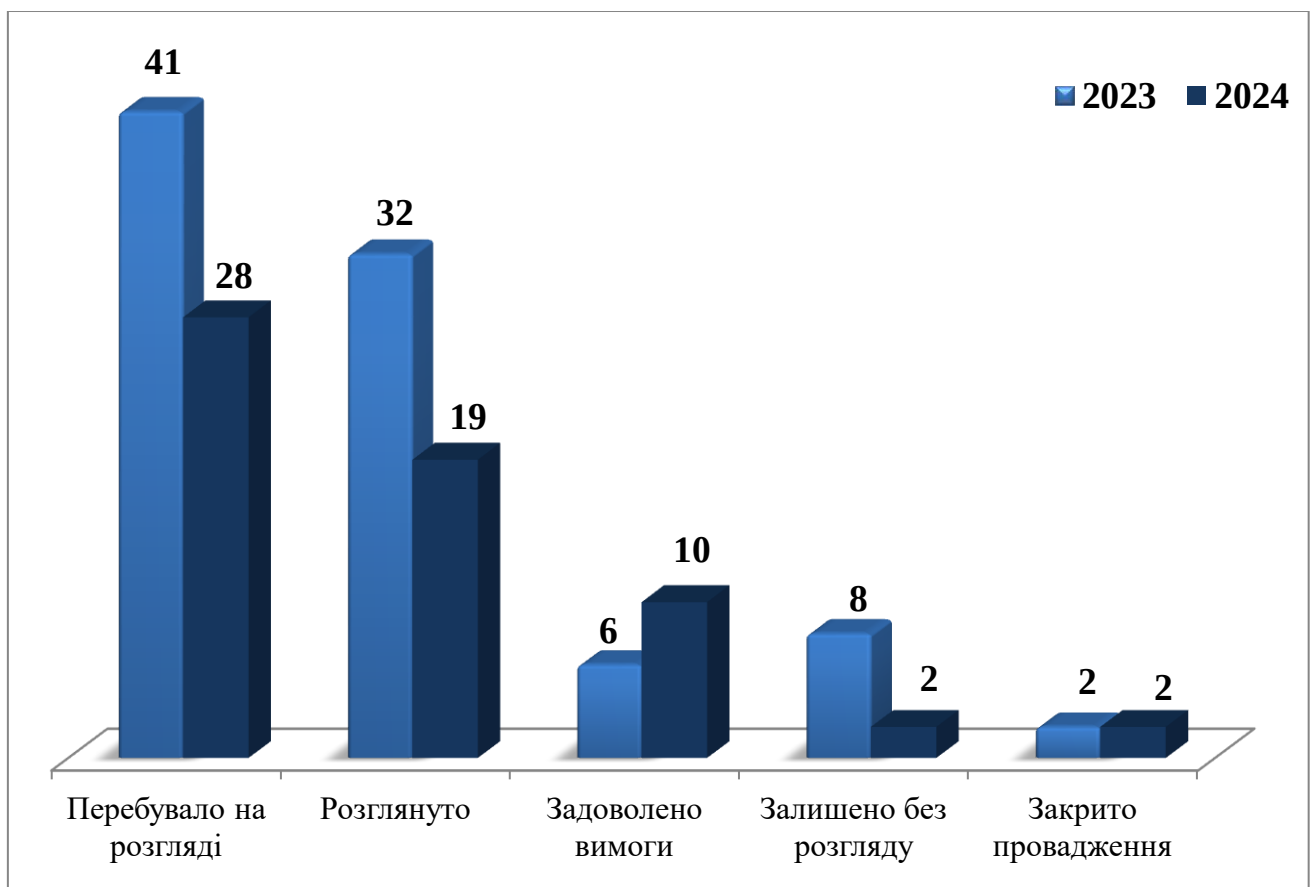
Діаграма результатів розгляду справ позовного провадження у спорах, що виникають з корпоративних відносин у 2024 році у порівнянні з 2023 роком

Серед справ позовного провадження у спорах, що виникають з корпоративних відносин показники розподілилися наступним чином:

- спорів про оскарження рішень загальних зборів учасників товариств, органів управління перебувало на розгляді у звітному періоді – 28 (-13) справ або 28 % від загальної кількості справ у спорах, що виникають з корпоративних відносин, у тому числі надійшли у звітному періоді 20 (-8) справ або 71 % від загальної кількості тих, що перебували на розгляді. З них, розглянуто справ 19 (-13) або 68 % від загальної кількості тих, що перебували на розгляді. З них, з ухваленням рішення розглянуто 15 (-7) справ або 54 % від загальної кількості розглянутих справ даної категорії. Задоволено позовні вимоги у 10 (+4) справах або 66 % від загальної кількості розглянутих справ даної категорії із ухваленням рішення. У 2024 році закрито провадження у 2 (=) справах; залишено заяву без розгляду у 2 (-6) справах. Залишок не розглянутих справ даної категорії на кінець звітного періоду склав 9 (=), з них провадження зупинено у 2 (=) справах.

Діаграма результатів розгляду спорів про оскарження рішень загальних зборів учасників товариств, органів управління у 2024 році у порівнянні з 2023 роком.

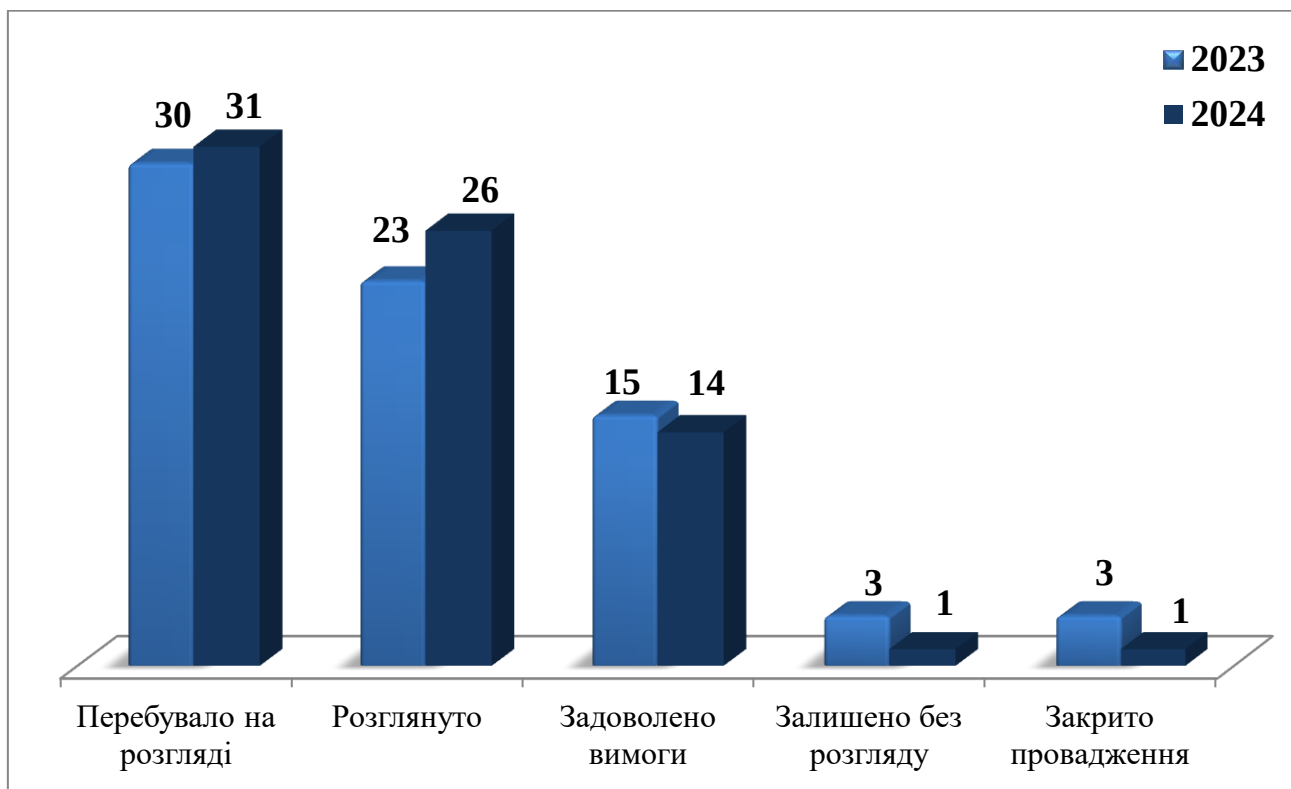

Аналіз статистичних даних спорів про оскарження рішень загальних зборів учасників товариств, органів управління показав, що не дивлячись на те, що у 2024 році на розгляді суддів Господарського суду Харківської області

перебувало на 32 % менше справ даної категорії ніж у минулому періоді, задоволено позовних вимог було більше, а залишено без розгляду позовних вимог менше, ніж за аналогічний період 2023 року.

- **спорів, пов'язані з діяльністю органів управління товариства** перебувало на розгляді у поточному році – 31 (+1) справа або 31% від загальної кількості справ у спорах, що виникають з корпоративних відносин, що перебувало на розгляді, у тому числі надійшло у звітному періоді 25 (+1) справ. З них, розглянуто справ 26 (+3) або 84 % від загальної кількості тих, що перебувало на розгляді. З них, з ухваленням рішення розглянуто 24 (+7) справи або 92 % від загальної кількості розглянутих справ даної категорії. Задоволено позовні вимоги у 14 (+1) справах або 58 % від загальної кількості розглянутих справ даної категорії із ухваленням рішення. У 2024 році, закрито провадження у 1 (-2) справі; залишено заяву без розгляду у 1 (-2) справі. Залишок не розглянутих справ на кінець звітного періоду склав 5 (-2), з них провадження зупинено у 1 (=) справі.

Діаграма результатів розгляду спорів, пов'язаних з діяльністю органів управління товариства у 2024 році у порівнянні з 2023 роком.

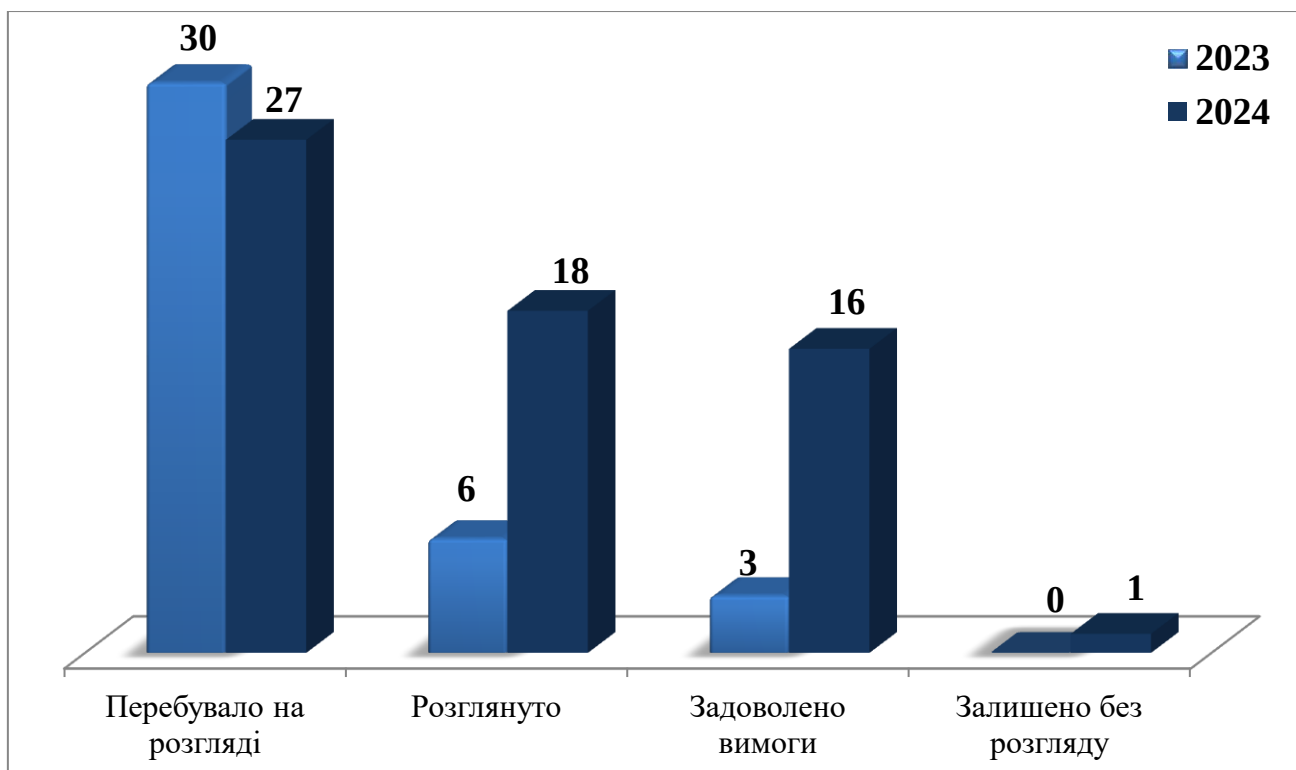

Аналіз статистичних даних спорів, пов'язаних з діяльністю органів управління товариства показав, що показники розгляду справ незначно, але збільшилися. У 2024 році на 12 % збільшилась кількість розглянутих справ у порівнянні з 2023 роком та на 7% збільшилась кількість розглянутих справ по

відношенню до справ, що перебували в провадженні у звітному періоді. Крім того, позитивна динаміка спостерігається щодо зменшення залишених без розгляду та закритих провадженням справ.

- **спорів, пов'язаних з правами на акції, частку у статутному капіталі** перебувало на розгляді у поточному році – 27 (+21) справ або 27 % від загальної кількості справ у спорах, що виникають з корпоративних відносин, що перебувало на розгляді, у тому числі надійшло у звітному періоді 24 (+21) справи. З них розглянуто справ 18 (+12) справ або 67 % від загальної кількості справ даної категорії, що перебувало на розгляді. З них, з ухваленням рішення розглянуто 17 (+11) справ або 94% від загальної кількості розглянутих справ даної категорії. Задоволено позовні вимоги у 16 (+13) справах або 94 % від загальної кількості розглянутих справ даної категорії із ухваленням рішення. У 2024 році, залишено заяву без розгляду у 1 (+1) справі. Залишок не розглянутих справ на кінець звітного періоду склав 9 (+9), із них провадження зупинено у 5 (+5) справах.

Діаграма результатів розгляду спорів, пов'язаних з правами на акції, частку у статутному капіталі у 2024 році у порівнянні з 2023 роком.

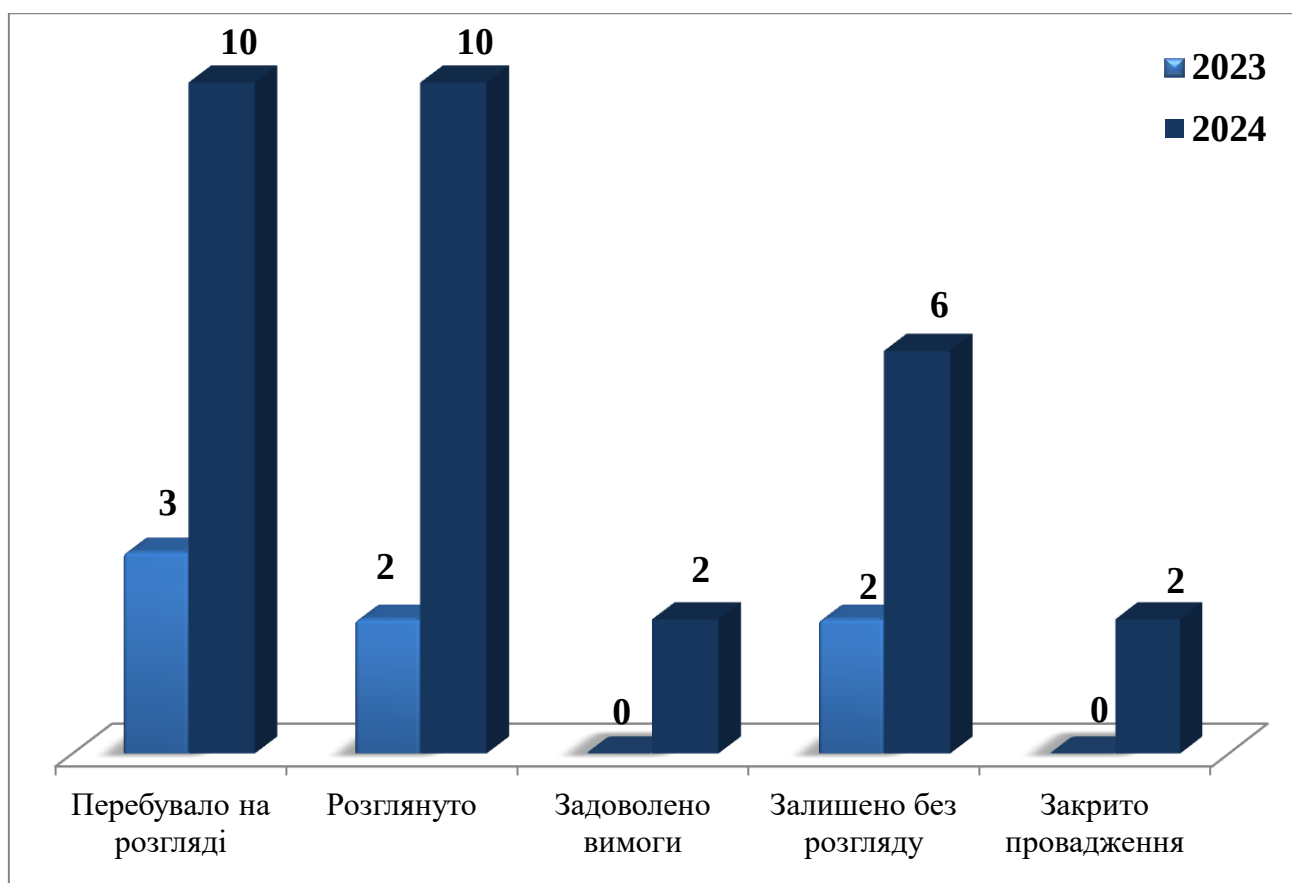

Аналіз статистичних даних спорів, пов'язаних з правами на акції, частку у статутному капіталі показав, що у 2024 році у порівнянні з 2023 роком на 67 % збільшився показник розглянутих справ даної категорії, на 81 % збільшилась кількість справ, в яких позовні вимоги задоволено.

- **спорів про визнання недійсними господарських договорів, пов'язаних з реалізацією корпоративних прав** перебувало на розгляді у поточному році –

10 (+7) справ або 10 % від загальної кількості справ у спорах, що виникають з корпоративних відносин, що перебували на розгляді, у тому числі надійшло у звітному періоді 10 (+10) справ. З них, розглянуто справ 10 (+8) або 100 % від загальної кількості справ даної категорії, з них, з ухваленням рішення розглянуто 2 (+2) справи або 20 % від загальної кількості розглянутих справ даної категорії. Задоволено позовні вимоги у 2 (+2) справах або 100 % від загальної кількості розглянутих справ даної категорії із ухваленням рішення. У 2024 році закрито провадження у 2 (+2) справах. Залишено заяву без розгляду у 6 (+4) справах. Залишок не розглянутих на кінець звітного періоду склав 0 (-1) справ.

Діаграма результатів розгляду спорів про визнання недійсними господарських договорів, пов'язаних з реалізацією корпоративних прав у 2024 році у порівнянні з 2023 роком.

Аналіз статистичних даних спорів про визнання недійсними господарських договорів, пов'язаних з реалізацією корпоративних прав показав, що у 2024 році 100 % справ даної категорії, що перебували в провадженні, було розглянуто. У порівнянні з аналогічним періодом 2023 року – це на 33 % більше. Зріст даного показника може бути пов'язаний у тому числі і зі збільшенням на 70 % кількості справ даної категорії, що перебували в провадженні.

АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО РЕЗУЛЬТАТІВ РОЗГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ КОРПОРАТИВНИХ СПОРІВ У 2024 РОЦІ.

СПРАВИ У СПОРАХ, ЩО ВИНИКАЮТЬ З КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРАВАМИ НА АКЦІЇ, ЧАСТКУ У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ.

➤ Задоволено позовні вимоги у справах.

Визнання недійсним договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі та акту приймання-передачі частки, скасування державної реєстрації змін до відомостей про учасника та кінцевого бенефіціарного власника.

У розумінні положень ст. 369 Цивільного кодексу України, ст. 65 Сімейного кодексу України закон не пов'язує наявність чи відсутність згоди усіх співвласників на укладення договору ні з добросовісністю того з подружжя, який уклав договір щодо спільного майна, ні третьої особи - контрагента за таким договором, і не ставить питання оскарження договору в залежність від добросовісності сторін договору. Сама по собі відсутність письмової згоди одного з подружжя на відчуження спільного сумісного майна не є достатньою підставою для визнання відповідного правочину недійсним. Необхідно, щоб той з подружжя, хто уклав договір щодо спільного майна та кінцевий набувач - контрагент за таким договором, діяли недобросовісно, зокрема, щоб кінцевий набувач знав чи за обставинами справи не міг не знати про те, що майно належить подружжю на праві спільної сумісної власності і, що той з подружжя, хто укладав договір не отримав згоди на це другого з подружжя.

СПРАВА № 922/405/24 (<https://revestr.court.gov.ua/Review/119617504>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/405/24 за позовом позивачки до відповідача 1, відповідача 2, за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідачів: приватного нотаріуса Харківського міського нотаріального округу Харківської області, Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, ТОВ "КБ Білдінг Груп" про визнання недійсним договору та скасування державної реєстрації.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Визнання недійсним договору купівлі-продажу частки ТОВ "КБ Білдінг Груп" та акту приймання-передачі частки у статутному капіталі ТОВ "КБ Білдінг Груп", складеного на виконання договору купівлі - продажу частки у статутному капіталі товариства від 03.09.2020; скасування державної реєстрації змін до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних

осіб-підприємців та громадських формувань про учасника та кінцевого бенефіціарного власника.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

За твердженням позивачки, ТОВ "КБ Білдінг Груп" створено відповідачем 1 за час перебування з нею у шлюбі на основі майна, яке знаходилося у їх спільній сумісній власності, зокрема, за спільно нажиті кошти подружжя, тому оспорюваний договір купівлі-продажу частки у статутному капіталі товариства є недійсним, оскільки його вчинено за відсутності її згоди на розпорядження відповідачем 1 спільним сумісним майном, тобто без належних повноважень, що суперечить вимогам діючого законодавства України, у тому числі ст. 65 Сімейного кодексу України. Крім того, зазначений договір не містить істотних умов у розумінні ч. 5 ст. 21 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", а саме: ціни договору, строку дії договору, порядку проведення розрахунків.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що відповідачем 1 не оскаржувалась презумпція спільності майна, набутого за час шлюбу з позивачкою, не надавалися докази того, що статутний капітал ТОВ "КБ Білдінг Груп" сформовано не за рахунок спільних коштів подружжя.

Розпорядження спільною сумісною власністю подружжя, а саме відчуження частки у статутному капіталі ТОВ "КБ Білдінг Груп" відповідачем 1 було вчинено без належного обсягу повноважень, без отримання згоди позивачки.

Також, суд дійшов висновку про те, що в розумінні положень ст. 369 Цивільного кодексу України, ст. 65 Сімейного кодексу України, закон не пов'язує наявність чи відсутність згоди усіх співвласників на укладення договору ні з добросовісністю того з подружжя, який уклав договір щодо спільного майна, ні третьої особи - контрагента за таким договором, і не ставить питання оскарження договору в залежність від добросовісності сторін договору.

Судом вказано на похідний характер позовної вимоги від позовної вимоги про визнання недійсним оскаржуваного договору.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. 118, ст. 119, ч. 5 ст. 236, ч. 2 ст. 207 Господарського процесуального кодексу України, ст. 60, ч.ч. 1, 2, 3 ст. 65 Сімейного кодексу України, ч. 1, 3 ст. 368, ч.ч. 1, 2, 4 ст. 369, ст. 215, ч. 1 ст. 216 Цивільного кодексу України, абзац 6 пункту 2 частини 1 статті 25 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань", висновки Верховного Суду у постановях від 29 червня 2021 року у справі № 916/2813/18, від 29 червня 2021 року у справі № 916/2813/18, від 30.01.2019 по справі № 522/17826/16-ц, у постановях Великої Палати Верховного Суду від 21.11.2018 у справі № 372/504/17, п. 41 висновку №11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень, висновки Європейського

суду з прав людини у справі "Трофимчук проти України", у справі "Руїз Торіха проти Іспанії".

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 29.05.2024 у справі № 922/405/24 за позовом позивачки до відповідача 1, відповідача 2, за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідачів: приватного нотаріуса Харківського міського нотаріального округу Харківської області, Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, ТОВ "КБ Білдінг Груп", про визнання недійсним договору та скасування державної реєстрації змін, позов задоволено.

Визнано недійсним договір купівлі - продажу частки ТОВ "КБ Білдінг Груп" між відповідачем 1 та відповідачем 2, та акт приймання-передачі частки у статутному капіталі ТОВ "КБ Білдінг Груп", складений на виконання договору купівлі - продажу частки у статутному капіталі товариства від 03.09.2020.

Скасовано державну реєстрацію змін до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про учасника та кінцевого бенефіціарного власника.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 25.09.2024 рішення Господарського суду Харківської області від 29.05.2024 скасовано з ухваленням нового рішення про відмову у позові.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що позивачкою не доведено та судом не встановлено недобросовісності дій відповідача 2 під час укладення оспорюваного правочину.

Також, апеляційним судом зазначено, що обраний позивачкою спосіб захисту є неефективним, оскільки він не захищає та не призводить до відновлення її права власника на частку в статутному капіталі ТОВ "КБ Білдінг Груп", яке вона вважає порушеним.

Судом апеляційної інстанції зазначено, що заявляючи вимогу про визнання недійсним договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі, позивачка не просила суд застосувати наслідки його недійсності, оскільки вимога про скасування державної реєстрації змін до статутного капіталу не є такою вимогою.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 16.01.2025 постанову Східного апеляційного господарського суду від 25.09.2024 скасовано, а рішення Господарського суду Харківської області від 29.05.2024 змінено, виклавши його мотивувальну частину в редакції цієї постанови.

В іншій частині рішення Господарського суду Харківської області від 29.05.2024 у справі № 922/405/24 залишено в силі.

ОЦІНКА СУДУ КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Верховним Судом зазначено, що за договором купівлі-продажу частки у статутному капіталі товариства продавець продав, а покупець купив належну продавцю частку статутного капіталу ТОВ "КБ Білдінг Груп" у розмірі 13 700 000,00 грн, що складає 50% статутного капіталу товариства, тобто така частка належить до цінного майна і для її відчуження необхідна письмова згода другого з подружжя відповідно до вимог ч. 3 ст. 65 СК України.

Матеріали справи не містять письмової згоди позивачки на відчуження відповідачем-1 належної їм частки статутного капіталу ТОВ "КБ Білдінг Груп", умови оспорюваного договору також не містять такої згоди.

Верховним Судом зазначено, що у постанові від 29.06.2021 у справі 916/2813/18 Велика Палата Верховного Суду вказала на те, що презумпція розпорядження спільним майном одним з подружжя за згодою другого з подружжя встановлена саме на користь добросовісного набувача прав на таке майно.

Тому, укладення одним з подружжя договору щодо розпорядження спільним майном без згоди другого з подружжя може бути підставою для визнання такого договору недійсним лише в тому разі, якщо суд встановить, що третя особа (контрагент за таким договором) діяла недобросовісно, зокрема знала чи за обставинами справи не могла не знати про те, що майно належить подружжю на праві спільної сумісної власності і що той з подружжя, хто укладає договір, не отримав згоди на це другого з подружжя. Аналогічний висновок Велика Палата Верховного Суду зазначила в постанові від 22.09.2022 у справі № 125/2157/19.

Велика Палата Верховного Суду у постанові від 23.01.2024 у справі № 523/14489/15-ц, погоджуючись із доводами сторони про те, що сама по собі відсутність письмової згоди одного з подружжя на відчуження спільного сумісного майна не є достатньою підставою для визнання відповідного правочину недійсним, зазначила, що необхідно, щоб той з подружжя, хто уклав договір щодо спільного майна та кінцева набувачка - контрагент за таким договором, діяли недобросовісно, зокрема, щоб кінцева набувачка знала чи за обставинами справи не могла не знати про те, що майно належить подружжю на праві спільної сумісної власності і, що той з подружжя, хто укладав договір не отримав згоди на це другого з подружжя.

Тобто, Велика Палата Верховного Суду неодноразово послідовно формувала позицію про те, що презумпція розпорядження спільним майном одним з подружжя за згодою другого з подружжя встановлена саме на користь добросовісного набувача прав на таке майно.

У справі № 916/2813/18 Велика Палата Верховного Суду виснувала, що недобросовісною є особа, яка знала чи за обставинами справи не могла не знати про те, що майно належить подружжю на праві спільної сумісної власності і, що той з подружжя, хто укладає договір не отримав згоди на це другого з подружжя.

Отже, добросовісність насамперед характеризує поведінку кінцевого

набувача, який міг або не міг дізнатися про факти, які становлять предмет доказування. Верховний Суд зазначив, що об'єктивно неможливо дізнатися, як та чи інша особа сприймає певні обставини. Добросовісність не можна пов'язувати з внутрішнім сприйняттям кінцевим набувачем певних обставин.

Верховний Суд звернув увагу на те, що покупець як добросовісний набувач не звільняється від негативних наслідків, які можуть виникнути при укладенні правочину. Набувач із великим ступенем зацікавленості повинен оцінювати обставини укладення правочину.

Суд касаційної інстанції зазначив про те, що відповідач 2, як покупець, діючи добросовісно і розумно, повинен був не лише перевірити інформацію з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (стосовно учасників юридичної особи), а і оцінити й інші обставини, зокрема перевірити особу, як контрагента за договором (огляд паспорта для встановлення особи, з якою укладається договір), з'ясувати перебування контрагента у шлюбі на момент вчинення правочину (Верховний Суд бере до уваги можливість перевірки такого факту з огляду на державну реєстрацію шлюбу, як акта цивільного стану, з видачею відповідних документів та внесенням інформації до Державного реєстру актів цивільного стану громадян і паспорта громадянина) для встановлення обставин необхідності надання письмової згоди одного з подружжя на відчуження спільного сумісного майна, або встановлення обставин поділу, виділу в натурі частки з майна, що перебуває в спільній сумісній власності. Крім того, відповідач 2 повинен був з'ясувати й інші обставини, які можуть свідчити про сумнівний характер вчинюваного правочину, зокрема відсутність зрозумілої економічної мети оспорюваного правочину (відсутність ціни договору, норм договору щодо обов'язку покупця оплатити частку тощо), тобто його оплатність (укладення договору одним із подружжя в інтересах сім'ї, можливість використання одержаного за таким договором в інтересах сім'ї).

З огляду на зазначене, Верховний Суд дійшов висновку про те, що відповідач 2, як покупець, за всіма обставинами, проявивши розумну обачність, не міг не знати про обмеження повноважень відповідача 1, міг та мав би оцінити всі ризики, проте не вчинив дій, щоб пересвідчитися в наявності обмежень повноважень у відповідача 1 на укладення оспорюваного правочину, тобто діяв недобросовісно та нерозумно.

Ураховуючи викладене, суд касаційної інстанції виснував, що суд першої інстанції дійшов правомірного висновку про наявність підстав для задоволення позову про визнання договору купівлі-продажу частки ТОВ "КБ Білдінг Груп" недійсним. З огляду на задоволення позову в частині визнання недійсним договору, судом правомірно задоволено і похідні позовні вимоги.

Верховний Суд зазначив, що суд першої інстанції правильно врахував необхідність захисту права позивачки як співвласника спільної сумісної власності, однак помилився щодо підстав задоволення позову, тому рішення місцевого господарського суду підлягає зміні, шляхом викладення його мотивувальної частини в редакції цієї постанови. У решті рішення суду першої

інстанції необхідно залишити в силі. Постанова суду апеляційної інстанції підлягає скасуванню.

Визнання права власності на частку в статутному капіталі товариства.

Вимога про визнання права власності на частку в статутному капіталі товариства не відповідає належним та ефективним способам захисту в корпоративних відносинах, оскільки її задоволення не може бути підставою для внесення змін до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Належним способом захисту є позов про визначення розміру статутного капіталу товариства та розмірів часток учасників товариства.

СПРАВА № 922/5384/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/118130769>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/5384/23 за позовом позивача до відповідача, за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача: ТОВ "Екологія", Департаменту реєстрації Харківської міської ради про визнання права власності.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Визнання за позивачем права власності на частку в статутному капіталі ТОВ "Екологія" в розмірі 100% статутного капіталу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

28.01.2022 між позивачем та відповідачем укладено договір купівлі продажу частки в статутному капіталі, відповідно до якого продавець передав у власність 100 % своєї частки в статутному капіталі (що складає 100 % статутного капіталу) ТОВ "Екологія", а покупець набув частку у власність та зобов'язався її оплатити на умовах вказаних у договорі.

На виконання умов договору позивач здійснив відповідачу оплату вартості частки в статутному капіталі товариства у визначеному договором розмірі.

Посилаючись на те, що на виконання умов договору позивач здійснив відповідачу оплату вартості частки в статутному капіталі товариства у визначеному договором розмірі, однак, в порушення умов договору, станом на момент пред'явлення даної позовної заяви, відповідач не вчинив та не має наміру на вчинення жодних дій на виконання своїх зобов'язань за договором щодо передачі частки в статутному капіталі. Позивач вважає, що його права порушені та підлягають судовому захисту шляхом визнання за ним права власності на частку в статутному капіталі ТОВ "Екологія".

ОЦІНКА СУДУ:

З огляду на те, що визнання позову не суперечить закону та не порушує прав та інтересів сторін, а також інших осіб, суд, з урахуванням наявних у матеріалах справи доказів, дійшов висновку про те, що задоволенню підлягають позовні вимоги шляхом визначення розміру частки позивача в статутному

капіталі ТОВ "Екологія", яка була відчужена на його користь відповідачем у розмірі 100 % статутного капіталу, що відповідає висновкам Верховного Суду і правовим підставам внесення змін до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Судом зазначено, що на сьогодні існує стала та послідовна судова практика Великої Палати Верховного Суду щодо способу захисту особи, яка вважає, що її право чи законний інтерес порушені змінами в складі чи розподілі часток учасників товариства з обмеженою відповідальністю.

Верховний Суд у постанові від 28.09.2022 у справі № 910/17228/19 вказав, що у пунктах 60 - 61 постанови Велика Палата Верховного Суду від 22 жовтня 2019 року у справі № 923/876/16 (провадження № 12-88гс19) зробила висновок, що позовні вимоги про визнання рішення загальних зборів товариства з обмеженою відповідальністю недійсним, визнання недійсним статуту чи недійсними змін до нього, визнання права власності на частку в статутному капіталі товариства не відповідають належним та ефективним способам захисту, оскільки їх задоволення не може бути підставою для внесення змін до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Вичерпний перелік способів захисту учасників товариств з обмеженою відповідальністю або з додатковою відповідальністю міститься у статті 17 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань", норми якого є спеціальними для зазначених товариств.

Належним способом захисту в цьому разі є позов про визначення розміру статутного капіталу товариства та розмірів часток учасників товариства (підпункт "д" пункту 3 частини п'ятої статті 17 цього Закону).

При цьому, судом враховано, що визначений у ч. 2 ст. 16 ЦК України перелік способів захисту цивільних прав чи інтересів не є вичерпним. Відповідно до абз. 2 ч. 2 ст. 16 ЦК України суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом чи судом у визначених законом випадках.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: п. 1 ч. 2 ст. 46, ч. 1 ст. 191, ч. 1 ст. 75, ч. 4 ст. 191, ч. 5 ст. 191 Господарського процесуального кодексу України, п. 1 ч. 2 ст. 11, ст. 328, ст. 190, ч. 1 ст. 177, ч. 1, 2 ст. 96-1, п. 4 ч. 1 ст. 116, ст. 204, ч. 1 ст. 346, ч. 1 ст. 626 Цивільного кодексу України, ст. 21 ЗУ "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", ч. 5 ст. 17 Закон України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань", ст. 41 Конституції України, постанови Верховного Суду від 24.10.2018 у справі № 911/3773/17, від 10.10.2019 у справі № 911/2218/18, від 24.01.2021 у справі № 911/1149/19, від 24.01.2022 у справі № 912/3711/19, від 28.09.2022 у справі № 910/17228/19, від 28.09.2022 у справі № 910/17228/19, від 23.10.2019 у справі № 761/6144/15-ц (провадження № 61-18064св18)), постанови Великої Палати Верховного Суду від 22.10.2019 року у справі №

923/876/16 (провадження № 12-88Гс19), від 01 квітня 2020 року у справі № 813/1056/18, від 22.10.2019 у справі № 923/876/16, від 17.12.2019 у справі № 927/97/19, від 18.03.2020 № 466/6221/16-а, від 12.06.2019 у справі № 487/10128/14-ц (провадження № 14-473цс18) та від 26.06.2019 у справі № 587/430/16-ц (провадження № 14-104цс19)), від 25.06.2019 у справі № 924/1473/15 (провадження № 12-15Гс19)), від 04.12.2019 у справі № 917/1739/17.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 27.03.2024 у справі № 922/5384/23 за позовом позивача до відповідача, за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача: ТОВ "Екологія", Департаменту реєстрації Харківської міської ради, про визнання права власності, позов задоволено.

Визначено розмір частки позивача в статутному капіталі ТОВ "Екологія", яка була відчужена на його користь відповідачем в розмірі 100 % статутного капіталу товариства, що становить 50 000, 00 грн.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення не оскаржувалось.

Скасування державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу в частині зміни складу засновників (учасників) та зміни кінцевого бенефіціарного власника (контролера), та визначення розміру частки в статутному капіталі.

Рішення про розірвання договору дарування статутного капіталу не є тим документом, на підставі якого здійснюється державна реєстрація змін до відомостей про розмір статутного капіталу, розміри часток у статутному капіталі чи склад учасників товариства.

Належним способом захисту в даному випадку є позов про визначення розміру статутного капіталу товариства та розмірів часток учасників товариства.

СПРАВА № 922/1447/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120625764>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/1447/24 за позовом позивача до ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ", відповідача 2, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідачів Департаменту реєстрації Харківської міської ради, про скасування реєстраційної дії та визначення розміру частки в статутному капіталі товариства.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Скасування в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань державної реєстрації змін до відомостей про ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ" "Державна реєстрація змін до відомостей про юридичну особу" в частині зміни складу засновників (учасників) та зміни

кінцевого бенефіціарного власника (контролера) відповідача 2, та визначення розміру частки в статутному капіталі ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ" учасника (засновника) товариства позивача в розмірі 100% статутного капіталу товариства.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Позивачу на праві власності належало 100 % статутного капіталу ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ". 09.11.2021 позивачем подаровано належні йому 50 % статутного капіталу ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ" своїй матері - відповідачці 2, про що укладено договір дарування від 09.11.2021, на підставі якого, 09.11.2021 складено Акт прийому-передачі подарованої частки, із внесенням відповідних змін до відомостей про ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ" до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань щодо зміни складу засновників (учасників) та зміни кінцевого бенефіціарного власника (контролера).

У подальшому, рішенням Господарського суду Харківської області від 11.05.2023 у справі №922/772/23, яке набрало законної сили 06.06.2023, вищевказаний договір дарування 50 % статутного капіталу ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ" було розірвано.

Для проведення державної реєстрації змін до відомостей про ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ" щодо учасників шляхом виключення відповідачки 2 зі складу засновників (учасників) товариства, керівник товариства звернувся до державного реєстратора із відповідною заявою, проте було отримано рішення та повідомлення від 01.08.2023 про відмову у державній реєстрації в Єдиному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань змін до відомостей про ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ" у частині зміни складу засновників (учасників) та зміни кінцевого бенефіціарного власника (контролера), що стало підставою для звернення позивача до суду з цим позовом.

ОЦІНКА СУДУ:

Розірвання договору дарування є правовою підставою припинення права власності на подарунок у обдаровуваного. Наслідком такого розірвання є застосування реституції, тобто повернення сторін у первинний стан, у зв'язку з чим, обдаровуваний зобов'язаний повернути дарувальнику річ, що є предметом договору.

Водночас, Закон України "Про товариства з додатковою та обмеженою відповідальністю" не містить положень щодо виключення учасника товариства зі складу у зв'язку з тим, що перестала існувати умова на підставі якої було включено такого учасника до складу засновників - а саме розірвання договору дарування частки.

Верховний Суд у постанові від 15.06.2021 у справі №910/17643/19 вказав, що на відміну від визнання договору недійсним, розірвання договору припиняє його дію лише на майбутнє і не скасовує сам факт укладення та дії договору включно до моменту його розірвання. Подібні висновки викладені також у

постановах Великої Палати Верховного Суду від 08.09.2020 у справі №916/667/18, Верховного Суду від 29.04.2021 у справі №916/3904/19.

Велика Палата Верховного Суду у постанові від 22.10.2019 у справі №923/876/16 зазначила, що вичерпний перелік способів захисту учасників товариств з обмеженою відповідальністю або з додатковою відповідальністю міститься у статті 17 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань", норми якого є спеціальними для зазначених товариств. Належним способом захисту у цьому разі є позов про визначення розміру статутного капіталу товариства та розмірів часток учасників товариства (підпункт "д" пункту 3 частини п'ятої статті 17 цього Закону). Відповідачами за таким позовом є не тільки господарське товариство, але й особи - учасники товариства, які внаслідок задоволення позову можуть бути позбавлені своїх часток у статутному капіталі або їх частин у грошовому або відсотковому виразі.

У частині п'ятій статті 17 вищевказаного Закону міститься перелік судових рішень, на підставі яких проводиться державна реєстрація змін до відомостей про розмір статутного капіталу, розміри часток у статутному капіталі чи склад учасників товариства. Цей перелік є чітко визначеним і є вичерпним (висновок, викладений у постанові Верховного Суду від 21.02.2024 у справі №903/359/23).

Рішення про розірвання договору дарування статутного капіталу не є тим документом, на підставі якого здійснюється державна реєстрація змін до відомостей про розмір статутного капіталу, розміри часток у статутному капіталі чи склад учасників товариства з обмеженою відповідальністю.

Належним способом захисту у цьому разі є позов про визначення розміру статутного капіталу товариства та розмірів часток учасників товариства (підпункт "д" пункту 3 частини п'ятої статті 17 цього Закону).

Суд дійшов висновку про те, що оскільки рішення Господарського суду Харківської області від 11.05.2023 у справі №922/772/23 набуло законної сили, договір дарування частки статутного капіталу ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ" є розірваним, а сторони приведені у первісний стан, тому і реєстраційна дія щодо прав обдарованого, підлягає скасуванню, та розмір частки в статутному капіталі ТОВ "ПРИМА-СЕЙЛ" учасника (засновника) товариства - позивача підлягає визначенню у розмірі 100% статутного капіталу товариства.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: п. 3 ч. 1 ст. 20 Господарського процесуального кодексу України, ст. 80 Господарського кодексу України, ч. ч. 1, 2, 6 ст. 96-1, ч. ч. 2, 4, 5 ст. 727, ч. ч. 2, 3 ст. 653, ст. 15, ст. 96-1 Цивільного кодексу України, ч.1 ст. 9, ч. 5 ст. 17, ч.1 ст. 25 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань", висновки, наведені в постановах Великої Палати Верховного Суду від 10.09.2019 у справі №921/36/18, від 22.10.2019 у справі №923/876/16, від 08.09.2020 у справі №916/667/18, постановах Верховного Суду від 15.06.2021 у справі №910/17643/19, від 29.04.2021 у справі №916/3904/19.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 24.07.2024 у справі № 922/1447/24 за позовом позивача до ТОВ "ПРІМА-СЕЙЛ", відповідача 2, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідачів Департаменту реєстрації Харківської міської ради, про скасування реєстраційної дії та визначення розміру частки у статутному капіталі товариства, позов задоволено.

Скасовано в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань державну реєстрацію змін до відомостей про ТОВ "ПРІМА-СЕЙЛ" в частині зміни складу засновників (учасників) та зміни кінцевого бенефіціарного власника (контролера).

Визначено розмір частки в статутному капіталі ТОВ "ПРІМА-СЕЙЛ" учасника (засновника) товариства - позивача у розмірі 100% статутного капіталу товариства.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення не оскаржувалось.

Переведення на учасника товариства прав і обов'язків покупця частки у статутному капіталі, якщо переважне право такого учасника товариства є порушеним.

Продаж учасником товариства з обмеженою відповідальністю частки з порушенням переважного права іншого учасника (учасників) товариства не зумовлює недійсність відповідного правочину. Наслідком такого порушення є право учасника (учасників) вимагати в судовому порядку переведення на нього (на них) прав та обов'язків покупця частки на підставі частини п'ятої статті 20 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю".

СПРАВА № 922/943/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120600489>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/943/24 за позовом позивача до відповідача 1 та відповідача 2, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача ТОВ "Кегичівський агрошляхбуд" про переведення прав і обов'язків покупця частки в статутному капіталі.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Переведення прав і обов'язків покупця частки в статутному капіталі ТОВ "Кегичівський агрошляхбуд" за договором купівлі-продажу, укладеним між відповідачем 1 та відповідачем 2 на позивача.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Відповідачем 1, без повідомлення про це позивача, здійснено продаж своєї частки у розмірі 5,83% у статутному капіталі ТОВ "Кегичівський агрошляхбуд" відповідачеві 2, який не є учасником ТОВ "Кегичівський агрошляхбуд" і не був ним на момент продажу, у зв'язку із чим, на переконання позивача, відповідачами було порушено його переважне право як учасника товариства на

придбання частки в статутному капіталі.

ОЦІНКА СУДУ:

Статтею 20 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" передбачено, що учасник товариства має переважне право на придбання частки (частини частки) іншого учасника товариства, що продається третій особі.

Учасник товариства, який має намір продати свою частку (частину частки) третій особі, зобов'язаний письмово повідомити про це інших учасників товариства та поінформувати про ціну та розмір частки, що відчужується, інші умови такого продажу. Якщо жоден з учасників товариства протягом 30 днів з дати отримання повідомлення про намір учасника продати частку (частину частки) не повідомив письмово учасника, який продає частку (частину частки), про намір скористатися своїм переважним правом, вважається, що такий учасник товариства надав свою згоду на 31 день з дати отримання повідомлення, і така частка (частина частки) може бути відчужена третій особі на умовах, які були повідомлені учасникам товариства.

Учасник товариства має право вимагати в судовому порядку переведення на себе прав і обов'язків покупця частки (частини частки), якщо переважне право такого учасника товариства є порушеним.

Судом зазначено, що у постанові від 01.06.2021 по справі № 910/2388/20 Велика Палата Верховного Суду зробила висновки, що позивач за первісним позовом правильно обрав спосіб захисту свого порушеного переважного права на придбання частки ТОВ "БК "Укрбудмонтаж", відчуженої за Договором від 07.02.2020, а тому його позовні вимоги повинні бути задоволені шляхом переведення прав та обов'язків покупця частки за цим договором.

Учасник товариства має переважне право на придбання частки (частини частки) іншого учасника товариства, що продається третій особі, якщо інше не передбачено корпоративним договором, стороною якого є такий учасник.

Статутом товариства може бути встановлено, що відчуження частки (частини частки) та надання її в заставу допускається лише за згодою інших учасників. Якщо статутом товариства з обмеженою відповідальністю не встановлено інший порядок реалізації переважного права учасників товариства, розподілу відчужуваної частки (частини частки) між іншими учасниками товариства, відмови від реалізації переважного права учасників товариства, то відчуження частки товариства здійснюється з дотриманням порядку, визначеного у статтях 20, 21 Закону № 2275-VIII.

Продаж учасником товариства з обмеженою відповідальністю частки з порушенням переважного права іншого учасника (учасників) товариства не зумовлює недійсність відповідного правочину. Наслідком такого порушення є право учасника (учасників) вимагати в судовому порядку переведення на нього (на них) прав та обов'язків покупця частки на підставі частини п'ятої статті 20 Закону № 2275-VIII".

У постанові від 23.06.2020 по справі № 909/337/19 Велика Палата Верховного Суду зазначила, що позов про переведення прав та обов'язків, що

відповідає такому способу захисту прав та інтересів, як зміна правовідношення (пункт 6 частини другої статті 16 Цивільного кодексу України) або ж зміна господарських правовідносин (абзац одинадцятий частини другої статті 20 Господарського кодексу України), застосовується для захисту переважних прав третіх осіб щодо прав на майно, яким так чи інакше розпоряджається власник (частина четверта статті 362, абзац третій частини першої статті 822 Цивільного кодексу України, частина п'ята статті 7 Закону України "Про акціонерні товариства", частина п'ята статті 20 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" тощо).

Такий позов найкраще відповідає змісту порушеного переважного права, способу (характеру) його порушення, наслідкам, які спричинило порушення, а також найпростішим шляхом забезпечує відновлення та реалізацію відповідного переважного права.

Суд дійшов висновку про те, що оскільки відповідач 1 здійснив продаж своєї частки у повному обсязі третій особі - відповідачеві 2, який не є учасником ТОВ "Кегичівський агрошляхбуд" і не був ним на момент продажу, а про продаж частки позивач дізнався наприкінці лютого 2024 року, після вчинення дій відповідачами, і не був повідомлений про це, та бажає придбати частку відповідача 1 у повному обсязі, належним способом захисту права позивача є вимога в судовому порядку щодо переведення на себе прав і обов'язків покупця частки.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ч. 1 ст. 74, ст. 73, ч. 1, 2 ст. 86, ч. 1 ст. 98, ч. 1, 2, 6 ст. 101 Господарського процесуального кодексу України, ч. 1 ст. 140, ч. ч. 1 - 3 ст. 144, ч. 1, 2 статті 148 Цивільного кодексу України, ст. 11, ст. 24 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", ст. 52, ст. 54 Закону України "Про господарські товариства", висновки Верховного Суду, викладені у постановках: від 15.09.2020 у справі №910/17473/16, від 09.09.2021 у справі № 920/831/20, від 24.04.2018 у справі № 925/1165/14, та від 27.11.2018 у справі №920/65/18.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 23.07.2024 у справі № 922/943/24 за позовом позивача до відповідача 1 та відповідача 2, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача ТОВ "Кегичівський агрошляхбуд" про переведення прав і обов'язків покупця частки в статутному капіталі, позовні вимоги задоволено повністю.

Переведено права і обов'язки покупця частки в статутному капіталі Товариства з обмеженою відповідальністю "Кегичівський агрошляхбуд", згідно з Актом приймання-передачі частки в статутному капіталі Товариства з обмеженою відповідальністю "Кегичівський агрошляхбуд" у розмірі 5,83% статутного капіталу Товариства з обмеженою відповідальністю "Кегичівський агрошляхбуд", номінальною вартістю 8560,00 грн, укладеним 16.02.2024 між відповідачем 1 та відповідачем 2 на позивача.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 12.09.2024 відкрито апеляційне провадження за апеляційною скаргою ТОВ "Кегичівський агрошляхбуд" на рішення Господарського суду Харківської області від 23.07.2024 у справі № 922/943/24.

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 27.02.2025 заяву Товариства з обмеженою відповідальністю «Кегичівський агрошляхбуд» про відмову від апеляційної скарги задоволено. Прийнято відмову Товариства з обмеженою відповідальністю «Кегичівський агрошляхбуд» від апеляційної скарги на рішення Господарського суду Харківської області від 23.07.2024 у справі №922/943/24. Закрито апеляційне провадження за апеляційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю «Кегичівський агрошляхбуд» на рішення Господарського суду Харківської області від 23.07.2024 у справі №922/943/24.

Стягнення вартості частки в статутному капіталі товариства.

Відповідно до положень ст. 148 ЦК України та ст. 54 Закону України "Про господарські товариства" учасник господарського товариства, який реалізував своє право на вихід з товариства, має право одержати вартість частини майна, пропорційну його частці в статутному капіталі товариства. Зазначеному праву учасника кореспондує обов'язок товариства здійснити виплату вартості зазначеної частини майна після затвердження звіту за відповідний рік у дванадцятимісячний строк з дня виходу.

При наявності спору між учасником та товариством про визначення вартості майна останнього, учасник має право вимагати розрахунків на підставі ринкової вартості майна товариства, а не вартості, за якою майно обліковується в товаристві. Сторони можуть доводити дійсну (ринкову) вартість майна будь-якими належними доказами, зокрема, висновками експертів.

СПРАВА № 922/1379/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120067577>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/1379/24 за позовом позивачки до ТОВ "Науково-виробнича фірма "Аста Плюс" про стягнення вартості частки в статутному капіталі товариства.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення з ТОВ "Науково-виробнича фірма "Аста Плюс" на користь позивачки 701750,00 грн. вартості частки в статутному капіталі товариства.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Позов обґрунтований тим, що відповідач ТОВ "Науково-виробнича фірма "Аста Плюс" не виконав передбаченого п. 6.3 Статуту товариства та ч. ч. 6, 7 ст. 24 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" обов'язку щодо виплати позивачці вартості частини майна при її виході зі складу учасників товариства.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що згідно висновків Верховного Суду, викладених у постанові від 15.09.2020 у справі №910/17473/16, відповідно до положень ст. 148 ЦК України та ст. 54 Закону України "Про господарські товариства" учасник господарського товариства, який реалізував своє право на вихід з товариства, має право одержати вартість частини майна, пропорційну його частці у статутному капіталі товариства. Зазначеному праву учасника кореспондує обов'язок товариства здійснити виплату вартості зазначеної частини майна після затвердження звіту за відповідний рік у дванадцятимісячний строк з дня виходу.

У постанові від 09.09.2021 у справі № 920/831/20 Верховний Суд також зазначає, що вартість частини майна товариства, що підлягає виплаті, повинна відповідати вартості його активів за вирахуванням зобов'язань (вартість чистих активів), пропорційній до частки учасника в статутному капіталі.

При наявності спору між учасником та товариством про визначення вартості майна останнього, учасник має право вимагати розрахунків на підставі ринкової вартості майна товариства, а не вартості, за якою майно обліковується у товаристві. Взяття майна на облік за певною вартістю є односторонньою дією товариства, яка не може бути беззаперечним доказом ринкової вартості майна. Сторони можуть доводити дійсну (ринкову) вартість майна будь-якими належними доказами, зокрема, висновками експертів.

Аналогічна правова позиція викладена у постановках Верховного Суду від 24.04.2018 у справі № 925/1165/14, та від 27.11.2018 у справі №920/65/18.

Судом зазначено, що відповідач у процесі розгляду справи не спростував висновків, які викладені у висновку судово-будівельної та економічної експертизи від 27.03.2024 щодо ринкової вартості майна товариства, а також стосовно вартості частки позивачки в його статутному капіталі.

Дослідивши та проаналізувавши подані докази в їх сукупності, суд дійшов висновку про те, що відповідачем не виконано передбаченого законом обов'язку щодо виплати позивачці вартості частини майна при її виході зі складу учасників товариства, чим було порушено її право на одержання вартості цієї частки.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ч. 1 ст. 74, ст. 73, ч. 1, 2 ст. 86, ч. 1 ст. 98, ч. 1, 2, 6 ст. 101 Господарського процесуального кодексу України, ч. 1 ст. 140, ч. ч. 1 - 3 ст. 144, ч. 1, 2 статті 148 Цивільного кодексу України, ст. 11, ст. 24 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", ст. 52, ст. 54 Закону України "Про господарські товариства", висновки Верховного Суду, викладені у постановках: від 15.09.2020 у справі №910/17473/16, від 09.09.2021 у справі № 920/831/20, від 24.04.2018 у справі № 925/1165/14, та від 27.11.2018 у справі №920/65/18.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 17.06.2024 у справі № 922/1379/24 за позовом позивачки до ТОВ "Науково-виробнича фірма "Аста

Плюс" про стягнення вартості частки в статутному капіталі товариства, позов задоволено.

Стягнуто з ТОВ "Науково-виробнича фірма "Аста Плюс" на користь Позивачки 701750,00 грн вартості частки в статутному капіталі товариства.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення не оскаржувалось.

Стягнення безпідставно набутих коштів

Відсутність рішення загальних зборів учасників товариства про виплату дивідендів є підставою для застосування положень ст. 1212 ЦК України щодо їх повернення як безпідставно набутого майна.

СПРАВА № 922/1067/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/121402983>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/1067/24 за позовом ТОВ "УА-Системи" до відповідача про стягнення 1.010.000,00 грн.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення з відповідача на користь ТОВ "УА-Системи" безпідставно отриманих грошових коштів у сумі 1.010.000,00 грн.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Відповідач у період з 14.03.2017 до 20.12.2022 був учасником ТОВ "УА-Системи".

Протягом 2022 року відповідач на свій рахунок двічі отримував дивіденди з прибутку ТОВ "УА-Системи" на загальну суму 1.010.000,00 грн.

Разом з тим, у ТОВ "УА-Системи" відсутнє рішення загальних зборів, на підставі якого була проведена відповідна виплата дивідендів учасникам товариства за 2021 рік. Річні загальні збори за результатами господарської діяльності за 2021 рік, на яких би вирішувалось питання про розподіл прибутку і виплату дивідендів, виконавчий орган товариства також не проводив.

Оскільки відповідач отримував виплату дивідендів за 2021 рік, однак рішення загальних зборів не надав, інформації про проведення загальних зборів з питання виплати дивідендів за 2021 рік не повідомив та не погодився повертати отримані ним грошові кошти, позивач вважає, що відповідач фактично набув грошові кошти від позивача у сумі 1.010.000,00 грн (935.000,00 грн + 75.000,00 грн) без достатньої правової підстави, а тому зобов'язаний повернути їх Товариству згідно ст. 1212 Цивільного кодексу України.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що жоден учасник ТОВ "УА-Системи" загальні збори учасників товариства з питань виплати дивідендів за 2021 рік не скликав.

Відповідач стверджує, що вищевказані загальні збори учасників були проведені у відповідності до вимог чинного законодавства та положень Статуту ТОВ "УА-Системи", проте будь-яких доказів на підтвердження цього твердження суду не надав.

Вищевикладене свідчить, що відповідач безпідставно отримав дивіденди у розмірі 1010000,00 грн за 2021 рік, оскільки відсутнє рішення загальних зборів учасників товариства про виплату дивідендів.

Велика Палата Верховного Суду у постанові від 03.07.2018 у справі № 917/1345/17 за результатами розгляду відповідної касаційної скарги ВП ВС зазначила, що дана справа виникла з корпоративних відносин, пов'язаних з діяльністю юридичної особи - позивача, правами й обов'язками учасників товариства, визначеними ст. 167 ГК України, оскільки предмет спору у ній є стягнення дивідендів, а тому пов'язаний із господарською діяльністю товариства, внаслідок якої відбулась їх виплата.

У вказаній постанові Велика Палата Верховного Суду акцентувала увагу на тому, що можливість застосування до таких спорів ст. 1212 ЦК України виключається, якщо учасники набули кошти на підставі дійсного рішення загальних зборів.

Судом встановлено, що рішення загальних зборів про виплату дивідендів з прибутку за 2021 рік учасниками ТОВ "УА-Системи" не приймалось взагалі, тобто дійсного рішення про виплату дивідендів - немає, що є безумовною підставою для застосування статті 1212 ЦК України.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. ст. 11 та 509, ст. 1212 Цивільного кодексу України, ст. 74, ст. 86 Господарського процесуального кодексу України, постанова Верховного Суду від 25.04.2018 у справі № 904/7262/17, постанова Великої Палати Верховного Суду від 03.07.2018 у справі № 917/1345/17.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 29.08.2024 у справі № 922/1067/24 за позовом ТОВ "УА-Системи" до відповідача про стягнення 1.010.000,00 грн, позовні вимоги задоволено повністю.

Стягнуто з відповідача на користь ТОВ "УА-Системи" безпідставно отримані грошові кошти в сумі 1010000,00 грн.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 03.12.2024 рішення Господарського суду Харківської області від 29.08.2024 залишено без змін.

Стягнення безпідставно збережених коштів.

Особа, яка набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи (потерпілого) без достатньої правової підстави (безпідставно набуте майно), зобов'язана повернути потерпілому це майно. Особа зобов'язана повернути майно і тоді, коли підстава, на якій воно було набуте, згодом відпала (ч.1 ст.1212 Цивільного кодексу України).

У товариства виникає зобов'язання повернути кошти позивачу, отримані в якості збільшення розміру статутного капіталу, на підставі ч. 1 ст. 1212 Цивільного кодексу України, на наступний день після спливу кінцевого строку

для прийняття відповідачем рішення про затвердження результатів внесення додаткових вкладів, розмірів часток учасників товариства та їх номінальної вартості з урахуванням фактично внесених ними додаткових вкладів, збільшеного розміру статутного капіталу товариства, відповідно до ч. 10 ст. 18 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю". Додаткової вимоги позивача про повернення відповідних коштів закон не вимагає.

СПРАВА № 922/3502/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123462541>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/3502/24 за позовом позивача до ТОВ "Агроінвест холдинг" про стягнення 3 516 815,39 грн.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення з ТОВ "Агроінвест холдинг" на користь позивача безпідставно збережених грошових коштів та збитків від інфляції.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Позивач є засновником (учасником) ТОВ "Агроінвест холдинг" (відповідача) із часткою у розмірі 50 500,00 грн, що становить 50% статутного капіталу товариства.

21.07.2020 відбулися загальні збори учасників товариства на яких прийнято рішення про збільшення статутного капіталу ТОВ "Агроінвест холдинг" шляхом залучення додаткового грошового вкладу позивача в розмірі 2 500 000,00 грн.

21.04.2021, на виконання вищевказаного рішення загальних зборів від 21.07.2020, позивач сплатив на розрахунковий рахунок відповідача грошові кошти у розмірі 2 500 000,00 грн в якості додаткового вкладу до статутного капіталу товариства.

22.04.2021, з метою затвердження результатів внесення додаткових вкладів учасників та нової редакції статуту товариства для приведення у відповідність його положень щодо визначення розмірів та співвідношення часток учасників товариства, позивач ініціював проведення загальних зборів учасників товариства 24.05.2021, які не відбулися у зв'язку із відсутністю кворуму (необхідної кількості голосів) для прийняття будь-яких рішень.

Таким чином, 24.05.2021 результати внесення додаткових вкладів учасників товариства на підставі рішення загальних зборів від 21.07.2020, розміри часток учасників товариства та їх номінальної вартості з урахуванням фактично внесених ними додаткових вкладів та збільшення розміру статутного капіталу товариства затверджені не були.

Посилаючись на те, що збільшення розміру статутного капіталу товариства у зв'язку із внесенням позивачем додаткового вкладу не відбулось, і, як наслідок, правова підстава для набуття товариством коштів, внесених позивачем в якості додаткового вкладу, відпала.

Позивач вважає, що відповідач зобов'язаний повернути йому ці кошти на підставі ч. 1 ст. 1212 Цивільного кодексу України, з урахуванням збитків від інфляції.

ОЦІНКА СУДУ:

Законом передбачено право учасника товариства з обмеженою відповідальністю збільшити статутний капітал товариства за рахунок додаткового вкладу. Реалізація цього права учасником товариства має здійснюватися в порядку, встановленому законом. Процедура збільшення статутного капіталу товариства за рахунок додаткових вкладів учасників та / або третіх осіб встановлена у статті 18 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю".

Рішення загальних зборів учасників товариства відповідно до підпункту "а" пункту 3 частини п'ятої статті 17 чинного Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань" є підставою для проведення державної реєстрації змін до відомостей про розмір статутного капіталу, розміри часток у статутному капіталі чи склад учасників товариства з обмеженою відповідальністю.

Оскільки загальні збори Товариства з обмеженою відповідальністю "Агроінвест холдинг" не прийняли рішення за наслідками внесення позивачем вкладу у розмірі 2 500 000 грн відповідно до ст.18 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", збільшення розміру статутного капіталу товариства, у зв'язку зі внесенням позивачем додаткового вкладу, не відбулося і, як наслідок, правова підстава для набуття товариством коштів, внесених позивачем як учасником товариства в якості додаткового вкладу, відпала.

Особа, яка набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи (потерпілого) без достатньої правової підстави (безпідставно набуте майно), зобов'язана повернути потерпілому це майно. Особа зобов'язана повернути майно і тоді, коли підстава, на якій воно було набуто, згодом відпала (ч.1 ст.1212 Цивільного кодексу України).

Суд дійшов висновку про те, що у ТОВ "Агроінвест холдинг" виникло зобов'язання повернути кошти позивачу, отримані в якості збільшення розміру статутного капіталу, на підставі ч. 1 ст. 1212 Цивільного кодексу України, на наступний день після спливу кінцевого строку для прийняття відповідачем рішення про затвердження результатів внесення додаткових вкладів, розмірів часток учасників товариства та їх номінальної вартості з урахуванням фактично внесених ними додаткових вкладів, збільшеного розміру статутного капіталу товариства, відповідно до ч. 10 ст. 18 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", і додаткової вимоги позивача про повернення відповідних коштів закон не вимагає.

Суд не прийняв заперечення відповідача про те, що позивач, не пред'являючи вимоги про повернення коштів, внесених в якості збільшення розміру статутного капіталу, своєю поведінкою сприяв неповерненню цих коштів та збільшенню періоду їх неповернення відповідачем, оскільки

відповідач був обізнаний про відсутність правових підстав утримання ним спірних коштів, і доказів того, що відповідач намагався повернути позивачу відповідні кошти матеріали справи не містять.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. 12, ч.ч. 1-3, 6-8, 10 ст. 18, ч. 5 ст. 17 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", ч. 1 ст. 1212, ч. 2 ст. 625 Цивільного кодексу України, ч. 1 ст. 73, ч. 1 ст. 74, ст. 76, ст. 77, ст. 86 Господарського процесуального кодексу України, висновки Верховного Суду у постанові від 12.09.2024 у справі № 922/2145/21.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 21.11.2024 у справі № 922/3502/24 за позовом позивача до ТОВ "Агроінвест холдинг" про стягнення 3 516 815,39 грн позов задоволено повністю.

Стягнуто з ТОВ "Агроінвест холдинг" на користь позивача - 2 500 000,00 грн. безпідставно збережених грошових коштів, 1 016 815,39 грн збитків від інфляції.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення не оскаржувалось.

➤ **Залишено без розгляду.**

Здійснення виділу нежитлового приміщення за рахунок частки в статутному капіталі та визнання права власності на нежитлове приміщення.

Неузгодженість у стадії провадження з моменту закриття підготовчого провадження та до моменту оголошення про початок розгляду справи по суті не може тлумачитися на шкоду позивача і не може впливати на можливість чи неможливість реалізації позивачем свого права на залишення позову без розгляду.

СПРАВА № 922/225/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/118554875>)

Господарський суд Харківської області розглянув заяву позивачки про залишення позову без розгляду у справі № 922/225/24 за позовом позивачки до ТОВ "УЛИБКА", за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача: фізичних осіб про здійснення виділу приміщення та визнання права власності.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Здійснення виділу нежитлового приміщення за рахунок частки в статутному капіталі позивачки та визнання права власності за позивачкою на підвальне нежитлове приміщення.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

22.04.2024 року до суду від позивачки надійшла заява про залишення позову без розгляду. Заява обґрунтована тим, що наразі відпала необхідність у

розгляді справи у зв'язку із тим, що сторони дійшли взаємної згоди про здійснення виділу приміщення та визнання права власності за позивачкою.

ОЦІНКА СУДУ:

Заява позивача про залишення позову без розгляду надійшла до судового засідання, відповідно і до моменту оголошення про початок розгляду справи по суті, а отже до моменту початку розгляду справи по суті. За таких обставин, реалізація права позивача на подання заяви про залишення позову без розгляду здійснена повноважним представником позивача в межах строку, що передбачений ГПК України.

При цьому, суд, з посиланням на рішення ЄСПЛ, окремо вважав за необхідне звернути увагу на те, що наявна неузгодженість у стадії провадження з моменту закриття підготовчого провадження та до моменту оголошення про початок розгляду справи по суті не може тлумачитися на шкоду позивача і не може впливати на можливість чи неможливість реалізації позивачем свого права на залишення позову без розгляду.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: п. 5 ч. 1 ст. 226 Господарського процесуального кодексу України, рішення ЄСПЛ (див., mutatis mutandis, рішення у справах "Ashingdane v. The United Kingdom", заява № 8225/78, п. 57; "Fayed v. The United Kingdom", заява № 17101/90, п. 65; "Markovic and Others v. Italy", заява № 1398/03, п.п. 100-102).

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 22.04.2024 у справі № 922/225/24 за позовом позивачки до ТОВ "УЛИБКА", за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідачів про здійснення виділу приміщення та визнання права власності, позов позивачки до ТОВ "УЛИБКА" у справі № 922/225/24 залишено без розгляду.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення не оскаржувалось.

ВИСНОВКИ:

Результати проведеного аналізу справ у спорах, що виникають з корпоративних відносин, пов'язаних з правами на акції, частку в статутному капіталі свідчать, що протягом 2024 року Господарським судом Харківської області рішення про відмову в задоволенні позову не приймалися. У більшості випадків, підставами для повернення позовних заяв стали: не усунення позивачами у встановлений судом строк недоліків позовної заяви; порушення правил об'єднання позовних вимог та подання заяви особою, яка не має процесуальної дієздатності; не підписано позов або підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано.

Позивачами у спорах зазначеної категорії виступали фізичні особи. Відповідачами були як фізичні, так і юридичні особи (товариства). Третіми

особами були фізичні особи, товариства, приватний нотаріус, Національне агентство з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та Департамент реєстрації Харківської міської ради. Прокурор у цих справах участі не приймав.

Позовними вимогами у цих спорах були вимоги про визнання недійсним договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі та акту приймання-передачі частки; визнання права власності на частку в статутному капіталі; визначення розміру частки в статутному капіталі; стягнення безпідставно отриманих грошових коштів (дивідендів); стягнення безпідставно збережених грошових коштів (додаткового вкладу); зобов'язання вчинити певні дії (щодо надання учаснику копій документів). Як основними, так і похідними позовними вимогами в зазначених спорах були також вимоги про скасування державної реєстрації відповідних змін до відомостей про юридичну особу (товариства) в частині зміни складу засновників (учасників), зміни кінцевого бенефіціарного власника (контролера).

Ухвалюючи у вищевказаних корпоративних спорах рішення про задоволення позовних вимог (у тому числі частково), судом були застосовані норми Господарського процесуального кодексу України, Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, Сімейного кодексу України, Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань", Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", Конституції України, висновки Верховного Суду, наведені у постановках від 29 червня 2021 року у справі № 916/2813/18; від 29 червня 2021 року у справі № 916/2813/18; від 30.01.2019 у справі № 522/17826/16-ц; від 24.10.2018 у справі № 911/3773/17, від 10.10.2019 у справі № 911/2218/18, від 24.01.2021 у справі № 911/1149/19, від 24.01.2022 у справі № 912/3711/19, від 28.09.2022 у справі № 910/17228/19, від 28.09.2022 у справі № 910/17228/19, від 23.10.2019 у справі № 761/6144/15-ц (провадження № 61-18064св18)), від 15.09.2020 у справі №910/17473/16; від 09.09.2021 у справі № 920/831/20; від 24.04.2018 у справі № 925/1165/14; від 27.11.2018 у справі №920/65/18; від 25.04.2018 у справі № 904/7262/17; від 12.09.2024 у справі № 922/2145/21, висновки Великої Палати Верховного Суду, наведені у постановках: від 21.11.2018 у справі № 372/504/17, від 22.10.2019 року у справі № 923/876/16 (провадження № 12-88гс19), від 01 квітня 2020 року у справі № 813/1056/18, від 22.10.2019 у справі № 923/876/16, від 17.12.2019 у справі № 927/97/19, від 18.03.2020 № 466/6221/16-а, від 12.06.2019 у справі № 487/10128/14-ц (провадження № 14-473цс18); від 26.06.2019 у справі № 587/430/16-ц (провадження № 14-104цс19)), від 25.06.2019 у справі № 924/1473/15 (провадження № 12-15гс19)), від 04.12.2019 у справі № 917/1739/17, від 10.09.2019 у справі №921/36/18, від 22.10.2019 у справі №923/876/16, від 08.09.2020 у справі №916/667/18, постановках Верховного Суду від 15.06.2021 у справі №910/17643/19, від 29.04.2021 у справі №916/3904/19; від 03.07.2018 у справі № 917/1345/17, а також висновки, наведені у п. 41 висновку №11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги

Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень, висновки Європейського суду з прав людини у справах: "Трофимчук проти України"; "Руйз Торіа проти Іспанії"; "Ashingdane v. The United Kingdom", заява № 8225/78, п. 57; "Fayed v. The United Kingdom", заява № 17101/90, п. 65; "Markovic and Others v. Italy", заява № 1398/03, п.п. 100-102.

Аналіз результатів оскарження рішень, які були ухвалені Господарським судом Харківської області у перелічених вище спорах, свідчить про те, що суд переважно правильно вирішував дану категорію корпоративних справ, приймаючи законні та обґрунтовані рішення, з додержанням норм процесуального права та правильним застосуванням норм матеріального права.

СПРАВИ ПРО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ УЧАСНИКІВ ТОВАРИСТВ, ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ.

➤ **Задоволено позовні вимоги у справах.**

Скасування наказу про звільнення, поновлення на роботі.

Обов'язком боржника є не лише видання наказу (розпорядження) про поновлення працівника на роботі, а й фактичний допуск поновленого працівника до виконання попередніх обов'язків. Середній заробіток за частиною другою статті 235 КЗпП України за своїм змістом є заробітною платою, право на отримання якої виникає у працівника, який був незаконно позбавлений можливості виконувати свою трудову функцію з незалежних від нього причин. Положення статті 237 КЗпП України не може бути способом захисту та відновлення прав позивача щодо стягнення суми вимушеного прогулу, оскільки така норма передбачає захист інтересів підприємства, установи, організації від імені якої діяла службова особа.

СПРАВА №552/5280/22 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120858091>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №552/5280/22 за позовом фізичної особи до ОСББ "Олексіївські Хмарочоси" про скасування наказу про звільнення, поновлення на роботі та стягнення середнього заробітку за вимушений прогул.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Скасування наказу про звільнення та поновлення на посаді заступника голови правління ОСББ "Олексіївські Хмарочоси-1"; про стягнення з ОСББ "Олексіївські Хмарочоси-1" середнього заробітку за час вимушеного прогулу з розрахунку середньоденного заробітку; про стягнення суми вимушеного прогулу в повному обсязі з голови правління ОСББ "Олексіївські Хмарочоси-1" на користь ОСББ "Олексіївські Хмарочоси-1".

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

05.12.2019 на засіданні правління об'єднання співвласників багатоквартирного будинку позивача було обрано заступником голови

правління. Наказом № 7 від 30.06.2020 позивача було прийнято на посаду заступника директора. Головою правління не було ознайомлено позивача з посадовою інструкцією та з правилами внутрішнього трудового розпорядку, не визначено робочого місця та не забезпечено необхідними для роботи засобами.

15.02.2022 відповідачем було винесено два накази про звільнення 15.02.2022 позивача з займаної посади за згодою сторін, згідно з п.1 ст. 36 КЗпП України та за прогул двох днів без поважних причин, згідно з п. 4 ст. 40 КЗпП України. Позивач розписався в наказі №1К-22 від 15.02.2022 про звільнення з займаної посади за прогул двох днів без поважних причин згідно з п. 4 ст. 40 КЗпП України. Позивач наполягав на тому, що в дні, вказані прогулом, він знаходився на робочому місці, але не міг виконувати службові обов'язки в зв'язку з закінченням повноважень заступника голови правління. Вважає, що головою правління об'єднання співвласників багатоквартирного будинку грубо порушено порядок звільнення, не витребувано у позивача письмові пояснення, як це передбачено ч. 1 ст. 149 КЗпП України, сфальсифіковано акти про відсутність на робочому місці від 10 та 14 лютого 2022 року з метою не виплачувати розрахункові відповідно до ст. 44 КЗпП України, які не є належними доказами, оскільки їх підписано черговим адміністратором та слюсарем-сантехніком, які згідно своїх посадових обов'язків не мали змоги з 08:00 по 18:00 слідкувати за наявністю будь-кого на роботі.

ОЦІНКА СУДУ:

Матеріали справи не містять доказів звернення відповідача до позивача щодо надання пояснень з приводу його відсутності на роботі 10.02.2022 та 14.02.2022, що є порушенням частини першої статті 149 КЗпП України, якою передбачено, що до застосування дисциплінарного стягнення роботодавець повинен зажадати від порушника трудової дисципліни письмові пояснення. Відсутність працівника повинна відображатись у таблиці обліку робочого часу, натомість таблицю обліку робочого часу об'єднання співвласників багатоквартирного будинку матеріали справи не містять. Відповідачем належними та допустимими доказами не доведений факт відсутності позивача на роботі 10.02.2024 та 14.02.2024 протягом всього робочого дня. Суд дійшов висновку про те, що застосування до позивача дисциплінарного стягнення та звільнення за прогул не відповідає вимогам законодавства про працю, а тому звільнення позивача з посади заступника голови правління на підставі пункту 4 статті 40 КЗпП України є незаконним. Звільнення позивача за прогул визнано судом незаконним та скасовано відповідний наказ, проте в лютому 2022 позивач не був переобраний на посаду заступника голови правління відповідача. У суду відсутні підстави для поновлення позивача на цій посаді, оскільки вирішення цього питання відноситься виключно до компетенції зборів правління відповідача.

Щодо стягнення суми вимушеного прогулу з голови правління об'єднання співвласників багатоквартирного будинку на користь об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, суд зазначив, що в даній справі стаття 237 КЗпП України не може бути способом захисту та відновлення прав позивача,

оскільки, по-перше, така норма передбачає захист інтересів підприємства, установи, організації від імені якої діяла службова особа, винна в незаконному звільненні; по-друге, судом відмовлено в задоволенні позовної вимоги про стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 40, 147-149, 233, 234, 235, 237 Кодексу законів про працю України, статтею 10 Закону України "Про об'єднання співвласників багатоквартирних будинків", статті 86, 99 Цивільного кодексу України, статті 74, 76, 77, 81, 86 Господарського процесуального кодексу України, Рішення ЄСПЛ у справі "Белле проти Франції" від 04.12.95, "Нун'єш Діаш проти Португалії" від 10.04.2003, "Серявін та інші проти України" від 10.02.2010, "Руїс Торіха проти Іспанії" від 09.12.1994, Постанова Верховного Суду від 06.03.2018 у справі №235/2284/17.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 30.07.2024 у задоволенні позову відмовлено частково. Скасовано наказ Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку "Олексіївські Хмарачоси-1" про звільнення позивача з посади заступника голови правління.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного Господарського суду від 06.11.2024 апеляційну скаргу позивача задоволено частково, рішення Господарського суду Харківської області від 30.07.2024 скасовано в частині відмови в поновленні позивача на посаді заступника голови правління відповідача з 15.02.2022 та стягнення з відповідача на користь позивача середнього заробітку за час вимушеного прогулу з розрахунку середньоденного заробітку. Ухвалено в цій частині нове рішення про задоволення позову. В решті рішення Господарського суду Харківської області від 30.07.2024 залишено без змін.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

В обґрунтування прийнятої постанови Східний апеляційний господарський суд посилався на те, що висновки господарського суду першої інстанції щодо відмови задовольнити вимоги поновити позивача на посаді заступника голови правління відповідача є передчасними, оскільки поновлення на роботі - це повернення працівника у попередній стан, який існував до його незаконного звільнення, а тому правовими наслідками поновлення на роботі працівника є надання йому попередньої роботи (посади), з тими ж функціональними обов'язками, які мали б місце до звільнення. Обов'язком боржника є не лише видання наказу (розпорядження) про поновлення працівника на роботі, а й фактичний допуск поновленого працівника до виконання попередніх обов'язків.

Також, підлягала задоволенню вимога про стягнення з відповідача на користь позивача середнього заробітку за час вимушеного прогулу, оскільки у постанові Великої Палати Верховного Суду від 08 лютого 2022 року у справі № 755/12623/19 (провадження № 14-47 цс21), між іншим, вказано на те, що середній заробіток за частиною другою статті 235 КЗпП України за своїм

змістом є заробітною платою, право на отримання якої виникло у працівника, який був незаконно позбавлений можливості виконувати свою трудову функцію з незалежних від нього причин, оскільки особа поновлюється на роботі з дня звільнення, тобто вважається такою, що весь цей час перебувала в трудових відносинах. Спір про стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, який виник у зв'язку з незаконним звільненням працівника, який був позбавлений можливості виконувати роботу не з власної вини, є трудовим спором, пов'язаним з недотриманням законодавства про працю та про оплату праці. Працівник має право звернутися до суду з позовом про стягнення цього середнього заробітку без обмеження будь-яким строком згідно з частиною другою статті 233 КЗпП України та не позбавлений права після ухвалення судового рішення про поновлення його на роботі в подальшому звернутися до суду із позовом про стягнення на його користь середнього заробітку за час вимушеного прогулу, визначеного частиною другою статті 235 КЗпП України. Беручи до уваги те, що є обґрунтованим висновок господарського суду першої інстанції щодо застосування до позивача дисциплінарного стягнення та звільнення за прогул не відповідає вимогам законодавства про працю, звільнення позивача з посади заступника голови правління відповідача на підставі пункту 4 статті 40 КЗпП України є незаконним, вимога позивача про скасування Наказу від 15.02.2022 року №1К-22 про звільнення його з посади заступника голови правління за прогул є належним чином доведеною та такою, що підлягає задоволенню, а на підставі приписів ч.1 ст.235 КЗпП України задоволенню також підлягає вимога поновити позивача на посаді заступника голови правління відповідача з 15.02.2022, також відповідно до вимог, визначених частиною другою статті 235 КЗпП України підлягає задоволенню вимога про стягнення з відповідача на користь позивача середнього заробітку за весь час вимушеного прогулу, за період з 15.02.2022 по 06.11.2024 включно, оскільки заява про поновлення на роботі розглядається більше одного року не з вини позивача.

Також, підлягала задоволенню вимога про стягнення суми вимушеного прогулу в повному обсязі з голови правління відповідача на користь Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, оскільки положення статті 237 КЗпП України не можуть бути способом захисту та відновлення прав позивача, оскільки така норма передбачає захист інтересів підприємства, установи, організації від імені якої діяла службова особа, винна в незаконному звільненні, в даному випадку стягненню саме з відповідача на користь позивача підлягає середній заробіток за час вимушеного прогулу.

Визнання недійсним та скасування рішення загальних зборів.

Не повідомлення позивача, як голову правління товариства, відповідно до статті 15 Закону України "Про кооперацію" про дату, місце, час проведення та порядок денний позачергових загальних зборів, порушує право позивача, як

голови правління товариства, брати участь у господарській діяльності товариства, а також в управлінні товариством.

СПРАВА №922/1142/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/121725209>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/1142/24 за первісним позовом Садівничого товариства "АЕЛІТА" до фізичної особи про та за зустрічним позовом про спонукання виконати певні дії фізичної особи до Садівничого товариства "АЕЛІТА" визнання недійсним та скасування рішення позачергових загальних зборів, скасування реєстраційної дії.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Садівниче товариство "АЕЛІТА" (позивач) звернулося до Господарського суду Харківської області із позовною заявою до фізичної особи (відповідач), в якій просить суд зобов'язати його передати Садівничому товариству "АЕЛІТА" в особі голови товариства по акту приймання-передачі документів, які стосуються господарської діяльності товариства, а також печатки товариства та ключі від комплектної трансформаторної підстанції та від господарчих приміщень.

У зустрічному позові фізичної особи до Садівничого товариства "АЕЛІТА", про визнання недійсним та скасування рішення позачергових загальних зборів Садівничого товариства "АЕЛІТА" від 30.07.2022, оформленого протоколом № б/н, в частині зміни голови товариства, та скасування державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, а саме: реєстраційні записи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про зміну керівника або відомостей про керівника юридичної особи.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

На позачергових загальних зборах членів садового товариства було обрано нового голову товариства, якій колишня голова товариства - відповідач не передала жодних документів, які стосуються господарської діяльності товариства, а також печатки товариства та ключі від комплектної трансформаторної підстанції та від господарчих приміщень.

Неодноразові подальші спроби членів товариства їх отримати виявилися безрезультатними, що спричиняє перешкоди у процесі здійснення управління товариством та господарської діяльності, у зв'язку з чим позивач з метою поновлення свого порушеного права вимушений звернутись до суду з цим позовом.

В обґрунтування зустрічних позовних вимог зазначено, що рішення позачергових загальних зборів садового товариства від 30.07.2022, оформлене протоколом б/н, в частині зміни голови садового товариства, прийняте за відсутності необхідного кворуму для ухвалення рішення та з порушенням порядку їх скликання, та належного повідомлення позивача про дату, місце, час проведення та порядок денний зборів, чим порушено її право як голови правління товариства на участь в управлінні товариством.

ОЦІНКА СУДУ:

До суду не надано доказів звернення 1/3 членів садового товариства з відповідною вимогою до правління садового товариства про скликання спірних позачергових загальних зборів членів товариства. Зазначене свідчить, що рішення позачергових загальних зборів членів садового товариства, які оформлені протоколом б/н від 30.07.2022, прийняті з порушенням процедури їх скликання, що суперечить п. 7.2. Статуту та ст. 15 Закону України «Про кооперацію». Садовим товариством не надано жодних належних та допустимих доказів на підтвердження повідомлення позивача за зустрічним позовом, як голови правління товариства, про дату, місце, час проведення та порядок денний спірних позачергових загальних зборів. Садовим товариством було порушено процедуру скликання спірних зборів, зокрема, не повідомлено позивача за зустрічним позовом, як голову правління товариством, відповідно до п. 7.2. Статуту та статті 15 Закону України «Про кооперацію» про дату, місце, час проведення та порядок денний спірних позачергових загальних зборів, чим порушено право позивача за зустрічним позовом, як голови правління товариства, брати участь в господарській діяльності товариства, а також в управлінні товариством, право голосу на його зборах, право обирати і бути обраним в органи управління, тоді як результати голосування становили значний інтерес для неї, оскільки стосувалися висловлення їй недовіри та звільнення з посади голови правління.

Суд дійшов висновку, що рішення позачергових загальних зборів садового товариства від 30.07.2022, оформлене протоколом № б/н, в частині зміни голови садового товариства, суперечить вимогам п. 7.2, 7.3, 7.4 Статуту, статей 15, 16 Закону України "Про кооперацію" та порушує права відповідача за первісним позовом. За таких обставин, зустрічні позовні вимоги про визнання недійсним та скасування рішення позачергових загальних зборів садового товариства від 30.07.2022, оформленого протоколом № б/н, в частині зміни голови садового товариства, є обґрунтованими.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 55, 63, 93, 94 Господарського кодексу України, статті 83, 85, 86, 237 Цивільного кодексу України, статті 2, 6, 8, 9, 12, 16 Закону України "Про кооперацію", статті 9, 25 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань", Постанова Великої Палати Верховного Суду від 24.04.2019 у справі №509/577/18, Постанова Верховного Суду від 28.01.2021 у справі №910/15906/19, Постанова Верховного Суду від 05.07.2022 у справі №911/2269/20, Постанова Верховного Суду від 07.09.2021 у справі №916/2506/20, Постанова Верховного Суду від 06.08.2020 у справі № 918/636/19, Постанова Верховного Суду, від 10.05.2018 у справі № 906/592/17, Постанова Верховного Суду від 05.05.2020 у справі № 916/1996/19, Постанова Верховного Суду від 06.02.2020 у справі № 906/307/19.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 09.09.2024 відмовлено в задоволенні первісного позову повністю, зустрічний позов задоволено повністю. Визнано недійсним та скасовано рішення позачергових загальних зборів садового товариства від 30.07.2022, оформленого протоколом № б/н, у частині зміни голови садового товариства. Скасовано державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу – садового товариства, а саме: реєстраційні записи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про зміну керівника або відомостей про керівника юридичної особи.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення суду в апеляційному порядку не оскаржувалось.

Не повідомлення позивача про проведення загальних зборів житлового кооперативу є порушенням Закону України "Про кооперацію" та порядку підготовки та проведення загальних зборів кооперативу.

СПРАВА №922/2070/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/121921817>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/2070/24 за позовом фізичної особи до Житлового кооперативу "Алмаз" про визнання недійсним рішення.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Позивач, звернувся до Господарського суду Харківської області з позовом до Житлового кооперативу "Алмаз", в якому просить суд визнати недійсним рішення загальних зборів Житлового кооперативу "Алмаз", оформленого протоколом від 21.04.2019 №2.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Позов обґрунтований тим, що оскаржуване рішення загальних зборів членів Житлового Кооперативу "Алмаз" від 21.04.2019 прийняте з порушенням порядку скликання та проведення загальних зборів учасників товариства, що позбавило право позивача на управління справами товариства, чим порушено його господарські (корпоративні) права.

Позивач вважає, що оскільки всі дії щодо загальних зборів членів Житлового кооперативу "Алмаз" від 21.04.2019 відбулися без розгляду, обговорення та згоди членів кооперативу, а також зважаючи на відсутність акту прийому-передачі від попереднього голови до новообраного голови, наявні всі підстави для висновку про фальсифікацію процедури проведення загальних зборів 21.04.2019, незаконне обрання голови правління та заволодіння активами кооперативу: печаткою, банківським рахунком, документами, ключами, основними засобами та іншим.

ОЦІНКА СУДУ:

Згідно з частиною 5 статті 23 Закону України "Про кооперацію" виробничі кооперативи провадять господарську діяльність з метою одержання прибутку.

Інші кооперативи надають послуги своїм членам, не маючи на меті одержання прибутку.

Згідно з положеннями статті 12 Закону України "Про кооперацію" основними правами члена кооперативу є, зокрема, участь у господарській діяльності кооперативу, а також в управлінні кооперативом, право голосу на його загальних зборах, право обирати і бути обраним в органи управління; користування послугами кооперативу; право вносити пропозиції щодо поліпшення роботи кооперативу, усунення недоліків у роботі його органів управління та посадових осіб; право звертатися до органів управління та органів контролю за діяльністю кооперативу, посадових осіб кооперативу із запитами, пов'язаними з членством у кооперативі, діяльністю кооперативу та його посадових осіб, одержувати письмові відповіді на свої запити.

За змістом наведених норм корпоративні права характеризуються тим, що особа, яка є учасником (засновником, акціонером, членом) юридичної особи має право на участь в управлінні господарською організацією та інші правомочності, передбачені законом і статутними документами. Відповідно, члени обслуговуючого кооперативу незалежно від напряму його діяльності є носіями корпоративних прав, а відносини між його членами та кооперативом, які пов'язані зі створенням, діяльністю, управлінням або припиненням діяльності такої юридичної особи, є корпоративними.

Позиція господарського суду з даного питання відповідає висновкам, які вкладені у постановках Великої Палати Верховного Суду від 24.04.2019 у справі № 509/577/18, від 01.10.2019 у справі № 910/7554/18, від 17.12.2019 у справі № 904/4887/18.

Рішення загальних зборів учасників (акціонерів, членів) та інших органів юридичної особи є актами ненормативного характеру (індивідуальними актами), тобто офіційними письмовими документами, що породжують певні правові наслідки, які спрямовані на регулювання господарських відносин і мають обов'язковий характер для суб'єктів цих відносин.

Підставами для визнання недійсними рішень загальних зборів учасників (акціонерів, членів) юридичної особи можуть бути: невідповідність рішень загальних зборів нормам законодавства; порушення вимог закону та/або установчих документів під час скликання та проведення загальних зборів; - позбавлення учасника (акціонера, члена) юридичної особи можливості взяти участь у загальних зборах.

Безумовною підставою для визнання недійсними рішень загальних зборів у зв'язку з порушенням прямих вказівок закону є: прийняття загальними зборами рішення за відсутності кворуму для проведення загальних зборів чи прийняття рішення або у разі неможливості встановлення наявності кворуму (статей 59, 60 Закону України "Про господарські товариства", статей 41, 42 Закону України "Про акціонерні товариства", статті 15 Закону України "Про кооперацію"); - прийняття загальними зборами рішень з питань, не включених до порядку денного загальних зборів товариства (частини 6 статті 42 Закону України "Про акціонерні товариства"); - прийняття загальними зборами рішень з питань, не

включених до порядку денного, на розгляд яких не було отримано згоди усіх присутніх на загальних зборах (частина 5 статті 61 Закону України "Про господарські товариства"); - відсутність протоколу загальних зборів ТОВ (частина 6 статті 60 Закону України "Про господарські товариства"); - відсутність протоколу загальних зборів АТ, підписаного головою і секретарем зборів (стаття 46 Закону України "Про акціонерні товариства").

Рішення загальних зборів юридичної особи можуть бути визнані недійсними в судовому порядку в разі недотримання процедури їх скликання та проведення загальних зборів, встановленої, зокрема, статтею 15 Закону України «Про кооперацію».

В силу положень статті 8 Закону України «Про кооперацію» основним правовим документом, що регулює діяльність кооперативу, є статут. У ньому визначаються порядок вступу до кооперативу і виходу з нього, права і обов'язки його членів та асоційованих членів, порядок встановлення розмірів і сплати внесків та паїв членами кооперативу та відповідальність за порушення зобов'язань щодо їх сплати, порядок скликання загальних зборів, його органи управління, контролю та їх компетенція, порядок утворення майна кооперативу і розподілу прибутку, умови реорганізації і ліквідації кооперативу та інші положення, що не суперечать законодавчим актам України.

Пунктом 6.3 Статуту передбачено, що про дату, місце, час проведення та порядок денний загальних зборів члени кооперативу повинні бути повідомлені не пізніше ніж за 5 днів до визначеного строку їх проведення.

Разом із тим, обраний особою, що скликає загальні збори учасників, спосіб повідомлення про проведення загальних зборів повинен забезпечити реальне персональне повідомлення учасника про час та місце проведення зборів з метою реалізації ним свого права на участь у цих зборах.

Аналогічна правова позиція викладена в постанові Верховного Суду від 09.04.2019 у справі № 908/3577/16.

Внаслідок проведених загальних зборів 21.04.2019, на яких позивач не була присутня через її неповідомлення у встановлений спосіб, було обрано Голову Правління, яка в період провадження її діяльності суттєво порушувала всі правила та норми, що спричинило всім членам кооперативу, зокрема позивачу, матеріальну та моральну шкоду, оскільки всі кошти (заробітна плата, відпускні та інші виплати, які отримувалися від кооперативу "Алмаз" складаються з внесків, зроблених членами кооперативу).

Позивачка не була повідомлена про проведення загальних зборів, та на даний час відсутні докази повідомлення її як члена кооперативу про проведення загальних зборів у будь-який із можливих способів. Відсутність позивача на загальних зборах також підтверджується списком присутніх осіб. Отже, відповідачем було порушено порядок підготовки та проведення загальних зборів кооперативу. Окрім цього, відповідно до п. 7.1.1 Статуту житлового кооперативу правління обирається загальними зборами членів кооперативу з числа членів в кількості не менше 5 (п'яти) осіб строком на 2 (два) роки. Відповідно до п. 7.1.2 Статуту житлового кооперативу правління зі своїх членів

обирає голову та його заступників, 3-я особа не була членом кооперативу та його правління, рішення про прийняття її у членство відсутнє, а тому були відсутні підстави для обрання її в якості голови правління.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 15, 16, 83, 85, 86 Цивільного кодексу України, статті 63, 93, 94, 167 Господарського кодексу України, статті 2, 6, 8, 9, 12, 15, 23 Закону України "Про кооперацію", статті 59, 60 Закону України "Про господарські товариства", статті 41, 42 Закону України "Про акціонерні товариства", постанова Верховного Суду від 09.04.2019 у справі № 908/3577/16.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 17.09.2024 позов задоволено та визнано недійсним рішення загальних зборів Житлового кооперативу "Алмаз", оформленого протоколом від 21.04.2019 №2.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення суду в апеляційному порядку не оскаржувалось.

При вирішенні питання про недійсність рішень загальних зборів у зв'язку з іншими порушеннями, допущеними під час скликання та проведення загальних зборів, господарський суд повинен оцінити, наскільки ці порушення могли вплинути на прийняття загальними зборами відповідного рішення.

Не повідомлення головою правління товариства у письмовій формі члена товариства про можливість виключення його з членів товариства у зв'язку з несплатою членських внесків, є порушенням Закону України "Про кооперацію"

СПРАВА №922/1900/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/121846343>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/1900/24 за позовом фізичної особи до Садового товариства "Світанок" про визнання недійсним рішення звітних зборів садового товариства.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Фізична особа звернувся до Господарського суду Харківської області 31 травня 2024 року із позовною заявою про визнання недійсним рішення звітних зборів Садівничого товариства "Світанок" від 27.09.2020 відповідно до якого було виключено позивача з членів товариства за несплату членських внесків за 2019 рік.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

27 вересня 2020 року були проведені звітні збори Садівничого товариства "Світанок", у тому числі щодо виключення з членів садоводів позивача. На думку позивача процедура не була дотримана стосовно голосування щодо виключення з членів товариства, а головою зборів протокол №1 від 27.09.2020 був підроблений. Так, на думку позивача були порушені пункти Статуту 3.2.2 та 6.2.1.

Позивач вважає, що належними доказами легітимності проведених загальних зборів та наявності кворуму проведених загальних зборів є виключно надані відповідачем списки осіб, які мають право голосу (802 особи), список

осіб, які були присутніми на загальних зборах (290 осіб) та список осіб які передали на підставі нотаріально посвідченої довіреності право голосу іншим садоводам (129 осіб), а також нотаріально посвідчені довіреності відповідно до яких на підставі п. 3.2.2 Статуту були передані права голосу.

Відповідач власним доказом додатково підтвердив правову позицію позивача у справі про те, що голосування щодо виключення з членів товариства у тому числі позивача на загальних зборах 27.09.2020 не проводилось.

Окрім того, відповідно до заяв садоводів вбачається про те, що голосування у тому числі з питання виключення з членів товариства на зборах 27.09.2020 не проводилось. Також порушено вимоги Статуту щодо належного повідомлення садоводів про проведення зазначених зборів.

ОЦІНКА СУДУ:

Відповідач у даній справі - Садівниче товариство "Світанок", є підприємством колективної власності, діяльність якого підпадає під правове регулювання Закону України "Про кооперацію", яким, зокрема, визначено особливості створення кооперативів та ведення господарської діяльності обслуговуючими кооперативами, які за напрямками діяльності можуть бути, зокрема, садово-городніми.

Статтею 8 Закону України "Про кооперацію" передбачено, що статут кооперативу є правовим документом, що регулює його діяльність. Статут кооперативу повинен містити, зокрема, такі відомості: умови і порядок вступу до кооперативу та виходу чи виключення з нього; форми участі членів кооперативу в його діяльності; порядок скликання загальних зборів тощо.

У статті 12 Закону України "Про кооперацію" визначені основні права члена кооперативу, серед яких: участь у господарській діяльності кооперативу, а також в управлінні кооперативом, право голосу на його загальних зборах, право обирати і бути обраним в органи управління; користування послугами кооперативу; одержання кооперативних виплат та виплат на паї; одержання паю у разі виходу з кооперативу в порядку і в строки, визначені його статутом; право вносити пропозиції щодо поліпшення роботи кооперативу, усунення недоліків у роботі його органів управління та посадових осіб.

За змістом наведених норм корпоративні права характеризуються тим, що особа, яка є учасником (засновником, акціонером, членом) юридичної особи має право на участь в управлінні господарською організацією та інші правомочності, передбачені законом і статутними документами.

Відповідно, члени обслуговуючого кооперативу незалежно від напряму його діяльності є носіями корпоративних прав, а відносини між його членами та кооперативом, які пов'язані зі створенням, діяльністю, управлінням або припиненням діяльності такої юридичної особи, є корпоративними.

Здійснення членом кооперативу права на участь у діяльності і управлінні кооперативом, в тому числі при прийнятті рішень органом управління кооперативу, забезпечується, в першу чергу, порядком скликання і проведення загальних зборів членів кооперативу, передбаченим ст.15 Закону та Статутом кооперативу. Статтею 15 Закону України "Про кооперацію" передбачено, що

вищим органом управління кооперативу є загальні збори членів кооперативу. У разі коли з організаційних причин (через територіальне розміщення чи значну чисельність членів кооперативу) проведення загальних зборів членів кооперативу неможливе, статутом кооперативу може бути передбачено скликання зборів уповноважених кооперативу. Кількість членів кооперативу, які мають право делегувати уповноважених, та порядок делегування уповноважених для участі у зборах уповноважених визначаються статутом кооперативу.

Рішення загальних зборів членів (зборів уповноважених) кооперативу приймаються відповідно до його статуту відкритим або таємним голосуванням.

Для визнання недійсним рішення загальних зборів (зборів уповноважених) товариства необхідно встановити факт порушення цим рішенням прав та законних інтересів учасника (акціонера, члена) товариства. Також слід з'ясувати дотримання порядку скликання загальних зборів (зборів уповноважених), зокрема, щодо належного повідомлення Позивача про такі збори.

Підставами для визнання недійсними рішень загальних зборів учасників господарського товариства можуть бути: порушення вимог закону та/або установчих документів під час скликання та проведення загальних зборів товариства; позбавлення учасника товариства можливості взяти участь у загальних зборах; порушення прав чи законних інтересів учасника товариства рішенням загальних зборів. Разом з тим, не всі порушення законодавства, допущені під час скликання та проведення загальних зборів господарського товариства, є підставою для визнання недійсними прийнятих на них рішень.

Безумовною підставою для визнання недійсними рішень загальних зборів у зв'язку з прямою вказівкою закону є: прийняття загальними зборами рішення за відсутності кворуму для проведення загальних зборів чи прийняття рішення; прийняття загальними зборами рішень з питань, не включених до порядку денного загальних зборів товариства; прийняття загальними зборами рішення про зміну статутного капіталу товариства, якщо не дотримано процедури надання акціонерам (учасникам) відповідної інформації. При вирішенні питання про недійсність рішень загальних зборів у зв'язку з іншими порушеннями, допущеними під час скликання та проведення загальних зборів, господарський суд повинен оцінити, наскільки ці порушення могли вплинути на прийняття загальними зборами відповідного рішення.

Аналогічна правова позиція викладена у постановках Верховного Суду від 28.01.2021 у справі № 910/15906/19 та від 05.07.2022 у справі № 911/2269/20.

Як убачається з матеріалів справи, 27.09.2020 відбулися спільні збори правління, зокрема, виключення члена товариства - позивача через наявність заборгованості по усім платежам більше одного року.

Матеріали справи не містять належних доказів на підтвердження повідомлення головою правління товариства у письмовій формі позивача про можливість виключення його з членів товариства у зв'язку з несплатою членських внесків, що передбачено умовами Статуту товариства.

Відповідно до правової позиції, викладеної в постановах Верховного Суду від 11.12.2019 у справі №916/2584/18, від 06.02.2020 у справі №906/307/19, у випадку заперечення учасником факту повідомлення його про проведення загальних зборів, обов'язок доказування обставин повідомлення позивача про проведення загальних зборів покладається на відповідача як особу, рішення органу управління якої оспорується.

В матеріалах справи відсутні будь-які докази належного повідомлення позивача про можливе виключення з членів товариства, про належне повідомлення проведення зборів 27.09.2020.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 15, 16 Цивільного кодексу, статті 80, 81, 85, 314 Цивільного кодексу України, статті 1, 2, 11 Закону України "Про громадські об'єднання", статті 8, 12, 15 Закону України "Про кооперацію", постанова Великої Палати Верховного Суду від 13.10.2020 у справі № 695/2665/16-ц, Постанова №13 від 24.10.2008 Пленуму Верховного Суду України "Про практику розгляду судами корпоративних спорів", рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004, постанова Верховного Суду України від 04.10.2017 у справі №914/1128/16, постанови Верховного Суду від 22.01.2019 у справі №912/1856/16, від 28.05.2020 у справі №910/7164/19, від 14.05.2019 у справі №910/11511/18, постанови Великої Палати Верховного Суду від 05.06.2018 у справі № 338/180/17, від 11.09.2018 у справі № 905/1926/16, від 30.01.2019 у справі № 569/17272/15-ц, від 01.10.2019 у справі № 910/3907/18, від 06.04.2021 зі справи № 910/10011/19, від 02.02.2021 зі справи № 925/642/19, постанови Верховного Суду від 28.01.2021 у справі № 910/15906/19 та від 05.07.2022 у справі № 911/2269/20, рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року №5-рп/2005, рішення ЄСПЛ у справі "Роуз Торія проти Іспанії", параграфи 29-30, рішення ЄСПЛ у справі "Хірвісаарі проти Фінляндії", рішення ЄСПЛ у справі "Надточій проти України", рішення ЄСПЛ "Гурепка проти України № 2", Рішення ЄСПЛ "Салов проти України" від 06.09.2005р., рішення ЄСПЛ у справі Трофимчук проти України, по. 4241/03 від 28.10.2010, рішення ЄСПЛ Яременко проти України, по. 32092/02 від 12.06.2008.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 12.09.2024 позов задоволено повністю, визнано недійсним рішення звітних зборів Садівничого товариства "Світанок" від 27.09.2020 відповідно про виключення фізичної особи з членів товариства за несплату членських внесків за 2019 рік.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 18.12.2024 рішення Господарського суду Харківської області від 12.09.2024 залишено без змін.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою КГС у складі ВС від 26.02.2025 Постанову Східного апеляційного господарського суду від 18.12.2024, рішення від 12.09.2024,

додаткове рішення від 26.09.2024 Господарського суду Харківської області у справі №922/1900/24 залишено без змін.

Зобов'язання вчинити певні дії

Надання учаснику товариства інформації про діяльність товариства є обов'язком товариства у відповідності до приписів статей 5, 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю".

Позивач має право на отримання інформації про господарську діяльність товариства, відповідних документів, в межах наведеного в ч.1 ст. 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" переліку. В свою чергу, ухилення відповідача (в будь-який спосіб) від виконання законних вимог позивача суперечить ст.41 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" та відповідно порушує реалізацію учасником його корпоративного права на управління товариством, яке підлягає захисту у судовому порядку.

СПРАВА №922/3416/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123873236>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/3416/24 за позовом фізичної особи до Товариства з обмеженою відповідальністю "С КАР" про зобов'язання вчинити певні дії.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Зобов'язати Товариство з обмеженою відповідальністю "С КАР" протягом 10 днів з дати набрання рішенням законної сили надати позивачу належним чином засвідчені копії документів Товариства з обмеженою відповідальністю "С КАР, що регулюють його господарську діяльність.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Реалізуючи своє корпоративне право на управління товариством та право на інформацію про діяльність товариства як його учасника, позивач звертався до відповідача ТОВ "С КАР" із запитом від 05.08.2024 та 12.08.2024 про надання належним чином засвідчених копій документів. З інформації, наданої Укрпоштою при відстеженні статусу відправлень, зазначені листи відповідачем було отримано 14.08.2024 та 20.08.2024.

Однак, відповідач запитуваних документів позивачу не надав, що і стало підставою для звернення з даним позовом до суду.

Як зазначає представник відповідача, 26.08.2024 відповідачем було направлено позивачу відповідь на запити про надання належним чином засвідчених копій документів (вих.№20/08/24-2) від 16.08.2024 та відповідь на вимогу про опублікування на порталі Paperless протоколу загальних зборів ТОВ "С КАР" від 26.06.2024 (вих.№20/08/24-1) від 16.08.2024, що підтверджується поштовим конвертом, а також рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення. Вищезазначені відповіді було направлено на поштову адресу позивача. Проте, як вбачається з рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення, поштове відправлення №6108002224124

було повернуто відповідачу у зв'язку з закінченням терміну зберігання, що також вбачається з трекінгу з сайту Укрпошти.

Також відповідачем наданий наказ про запровадження дистанційної роботи працівникам ТОВ "С КАР" №20/10/23-к/тр від 20.10.2023 року для працівників ТОВ "С КАР" з 24.10.2023 року тимчасово на період дії воєнного стану було впроваджено дистанційну роботу. Перелік працівників, на яких розповсюджується дія вказаного наказу, визначений у додатку до наказу директора ТОВ "С КАР" №20/10/23-к/тр від 20.10.2023 р.

У відповіді на запити про надання належним чином засвідчених копій документів (вих.№20/08/24-2) від 16.08.2024 відповідачем було повідомлено позивачу про те, що обсяг запитуваної позивачем інформації значний, з огляду на безпекову ситуацію у місті Харкові та дистанційну форму роботи працівників, було запропоновано позивачу особисто в узгоджений час прибути до офісу ТОВ "С КАР" з метою самостійного ознайомлення/виготовлення копій документів (на обладнанні ТОВ "С КАР", але за рахунок позивача), які будуть надані ТОВ "С КАР" на запит позивача та з огляду на вимоги чинного законодавства України.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом встановлено, що перелік запитуваних позивачем документів є деталізованим і конкретизованим, в той же час, в повній мірі не відповідає наведеному в статті 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" переліку документів, які товариство повинно зберігати і до яких зобов'язане забезпечити кожному учаснику (його представнику) доступ та на вимогу учасника товариства виконавчий орган товариства зобов'язаний надати такому учаснику копії відповідних документів.

Суд відхиляє доводи відповідача про те, що 16.08.2024 ТОВ "С КАР", додержуючись строків, що визначені Законом, направило лист на поштову адресу позивача, в якій запропонувало позивачу особисто в узгоджений час прибути до офісу ТОВ "С КАР" з метою самостійного ознайомлення/виготовлення копій документів (на обладнанні ТОВ "С КАР", але за рахунок позивача), які будуть надані ТОВ "С КАР" на запит позивача та з огляду на вимоги чинного законодавства України, чим, на думку останнього, в повному обсязі виконало приписи статті 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю".

Суд зазначає, що приписи статті 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" не пов'язують виконання вказаного зобов'язання виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю з наданням "відповіді", а встановлюють його обов'язок у наданні саме запитуваних документів учасником такої юридичної особи. При цьому, як вбачається із змісту відповіді на запити про надання належним чином засвідчених копій документів (вих.№20/08/24-2) від 16.08.2024, вона не містила переліку запитуваних у вимозі документів, а лише повідомляла про пропозицію прибути до офісу ТОВ "С КАР" та роз'яснення, що не всі перелічені у запиті документи можуть бути надані згідно вимог ст.43 ЗУ "Про товариства з

обмеженою та додатковою відповідальністю". Відтак, суд дійшов висновку, що надана ТОВ "С КАР" відповідь на запит від 16.08.2024, №20/08/24-2 не є відповіддю в розумінні статті 43 названого Закону.

Встановивши, що ТОВ "С КАР" не виконало свій обов'язок з надання відповідної інформації на вимогу позивача, врахувавши, що надання визначених позивачем документів є обов'язком товариства у відповідності до приписів статей 5, 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" та положень Статуту товариства і, відповідно, ненадання відповідачем запитуваної учасником товариства інформації (ненадання копій відповідних документів) порушує права та законні інтереси учасника товариства, суд дійшов висновку про наявність підстав для захисту права позивача на отримання інформації про діяльність товариства.

Позивач має право на отримання інформації про господарську діяльність товариства, відповідних документів, в межах наведеного в ч.1 ст. 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" переліку. В свою чергу, ухилення відповідача (в будь-який спосіб) від виконання законних вимог позивача суперечить ст.41 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" та відповідно порушує реалізацію учасником його корпоративного права на управління товариством, яке підлягає захисту у судовому порядку.

Встановивши, що обов'язок відповідача надати позивачу документи, які останній просить у позовній заяві, передбачений законодавством, господарський суд дійшов висновку про наявність підстав для задоволення позову частково.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 74, 77, 86 Господарського процесуального кодексу України, статті 96-1, 116 Цивільного кодексу України, статті 5, 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", Рішення ЄСПЛ "Салов проти України" від 06.09.2005, рішення ЄСПЛ у справі Трофимчук проти України, по. 4241/03 від 28.10.2010, Рішення ЄСПЛ у справі "Руїс-Матеос проти Іспанії" від 23 червня 1993 р., рішення ЄСПЛ від 15.05.2008 у справі "Надточій проти України", рішенні ЄСПЛ від 18.07.2006 у справі "Проніна проти України", рішення ЄСПЛ у справі Яременко проти України, по. 32092/02 від 12.06.2008 року, Рішення Конституційного Суду України від 30.01.2003 № 3-рп/2003.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 11.12.2024 позов задоволено частково.

Зобов'язано товариство з обмеженою відповідальністю "С КАР" протягом 10 днів з дати набрання рішенням законної сили надати позивачу належним чином засвідчені копії документів товариства з обмеженою відповідальністю "С КАР" в межах наведеного в ч.1 ст. 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" переліку.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 06.02.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 11.12.2024 залишено без змін.

➤ **Відмовлено в задоволенні позову.**

Визнання недійсним рішення дистанційних річних загальних зборів акціонерів акціонерного товариства.

Не надання стороною спору доказів, підтверджуючих факт одержання будь-яких електронних листів щодо наданих документів та внесених пропозицій до порядку денного загальних зборів акціонерів, не є порушенням положення статті 49 Закону України "Про акціонерні товариства" та розділу XI Порядку скликання та дистанційного проведення загальних зборів акціонерів щодо обов'язку надати документи та внести пропозиції до порядку денного загальних зборів, як такі, що підлягають обов'язковому включенню до порядку денного загальних зборів. Права сторони в даному випадку будуть вважатися такими, що не були порушені, оскільки одна сторона не була обізнана про наміри другої сторони.

СПРАВА №922/1644/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120798995>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/1644/24 за позовом Приватного акціонерного товариства "Міжнародна енергетична компанія" до Акціонерного товариства "Харківський науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут "Енергопроект" про визнання недійсним рішення та зобов'язання вчинити певні дії

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Визнати недійсним з моменту прийняття рішень дистанційних річних загальних зборів акціонерів Акціонерне товариство "Харківський науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут "Енергопроект", прийняті за результатами розгляду окремих пунктів порядку денного, дистанційних річних загальних зборів 30.04.2024, що оформлені протоколом від 07 травня 2024 року; зобов'язати Акціонерне товариство "Харківський науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут "Енергопроект" скликати та провести загальні збори акціонерів з питань, у включенні яких до проекту порядку денного було безпідставно відмовлено акціонеру.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Приватне акціонерне товариство "Міжнародна енергетична компанія" є власником 487 256 штук простих іменних акцій відповідача, що складає 24.1359 % відсотків голосуючих акцій відповідача.

28.03.2024 на сайті Акціонерного товариства "Харківський науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут «Енергопроект» розміщено повідомлення про скликання та проведення 30 квітня 2024 року дистанційних

річних загальних зборів акціонерів АТ "ХІ "Енергопроект", на яких запропоновано було розглянути ряд питань порядку денного.

30.04.2024 відбулись дистанційні річні загальні збори АТ "ХІ "Енергопроект".

Позивач вважає, що вказані дистанційні річні загальні збори акціонерів АТ "ХІ "Енергопроект" скликані та проведені з порушенням норм чинного законодавства, а прийняті рішення є незаконними та порушують права позивача.

ОЦІНКА СУДУ:

Під час проведення очних або електронних загальних зборів документи, необхідні для прийняття рішень з питань, включених до проекту порядку денного та порядку денного загальних зборів, повинні надаватися акціонерам через авторизовану електронну систему.

Відповідно до частини 2 статті 48 Закону України "Про акціонерні товариства" кожний акціонер має право отримати, а товариство зобов'язане на його запит надати безоплатно копію всіх або частини документів з переліку документів, з якими акціонери можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів.

У разі якщо акціонер погодився на використання товариством електронної пошти для передачі інформації та зазначив у своєму запиті на ознайомлення з документами адресу електронної пошти, копії відповідних документів надсилаються на зазначену адресу електронної пошти акціонера. У такому разі акціонерне товариство або акціонери, які скликають загальні збори, надсилають зазначені документи в електронній формі відповідно до вимог, встановлених законодавством про електронний документообіг.

Відповідно до частин 7, 8 та 9 статті 48 Закону України "Про акціонерні товариства" акціонерне товариство у встановленому ним порядку зобов'язане надавати до початку загальних зборів письмові відповіді на письмові запитання акціонерів щодо питань, включених до проекту порядку денного загальних зборів та порядку денного загальних зборів, отримані товариством не пізніше ніж за один робочий день до дати проведення загальних зборів. Акціонерне товариство може надати одну загальну відповідь на всі запитання однакового змісту.

Документи, з якими акціонери можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів, у разі прийняття відповідного рішення особою, яка скликає загальні збори, можуть бути розміщені у вільному доступі на веб-сайті, адреса якого зазначається в повідомленні про проведення загальних зборів. У такому разі кожний акціонер має право ознайомитися, завантажити та роздрукувати такі документи.

Наглядовою радою товариства, як особою, яка скликає річні збори, рішення про розміщення документів для ознайомлення акціонерів під час підготовки до загальних зборів, у вільному доступі на веб-сайті, адреса якого зазначається у повідомленні про проведення загальних зборів, не розглядалося та не приймалося.

Повідомленням про проведення 30.04.2024 року річних зборів, визначено порядок ознайомлення акціонерів з матеріалами, з якими вони можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів: "-Кожен акціонер має право отримати, а товариство зобов'язане на його запит безкоштовно надати документи (в формі електронних документів або копій документів), з якими акціонери можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів. У такому випадку товариство, зберігає зазначені документи в електронній формі відповідно до вимог, встановлених законодавством про електронний документообіг. Від дати надіслання повідомлення про проведення загальних зборів до дати проведення загальних зборів товариство надає акціонерам можливість ознайомитися з документами, необхідними для прийняття рішень з питань проекту порядку денного шляхом направлення документів акціонеру на його запит засобами електронної пошти товариства. Запит акціонера на ознайомлення з документами, необхідними акціонерам для прийняття рішень з питань порядку денного, має бути підписаний кваліфікованим електронним підписом такого акціонера (іншим засобом електронної ідентифікації, що відповідає вимогам, визначеним Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку) та направлений на адресу електронної пошти товариства.

У разі отримання належним чином оформленого запиту від акціонера, особа, відповідальна за ознайомлення акціонерів з відповідними документами, направляє такі документи на адресу електронної пошти акціонера, з якої направлено запит із засвідченням документів кваліфікованим електронним підписом (іншим засобом електронної ідентифікації, що відповідає вимогам, визначеним Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку)...".

Отже, як встановлено судом, сторонами було погоджено використання електронного документообігу. Таким чином, на відносини сторін, що виникають у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, оброблення, використання та знищення електронних документів поширюється дія Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг".

Суд зазначає, що в матеріалах справи відсутні та позивачем не надано доказів, підтверджуючих про факт одержання відповідачем будь-яких електронних листів від позивача, а відтак, враховуючи положення Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг", електронні листи вважаються не одержаними відповідачем.

Отже, надана позивачем роздруківка екрану (скріншот) з електронної пошти не підтверджує факт отримання відповідачем електронних листів.

Суд констатує, що відповідач отримання ним листів заперечує. Натомість у матеріалах справи відсутні докази одержання відповідачем електронних листів. А відсутність доказів, підтверджуючих факт отримання зазначених листів щодо надання документів для ознайомлення та внесення пропозицій до порядку денного загальних зборів, унеможливорює встановити обізнаність відповідача про волевиявлення позивача щодо необхідності отримання документів для

ознайомлення з порядком денним загальних зборів та внесення пропозицій до порядку денного.

Позивач не довів виникнення у відповідача обов'язку надати документи та внести пропозиції до порядку денного, а отже, не довів, що відповідач порушив положення статті 49 Закону України "Про акціонерні товариства" та розділу XI Порядку не надавши та не включив пропозиції до порядку денного загальних зборів, як такі що підлягають обов'язковому включенню до порядку денного загальних зборів. Отже, права позивача в даному випадку порушені не були, оскільки відповідач не був обізнаний про наміри позивача.

Суд не вбачає правових та фактичних підстав для визнання недійсним з моменту прийняття рішень дистанційних річних загальних зборів акціонерів Акціонерне товариство "Харківський науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут "Енергопроект", прийняті за результатами розгляду пунктів порядку денного, дистанційних річних загальних зборів 30.04.2024, що оформлені протоколом від 07.05.2024 року та зобов'язання Акціонерного товариства "Харківський науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут "Енергопроект" скликати та провести загальні збори акціонерів з питань, у включенні яких до проекту порядку денного було безпідставно відмовлено акціонеру.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 15, 16, 96-1, 113, 116, Цивільного кодексу України, статті 167 Господарського кодексу України, статті 74, 76, 77, 79, 96 Господарського процесуального кодексу України, статті 2, 3, 20, 25, 27, 48 Закону України "Про акціонерні товариства", статті 10, 11 Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг", Постанова ОП КГС у складі Верховного Суду від 14.10.2019 у справі №910/6642/18, Постанова Пленуму Вищого господарського суду України "Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин" від 25.02.2016 №4, Постанова Верховного Суду від 24.01.2022 в справі № 903/326/21, Постанова Пленуму ВСУ від 24.10.2008 №13, Постанова ВП ВС від 04.02.2020 у справі №915/540/16, Рішення Конституційного Суду України №18-рп/2004 від 01.12.2004, Постанова Верховного Суду у складі суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 15.07.2022 у справі №914/1003/21, Рішення Європейського суду з прав людини "Трофимчук проти України", "Серявін та інші проти України", "Проніна проти України".

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 30.07.2024 в позові відмовлено повністю.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 05.11.2024 рішення господарського суду Харківської області від 30.07.2024 залишено без змін.

Про визнання недійсним рішення загальних зборів релігійної організації

Закон України "Про свободу совісті та релігійні організації" не передбачає й не надає особливих повноважень скликання таких зборів виключно рішенням настоятеля чи визначеним ним особам, яких він вважає членами релігійної громади. Збори членів релігійної громади можуть скликатися будь-ким із членів громади.

Відповідно до статті 79 ГПК України наявність обставини, на яку сторона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, вважається доведеною, якщо докази, надані на підтвердження такої обставини, є більш вірогідними, ніж докази, надані на її спростування.

СПРАВА №922/1799/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/122187796>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/1799/24 за позовом фізичної особи до Релігійної організації "Релігійна громада - церква євангельських християн-баптистів "Будинок Милосердя" про визнання недійсним рішення загальних зборів організації.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Визнати недійсним рішення загальних зборів Релігійної організації "Релігійна громада - церква євангельських християн-баптистів "Будинок Милосердя" від 25.10.2023, яке оформлене у вигляді протоколу загальних зборів за №1/2023; скасувати державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу від 19.01.2024 Релігійної організації "Релігійна громада - церква євангельських християн-баптистів "Будинок Милосердя".

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Загальними зборами віруючих 01.11.2014 року було прийнято рішення про створення Релігійної організації "Релігійна Громада - Церква Євангельських Християн-Баптистів "Будинок Милосердя" та затверджено Статут.

25.10.2023 протоколом № 1/2023 загальних зборів Релігійної організації "Релігійна Громада - Церква Євангельських Християн-Баптистів "Будинок Милосердя" було прийнято рішення про зміну керівника, зміна відомостей про юридичну особу відбулася 19.01.2024 року відповідно Витягу з Єдиного державного реєстру юридичних, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань від 17.04.2024.

Підставою позовних вимог є посилання позивача на те, що рішення зборів Релігійної організації "Релігійна Громада - Церква Євангельських Християн-Баптистів "Будинок Милосердя", оформлені протоколом №1/2023 від 25.10.2023 прийняті з порушенням вимог законодавства та Статуту щодо порядку скликання зборів для прийняття участі у засіданні та у відсутності кворуму для прийняття рішень.

ОЦІНКА СУДУ:

У позовній заяві позивачем не додано матеріалів справи Статут Релігійної організації "Релігійна Громада - Церква Євангельських Християн-Баптистів

"Будинок Милосердя", що унеможлиблює судом дослідити та проаналізувати статті Статуту, пункти якого викладені позивачем у позові, а також позивачем не вказано, яким саме приписам Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації" суперечить рішення загальних зборів Релігійної організації "Релігійна громада - церква євангельських християн-баптистів "Будинок Милосердя" від 25.10.2023, яке оформлене у вигляді протоколу загальних зборів за №1/2023.

Оскільки збори членів релігійної громади, на яких було прийнято спірні рішення могли скликатися будь-ким із членів громади, адже Закон України "Про свободу совісті та релігійні організації" не передбачає й не надає особливих повноважень скликання таких зборів виключно рішенням настоятеля чи визначеним ним особам, яких він вважає членами релігійної громади посилення позивача на те, що скликання зборів та організацію їх проведення здійснювалося особами, що на його думку не є членами релігійної громади, судом відхиляються.

Стандарт доказування "вірогідності доказів", на відміну від "достатності доказів", підкреслює необхідність співставлення судом доказів, які надає позивач та відповідач. Тобто, з введенням в дію нового стандарту доказування необхідним є не надати достатньо доказів для підтвердження певної обставини, а надати їх саме ту кількість, яка зможе переважити доводи протилежної сторони судового процесу.

Відповідно до статті 79 ГПК України наявність обставини, на яку сторона посиляється як на підставу своїх вимог або заперечень, вважається доведеною, якщо докази, надані на підтвердження такої обставини, є більш вірогідними, ніж докази, надані на її спростування. Питання про вірогідність доказів для встановлення обставин, що мають значення для справи, суд вирішує відповідно до свого внутрішнього переконання.

Тлумачення змісту цієї статті свідчить, що нею покладено на суд обов'язок оцінювати докази, обставини справи з огляду на їх вірогідність, яка дозволяє дійти висновку, що факти, які розглядаються скоріше були (мали місце), аніж не були.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 3, 4, 7, 8, 12, 14 Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації", статті 17 Закону України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини", рішення Європейського суду з прав людини від 10.02.2010р. у справі "Серявін та інші проти України", рішення у справі "Руїс Торіха проти Іспанії" від 09.12.1994, серія А, №303-А, статті 73, 74, 87, 88, 89 Господарського процесуального кодексу України, рішення Європейського Суду з прав людини у справі "Brualla Gomez de La Torre v. Spain" від 19.12.1997

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 08.10.2024 в позові відмовлено повністю.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 18.12.2024 рішення Господарського суду Харківської області від 30.07.2024 залишено без змін.

➤ Залишення позову без розгляду

Визнання недійсним наказів голови обслуговуючого кооперативу.

У разі неявки позивача в судове засідання за умови, що він був належним чином повідомлений про час і місце судового засідання і не повідомив суд про причини його неявки та не надав суду заяви про розгляд справи за його відсутності, суд має імперативний процесуальний обов'язок залишити позов без розгляду на підставі частини 4 статті 202 та пункту 4 частини 1 статті 226 Господарського процесуального кодексу України.

СПРАВА №922/3468/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123281166>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/3468/23 за первісним позовом фізичної особи до Обслуговуючого кооперативу "КІМ", голови Обслуговуючого кооперативу "КІМ" про визнання недійсним рішення голови Обслуговуючого кооперативу "КІМ".

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Визнання недійсним наказів голови Обслуговуючого кооперативу "КІМ" .

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Позивач – фізична особа звернулася до Господарського суду Харківської області з позовною заявою до відповідача - Обслуговуючого кооперативу "КІМ", в якій просить суд визнати недійсними накази голови обслуговуючого кооперативу.

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 07 серпня 2023 року позовну заяву до Обслуговуючого кооперативу "КІМ" про визнання недійсним рішення - залишено без руху; надано позивачу строк 10 днів з дня вручення йому цієї ухвали для усунення недоліків.

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 21 серпня 2023 року прийнято позовну заяву до розгляду, відкрито провадження у справі за правилами загального позовного провадження з повідомленням сторін.

08 лютого 2024 року через канцелярію суду, головою Обслуговуючого кооперативу "КІМ" подано зустрічну позовну заяву, в якій другий відповідач просить суд визнати право голови Обслуговуючого кооперативу "КІМ" на управління Обслуговуючим кооперативом "КІМ" шляхом видання наказів від імені кооперативу.

Ухвалою господарського суду Харківської області від 08 лютого 2024 року прийнято зустрічну позовну заяву голови Обслуговуючого кооперативу "КІМ" про визнання права для спільного розгляду з первісним позовом по справі №

922/3468/23; розгляд зустрічного позову призначено сумісно з первісним позовом.

Позивач за первісним позовом та позивач за зустрічним позовом були належним чином повідомлені про час і місце судового засідання, призначеного на 21 листопада 2024 року об 16:40 годин, про що свідчать довідки про доставку електронного листа позивачам до їх електронних кабінетів. Втім, представник позивача за первісним позовом та представник позивача за зустрічним позовом не з'явилися в призначене судове засідання.

Позивач за первісним позовом явку свого повноважного представника в судове засідання не забезпечив, про причини неприбуття не повідомив, про дату, час і місце судового засідання повідомлений належним чином, що підтверджується довідкою про доставку електронного листа. Позивач за зустрічним позовом явку свого повноважного представника в судове засідання не забезпечив, про причини неприбуття не повідомив, про дату, час і місце судового засідання повідомлений належним чином.

ОЦІНКА СУДУ:

Норми, закріплені у частині 4 статті 202 та у пункті 4 частини 1 статті 226 Господарського процесуального кодексу України, за методом правового регулювання є імперативними, що означає те, що відповідно до цих норм процесуального права у разі неявки позивача в судове засідання за умови, що він був належним чином повідомлений про час і місце судового засідання, не повідомив суд про причини його неявки та не надав суду заяви про розгляд справи за його відсутності, суд має імперативний процесуальний обов'язок залишити позов без розгляду.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 120, 196, 202, 226 Господарського процесуального кодексу України, постанова об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 05 червня 2020 року у справі №910/16978/19, постанова Верховного Суду від 29 липня 2020 року у справі № 903/630/18, постанова Верховного Суду від 11 листопада 2020 року у справі № 910/12898/19, постанова Верховного Суду від 13 вересня 2019 року у справі № 916/3616/15, постанова Верховного Суду від 19 грудня 2022 року у справі № 910/173/22, постанова об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 13 вересня 2019 року у справі № 916/3616/15, постанова Верховного Суду у складі колегії суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 05 червня 2020 року у справі № 910/16978/19, постанова Верховного Суду у складі суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 18 листопада 2022 року у справі № 905/458/21, рішення ЄСПЛ від 07 липня 1989 року у справі "Юніон Аліментаріа Сандерс С.А. проти Іспанії", рішення ЄСПЛ у справі "Богонос проти Росії" від 05 лютого 2004 року, рішення ЄСПЛ у справі "Станков проти Болгарії" від 12 липня 2007 року.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 21.11.2024 первісний позов та зустрічний позов залишено без розгляду на підставі п.4 ч. 1 ст. 226 Господарського процесуального кодексу України (позивач без поважних причин не подав витребувані судом докази, необхідні для вирішення спору, або позивач (його представник) не з'явився у підготовче засідання чи у судове засідання або не повідомив про причини неявки, крім випадку, якщо від нього надійшла заява про розгляд справи за його відсутності і його нез'явлення не перешкоджає вирішенню спору).

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Ухвала суду в апеляційному порядку не оскаржувалась.

➤ Закрито провадження у справі

Закриття провадження у справі на підставі п.1 ч.1 ст.231 ГПК України можливе в разі, коли предмет спору існував на момент виникнення останнього та припинив існування в процесі розгляду справи.

СПРАВА №922/1371/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120649365>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/1371/24 за позовом фізичної особи до Споживчого гаражного кооперативу "Екіпаж" про визнання протиправним та скасування наказу.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Визнання протиправним та скасування наказу Споживчого гаражного кооперативу "Екіпаж" від 26.01.2024 №2/01-2024 про зміну статусу члена кооперативу на статус учасника діяльності кооперативу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Фізична особа звернувся до Господарського суду Харківської області з позовом до Споживчого гаражного кооперативу "Екіпаж" про визнання протиправним та скасування наказу Споживчого гаражного кооперативу "Екіпаж" від 26.01.2024 №2/01-2024 про зміну статусу члена кооперативу на статус учасника діяльності кооперативу.

Позов обґрунтовує тим, що оскаржуваний наказ не відповідає вимогам законодавства та Статуту СГК "Екіпаж".

Зі змісту вказаного наказу вбачається, що його прийняття було обумовлено тим, що 25.01.2024 з боку керівника СГК "Екіпаж" мало місце звернення до правоохоронних органів з заявою щодо виявлення шахрайських дій з фінансовими ресурсами з боку бухгалтера кооперативу. Приймаючи до уваги доцільність проведення в даному випадку перевірки діяльності осіб, можливо причетних до фінансового шахрайства, до моменту завершення внутрішнього аудиту підприємства, голова СГК "Екіпаж" з 26.01.2024 змінив статус члена кооперативу на статус учасника діяльності кооперативу у тому числі щодо позивача .

Проте під час розгляду даної справи наказом Голови комісії з припинення СГК "Екіпаж" від 01.07.2024 №01/07-2924 оскаржуваний позивачем у даній справі наказ від 26.01.2024 №2/01-2024 скасовано самим відповідачем у зв'язку з відсутністю документального підтвердження факту членства позивача у СГК "Екіпаж".

ОЦІНКА СУДУ:

Наведені обставини про те, що під час розгляду справи наказом голови комісії з припинення споживчого гаражного кооперативу від 01.07.2024 №01/07-2924 оскаржуваний позивачем у даній справі наказ від 26.01.2024 №2/01-2024 скасовано самим відповідачем у зв'язку з відсутністю документального підтвердження факту членства позивача у споживчому гаражному кооперативі, свідчать про те, що з 01.07.2024 предмет спору у даній справі, а саме наказ споживчого гаражного кооперативу від 26.01.2024 №2/01-2024, який позивач просив суд визнати протиправним та скасувати, припинив існування внаслідок його скасування самим відповідачем.

Відповідно до пункту 2 частини 1 статті 231 ГПК України господарський суд закриває провадження у справі, якщо відсутній предмет спору.

Закриття провадження у справі на підставі зазначеної норми ГПК можливе в разі, коли предмет спору існував на момент виникнення останнього та припинив існування в процесі розгляду справи.

При цьому суд враховує, що з прийняттям відповідачем нового наказу від 01.07.2024 №01/07-2924 фактично змінено не лише предмет, а й підстави спірних правовідносин.

Так, необхідність прийняття наказу від 26.01.2024 №2/01-2024 була обґрунтована відповідачем необхідністю проведення перевірки діяльності осіб, які на думку відповідача, можливо причетні до фінансового шахрайства у СГК "Екіпаж", в той час як наказ від 01.07.2024 №01/07-2924 було прийнято у зв'язку з відсутністю документального підтвердження факту членства позивача у СГК "Екіпаж".

За таких обставин, спірні правовідносини сторін не можуть бути вирішені в межах даної справи, оскільки позивачу одночасно необхідно змінити як предмет, так і підставу позову, що чинним процесуальним законодавством не допускається.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 129, 230, 231 Господарського процесуального кодексу.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 24.07.2025 закрито провадження у справі за позовом фізичної особи до споживчого гаражного кооперативу про визнання протиправним та скасування наказу на підставі п. 2 ч. 1 ст. 231 ГПК України (відсутній предмет спору).

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 24.09.2024 ухвалу Господарського суду Харківської області від 24.07.2025 залишено без змін.

Аналогічна правова позиція викладена у справі №922/1372/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123212328>) за позовом фізичної особи до СГК "Екіпаж" (відповідач), в якій просить визнати протиправним та скасувати наказ Споживчого гаражного кооперативу "Екіпаж" від 26.01.2024 №2/01-2024 про зміну статусу члена кооперативу на статус учасника діяльності кооператива.

ВИСНОВОК:

Аналізом справ про оскарження рішень загальних зборів учасників товариств, органів управління встановлено, що учасниками у даній категорії справ переважно були фізичні особи, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, садові товариства, житлові кооперативи та товариства з обмеженою відповідальністю.

У більшості справ предметом спору було визнання недійсним рішення загальних зборів товариства та зобов'язання вчинити певні дії.

Суддями Господарського суду Харківської області у справах зазначеної категорії приймалися рішення на підставі Господарського кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного кодексу України, Законів України "Про об'єднання співвласників багатоквартирних будинків", "Про кооперацію", "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань", "Про господарські товариства", "Про акціонерні товариства", "Про електронні документи та електронний документообіг", Кодексу законів про працю України, "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", "Про свободу совісті та релігійні організації".

Також, при прийнятті рішень у даній категорії справ, суддями Господарського суду Харківської області застосовано наступну судову практику: Постанова Великої Палати Верховного Суду від 24.04.2019 у справі №509/577/18, Постанова Верховного Суду від 28.01.2021 у справі №910/15906/19, Постанова Верховного Суду від 05.07.2022 у справі №911/2269/20, Постанова Верховного Суду від 07.09.2021 у справі №916/2506/20, Постанова Верховного Суду від 06.08.2020 у справі № 918/636/19, Постанова Верховного Суду, від 10.05.2018 у справі № 906/592/17, Постанова Верховного Суду від 05.05.2020 у справі № 916/1996/19, Постанова Верховного Суду від 06.02.2020 у справі № 906/307/19. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 13.10.2020 у справі № 695/2665/16-ц, Постанова №13 від 24.10.2008 Пленуму Верховного Суду України "Про практику розгляду судами корпоративних спорів", рішення Конституційного Суду України від

01.12.2004, Постанова Верховного Суду України від 04.10.2017 у справі №914/1128/16, Постанови Верховного Суду від 22.01.2019 у справі №912/1856/16, від 28.05.2020 у справі №910/7164/19, від 14.05.2019 у справі №910/11511/18, Постанови Великої Палати Верховного Суду від 05.06.2018 у справі № 338/180/17, від 11.09.2018 у справі № 905/1926/16, від 30.01.2019 у справі № 569/17272/15-ц, від 01.10.2019 у справі № 910/3907/18, від 06.04.2021 у справі №910/10011/19, від 02.02.2021, рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року №5-рп/2005, рішення ЄСПЛ у справах "Роуз Торія проти Іспанії", "Хірвісаарі проти Фінляндії", "Надточій проти України", "Гурепка проти України № 2", "Салов проти України", "Трофимчук проти України", "Яременко проти України", "Белле проти Франції", "Нун'єш Діаш проти Португалії", "Серявін та інші проти України" та інші.

Проблемним питанням при розгляді справ даної категорії було застосування норм права, які регламентують трудову діяльність, а саме ст.ст. 40, 233, 235, 237 Кодексу Законів про працю України щодо стягнення з відповідача на користь позивача середнього заробітку за час вимушеного прогулу, скасування наказу про звільнення та поновлення на посаді.

СПРАВИ У СПОРАХ, ЩО ВИНИКАЮТЬ З КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИЗНАННЯМ НЕДІЙСНИМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З РЕАЛІЗАЦІЄЮ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ

➤ Задоволено позовні вимоги у справах

Визнання недійсним договору купівлі-продажу нерухомого майна та зобов'язання повернути майно у власність.

Звертаючись з позовом про визнання недійсними правочинів, позивач має довести наявність фактичних обставин, з якими закон пов'язує визнання таких правочинів недійсними на момент їх вчинення. Без доведення цих обставин суд не має підстав для задоволення позову.

СПРАВА № 922/2111/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/121921818>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/2111/24 за позовом позивачки до ТОВ "ЛІСНЕ", відповідача 2 про визнання недійсним договору.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Визнання недійсним договору купівлі-продажу від 23.07.2008 нежитлових приміщень та зобов'язання відповідача 2 повернути у власність ТОВ "ЛІСНЕ" нежитлові приміщення першого поверху №№ 1-1, 1-11, 1-13, 1/1 частина приміщення №1-12, 1/3 частина приміщення 1-14, 1/3 частина приміщення №1-15 (цегла) в літері А5 загальною площею 156,9 квадратних метрів, що розташовані за адресою: провулок 1-й, 1, м. Харків.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що оскаржуваний договір купівлі-продажу нежитлових приміщень від 23.07.2008 укладений між ТОВ "ЛІСНЕ", в особі головного бухгалтера, та відповідачем 2, має бути визнаний недійсним, оскільки укладений особою (головним бухгалтером), без відповідних на те повноважень, а вартість відчужуваного майна є заниженою, що свідчить про те, що вказаний договір укладено на шкоду власнику майна - ТОВ "ЛІСНЕ", учасником якого є позивачка. Крім того, за твердженням позивачки, грошові кошти за цим договором ТОВ "ЛІСНЕ" не отримано.

Вказані обставини, на переконання позивачки, свідчать про порушення її прав та охоронюваних законом інтересів як учасника товариства, що стало підставою для звернення її до суду з цим позовом.

ОЦІНКА СУДУ:

Задовольняючи позовні вимоги, суд дійшов висновку про те, що договір купівлі-продажу від 23.07.2008 нежитлових приміщень підлягає визнанню недійсним, оскільки його укладено представником, який діяв без відповідних на те повноважень, а тому позовні вимоги є обґрунтованими.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. 73, ч. 1 ст. 74, ст. 76, ст. 77, ст. 86 Господарського процесуального кодексу України, п. 1 ч. 2 ст. 11, ст. 202, ч.ч. 1-3, 5 та 6 ст. 203, ч. 1 ст. 215, ст. 241, ст. 655, ч. 1 ст. 656, ст. 658 Цивільного кодексу України, висновки Верховного Суду, наведені у постанові від 30.09.2021 у справі № 916/3583/20.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 17.09.2024 у справі № 922/2111/24 за позовом позивачки до ТОВ "ЛІСНЕ", відповідача 2 про визнання недійсним договору, позов задоволено.

Визнано недійсним договір купівлі - продажу від 23.07.2008 року нежитлових приміщень першого поверху № 1-1:-1-11, 1-13, 1/3 частина приміщення № 1-12, 1/3 частина приміщення 1-14, 1/3 частина приміщення № 1-15 (цегла) в літері "А-5" загальною площею 156, 9 квадратних метрів, що розташовані за адресою: провулок 1-й, будинок № 1, м. Харків та вартістю 6999, 87 грн.

Зобов'язано відповідача 2 повернути у власність ТОВ "ЛІСНЕ" нежитлові приміщення першого поверху № 1-1:-1-11, 1-13, 1/3 частина приміщення № 1-12, 1/3 частина приміщення 1-14, 1/3 частина приміщення № 1-15 (цегла) в літері "А-5" загальною площею 156, 9 квадратних метрів, що розташовані за адресою: провулок 1-й, будинок № 1, м. Харків.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 20.01.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 17.09.2024 року у справі № 922/2111/24 скасовано.

Прийнято нове рішення, яким у задоволенні позову позивачки про визнання недійсним договору купівлі-продажу №б/н від 23.07.2008 року

нежитлових приміщень, що розташовані за адресою: провулок 1-й, будинок № 1, м. Харків та зобов'язання відповідача 2 повернути у власність ТОВ "ЛІСНЕ" зазначені нежитлові приміщення – відмовлено.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Апеляційним судом зазначено про те, що звертаючись з позовом про визнання недійсними правочинів, позивач має довести наявність фактичних обставин, з якими закон пов'язує визнання таких правочинів недійсними на момент їх вчинення. Без доведення цих обставин суд не має підстав для задоволення позову.

Зазначено, що, як свідчать матеріали справи, оспорюваний договір купівлі-продажу було укладено між відповідачами 23.07.2008 задовго до моменту передачі позивачці частки статутного капіталу ТОВ "ЛІСНЕ" (07.05.2024), і на час його укладення саме відповідач 2 був керівником та володільцем 100% статутного капіталу ТОВ "ЛІСНЕ".

Вказано, що позивачка не тільки не є стороною даного правочину, а й взагалі не мала відношення до відповідача 1 (ТОВ "ЛІСНЕ") на момент укладання спірного договору.

За наведених обставин, судова колегія дійшла висновку про те, що позивачкою, яка з 07.05.2024 року набула права на 0,5 % частки статутного капіталу ТОВ "ЛІСНЕ", не доведено наявності порушення її права внаслідок укладення оспорюваного договору від 23.07.2008, за захистом якого вона звернулася до суду, як і не доведено того, що укладання спірного договору порушує її корпоративні права як учасника товариства.

Оскільки факту порушення прав та законних інтересів позивачки укладеним правочином не встановлено, аналіз інших доводів щодо обставин його укладення та надання їм правової оцінки судовою колегією не здійснювався.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

В касаційному порядку рішення не оскаржувались.

➤ Залишено без розгляду

Визнання недійсним договору дарування, визнання недійсним акту, витребування майна.

Згідно ч. 2 ст. 226 ГПК України про залишення позову без розгляду постановляється ухвала, в якій вирішуються питання про розподіл між сторонами судових витрат, про повернення судового збору з бюджету.

За правилами п. 4 ч. 1 ст. 7 Закону України "Про судовий збір" сплачена сума судового збору повертається за клопотанням особи, яка його сплатила за ухвалою суду в разі залишення заяви або скарги без розгляду крім випадків, якщо такі заяви або скарги залишені без розгляду, зокрема, за заявою (клопотанням) позивача.

СПРАВА № 922/2660/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123674181>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/2660/24 за позовом позивачки до ТОВ "Інвестиційна аграрна компанія "Балінвест", відповідача 2 та відповідача 3, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивачки ТОВ "Фінансова компанія "Вінстар", про визнання недійсним договору.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Визнання недійсним договору дарування частки в розмірі 99 % у статутному капіталі ТОВ "Інвестиційна аграрна компанія "Балінвест", укладеного між позивачкою та відповідачем 3; визнання недійсним акту приймання-передачі частки у статутному капіталі ТОВ "Інвестиційна аграрна компанія "Балінвест" від 04.10.2022 року, укладеного між позивачкою та відповідачем 3; витребування з незаконного володіння відповідача 2 99% частки в статутному капіталі ТОВ "Інвестиційна аграрна компанія "Балінвест" на користь позивачки.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

26.11.2024 від представника позивача надійшла заява про долучення до матеріалів справи заяви позивача про залишення позовної заяви без розгляду.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом встановлено, що заяву про залишення позову без розгляду від 26.11.2024 подано до початку розгляду справи по суті, заяву підписано позивачем, а отже заява позивача відповідає вимогам п. 5 ч. 1 ст. 226 ГПК України.

Враховуючи вищевикладене, суд дійшов висновку про задоволення заяви позивача та залишення його позову без розгляду на підставі положень п. 5 ч. 1 ст. 226 ГПК України.

При цьому, судом зазначено про те, що згідно ч. 2 ст. 226 ГПК України про залишення позову без розгляду постановляється ухвала, в якій вирішуються питання про розподіл між сторонами судових витрат, про повернення судового збору з бюджету.

Разом з тим, судом враховано, що за правилами п. 4 ч. 1 ст. 7 Закону України "Про судовий збір" сплачена сума судового збору повертається за клопотанням особи, яка його сплатила за ухвалою суду в разі залишення заяви або скарги без розгляду крім випадків, якщо такі заяви або скарги залишені без розгляду, зокрема, за заявою (клопотанням) позивача.

У зв'язку із наведеним, оскільки позов залишений без розгляду за заявою позивача, суд дійшов висновку про те, що судовий збір у даному випадку позивачу не повертається.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: п. 3 ч. 1 ст. 42, п. 5 ч. 1, ч. 2 ст. 226 Господарського процесуального кодексу України, п. 4 ч. 1 ст. 7 Закону України "Про судовий збір".

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 09.12.2024 у справі № 922/2660/24 за позовом позивачки до ТОВ "Інвестиційна аграрна компанія "Балінвест", відповідача 2 та відповідача 3, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивачки ТОВ "Фінансова компанія "Вінстар", про визнання недійсним договору, заяву позивачки про залишення позову без розгляду (вх. № 29654 від 26.11.2024) задоволено.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення не оскаржувалось.

Аналогічних висновків щодо відсутності правових підстав для повернення позивачу з бюджету сплаченої суми судового збору у разі залишення позовної заяви без розгляду за його заявою, суд дійшов у справі № 922/2189/24 за позовом позивача (відповідача за зустрічним позовом) до відповідачки 1, відповідачки 2 (позивачки за зустрічним позовом), за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідачів за первісним позовом: ТОВ НДП "ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА" про визнання недійсним договору, витребування майна і скасування запису про держреєстрацію, та за зустрічним позовом позивачки (відповідачки 2 за первісним позовом) до відповідача 1 (позивача за первісним позовом), за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивачки за зустрічним позовом: ТОВ НДП "ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА" про визнання недійсним договору купівлі-продажу.

➤ Закриття провадження

Визнання недійсним договору купівлі-продажу.

Провадження у справі підлягає закриттю на підставі положень п. 2 ч. 1 ст. 231 ГПК України - у зв'язку із відсутністю предмета спору.

СПРАВА № 922/2019/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/121544809>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/2019/24 за позовом позивачки до відповідача 1, відповідача 2, за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача: ТОВ "КЕГИЧІВСЬКИЙ АГРОШЛЯХБУД", ФО-1, про визнання договору недійсним.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Визнання недійсним договору, згідно якого відповідач 1 здійснив відчуження частки в статутному капіталі ТОВ "КЕГИЧІВСЬКИЙ АГРОШЛЯХБУД" номінальною вартістю 8590 гривень на користь відповідача 2, державна реєстрація якої проведена приватним нотаріусом 19.02.2024.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

09.09.2024 від позивачки надійшла заява про закриття провадження у справі у зв'язку із відсутністю предмета спору.

09.09.2024 клопотання про закриття провадження у справі надійшло також від Відповідача 1.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом встановлено, що 02.09.2024 оспорюваний договір купівлі-продажу корпоративних прав від 15.02.2024 розірвано його сторонами в добровільному порядку, про що укладено відповідну угоду, на виконання якої відповідач 2 повернув відповідачеві 1 раніше отриману частку в статутному капіталі, про що 02.09.2024 складений, та нотаріально посвідчений відповідний акт приймання-передачі часток, а також внесені відповідні зміни до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Позивачка підтвердила, що на теперішній час перестали існувати предмет та підстави позову, та між сторонами у справі не залишилось неврегульованих питань.

Враховуючи викладені вище обставини, суд дійшов висновку про те, що провадження у справі підлягає закриттю на підставі положень п. 2 ч. 1 ст. 231 ГПК України - у зв'язку із відсутністю предмета спору.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: п. 2 ч. 1, ч. 4 ст. 231 Господарського процесуального кодексу України.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 09.09.2024 у справі № 922/2019/24 за позовом позивачки до відповідача 1, відповідача 2, за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача: ТОВ "КЕГИЧІВСЬКИЙ АГРОШЛЯХБУД", ФО-1, про визнання договору недійсним закрито у зв'язку з відсутністю предмета спору.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення не оскаржувалось.

ВИСНОВКИ:

Результати проведеного аналізу справ у спорах, що виникають з корпоративних відносин, пов'язаних з визнанням недійсними господарських договорів, пов'язаних з реалізацією корпоративних прав, свідчать, що протягом 2024 року Господарським судом Харківської області рішень про відмову у задоволенні позову не приймалось. Підставами для повернення позовних заяв стали неусунення позивачем у встановлений судом строк недоліків позовної заяви та відсутність підстав для спільного розгляду позову третьої особи з первісним позовом. Рішення про залишення позовних заяв без розгляду судом були постановлені за заявами позивачів. Рішення про закриття провадження у справі судом було постановлено у зв'язку із тим, що перестав існувати предмет спору.

У більшості випадків, позивачами у зазначених спорах виступали фізичні особи. Відповідачами та третіми особами, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору були як фізичні, так і юридичні особи (товариства). Прокурор у цих справах участі не приймав.

Різновидами спорів у вищевказаній категорії у звітному періоді, були спори, предмет позову яких безпосередньо стосувався визнання недійсними договорів (купівлі-продажу нерухомого майна; дарування частки у статутному капіталі; купівлі-продажу корпоративних прав) з похідними позовними вимогами про зобов'язання повернути майно у власність, витребування майна, та скасування запису про державну реєстрацію.

Ухвалюючи у вищевказаних корпоративних спорах рішення, судом були застосовані норми п. 3 ч. 1 ст. 42, ст. 73, ч. 1 ст. 74, ст. 76, ст. 77, ст. 86, п. 5 ч. 1, ч. 2 ст. 226, п. 2 ч. 1, ч. 4 ст. 231 Господарського процесуального кодексу України, п. 1 ч. 2 ст. 11, ст. 202, ч.ч. 1-3, 5 та 6 ст. 203, ч. 1 ст. 215, ст. 241, ст. 655, ч. 1 ст. 656, ст. 658 Цивільного кодексу України, п. 4 ч. 1 ст. 7 Закону України "Про судовий збір", висновки Верховного Суду, наведені у постанові від 30.09.2021 у справі № 916/3583/20.

Аналіз результатів оскарження рішень, які були ухвалені Господарським судом Харківської області у перелічених вище спорах, свідчить про те, що до суду апеляційної інстанції у звітному періоді було оскаржено одне рішення - у справі № 922/2111/24 від 17.09.2024. За змістом рішення суду апеляційної інстанції, яким вищевказане рішення Господарського суду Харківської області було скасовано з ухваленням нового рішення про відмову у позові, проблемним при вирішенні вищевказаної справи стало питання наявності факту порушення прав та законних інтересів позивачки оспорюваним правочином не на момент її звернення до суду, а на момент укладення спірного договору.

СПРАВИ У СПОРАХ ПОВ'ЯЗАНІ З ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ ТОВАРИСТВА

Визнання трудових відносин припиненими

Положення Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" не повинні погіршувати становище директора порівняно з тим обсягом гарантій, наданих йому трудовим законодавством. Тобто, директор завжди може скористатися правом, передбаченим статтею 38 Кодексу законів про працю України й ініціювати розірвання трудового договору за власним бажанням.

Неявка учасників товариства на загальні збори для розгляду питання щодо звільнення учасника товариства є прямим порушенням гарантованого Конституцією України права на працю та на припинення трудових відносин. Положення закону щодо письмового попередження учасників (засновників) про бажання звільнитися достроково відповідно до ст. 39 КЗпП України та Статуту товариства з боку засновників фактично нівелюється, а іншого

порядку звільнення з ініціативи працівника (директора) чинне законодавство не передбачає, у той час як статтею 43 Конституції України використання примусової праці забороняється.

У випадку відсутності рішення скликаних загальних зборів учасників товариства про звільнення директора товариства, зокрема через неможливість зібрати кворум для проведення цих зборів, директор має право звернутися до суду з вимогою про припинення його повноважень.

➤ **Задоволено позов**

Справа №922/1134/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120649420>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/1134/24 за позовом фізичної особи до Товариства з обмеженою відповідальністю "СТАРТЕРОК" про визнання припиненими трудових відносин.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Визнати трудові відносини між фізичною особою і Товариством з обмеженою відповідальністю "СТАРТЕРОК" припиненими, у зв'язку зі звільненням позивача за власним бажанням на підставі ч. 1 ст. 38 КЗпП України. Виключити відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань стосовно позивача як керівника та представника Товариства з обмеженою відповідальністю "СТАРТЕРОК".

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Позивач звернувся до Господарського суду Харківської області із позовною заявою до відповідача, в якій просив суд визнати трудові відносини між ним і відповідачем припиненими 22 грудня 2021 року, у зв'язку зі звільненням позивача за власним бажанням на підставі ч. 1 ст. 38 КЗпП України. Виключити відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань стосовно позивача як керівника та представника відповідача.

Позовні вимоги обґрунтовані бездіяльністю учасників товариства "СТАРТЕРОК" щодо вирішення питання про звільнення директора товариства за власним бажанням (яке полягає у не прибутті учасників на загальні збори товариства), що є порушенням прав на працю та права на припинення трудових відносин, визначених ст. 38 КЗпП України та ст. 43 Конституції України.

ОЦІНКА СУДУ:

Статтею 30 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" (в редакції, що діяла на час проведення зборів) унормовано, що загальні збори учасників можуть вирішувати будь-які питання діяльності товариства (частина перша). До компетенції загальних зборів учасників (частина друга) належать: 7) обрання одноосібного виконавчого органу товариства або членів колегіального виконавчого органу (всіх чи окремо одного або декількох з них), встановлення розміру винагороди членам виконавчого органу товариства.

Водночас суд акцентує увагу на те, що відповідні положення не повинні погіршувати становище директора порівняно з тим обсягом гарантій, наданих йому трудовим законодавством. Тобто, директор завжди може скористатися правом, передбаченим статтею 38 Кодексу законів про працю України й ініціювати розірвання трудового договору за власним бажанням.

Суд зазначив, що написання позивачем заяви про звільнення за власним бажанням, ініціювання позивачем проведення позачергових загальних зборів із винесенням питання звільнення директора на порядок денний, свідчать про те, що позивачем дотримано процедуру звільнення із займаної посади директора товариства. Однак, уповноважений на звільнення з посади директора керівний орган відповідача проігнорував повідомлення позивача про бажання реалізувати своє право на вільний вибір трудової діяльності, не розглянув по суті його заяву про звільнення протягом передбачених законодавством строків, не виконав покладених на нього обов'язків, тим самим допустив порушення трудових прав позивача. У випадку відсутності рішення загальних зборів учасників товариства про звільнення керівника, зокрема через неможливість зібрати загальні збори, керівнику із метою захисту своїх прав надано можливість звернутися до суду із вимогою про визнання трудових відносин припиненими.

Враховуючи порушення права позивача щодо припинення трудового договору, обраний ним спосіб захисту направлений на відновлення його трудових прав, гарантованих Конституцією України.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 21, 22, 38 Кодексу законів про працю України, статті 28, 29, 30, 31, 32, 34, 37, 39 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", статті 9, 13, 14, 25 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань", Постанова Верховного Суду від 19 червня 2024 року у справі № 908/1767/20, Постанова Верховного суду від 03 липня 2019 року по справі № 520/1143 7/16-ц.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 24.07.2024 позов задоволено, визнано трудові відносини між позивачем та відповідачем припиненими, у зв'язку зі звільненням позивача за власним бажанням на підставі ч. 1 ст. 38 КЗпП України та виключено відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань стосовно позивача як керівника та представника Товариства з обмеженою відповідальністю.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення суду в апеляційному порядку не оскаржувалось.

Аналогічна правова позиція викладена у справах **№922/1732/24, №922/2228/24, №922/2279/24, 922/2317/24, 922/3396/24, 922/3799/24.**

➤ Відмовлено у задоволенні позову.

Справа №922/165/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/119249054>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/165/24 за позовом фізичної особи до Приватного акціонерного товариства "Енвіжн-Україна" про визнання трудових відносин припиненими.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Позивач звернулася до Господарського суду Харківської області з позовною заявою до Приватного акціонерного товариства "Енвіжн-Україна" (відповідач), згідно якої просить суд визнати припиненими трудові відносини між Акціонерним товариством "Енвіжн-Україна" та генеральним директором з 01 березня 2016 року на підставі ст. 39 КЗпП України.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Представник позивача у судовому засіданні 13.05.2024 просив суд задовольнити позовні вимоги у повному обсязі.

Відповідач правом на участь представника у судовому засіданні не скористався. Про місце, дату та час судових засідань відповідач повідомлявся судом за юридичною адресою, яка вказана у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Проте, ухвала про відкриття провадження у справі від 22.01.2024 та інші ухвали суду адресовані відповідачу були повернуті Укрпоштою на адресу суду із зазначенням причини повернення - "адресат відсутній за вказаною адресою".

10 листопада 2015 року між фізичною особою та Приватним акціонерним товариством "Енвіжн-Україна" (роботодавець) було укладено трудовий контракт. Згідно з п. 1.1. контракту, працівникові надається робота в товаристві на посаді: генеральний директор. Відповідно до п. 2.3. контракту, він є строковим і діє до 10 листопада 2016 року.

Згідно позову позивач вказує, що починаючи з січня 2016 року заробітна плата йому не нараховувалась і не виплачувалась, вона втратила будь-яку заінтересованість щодо працевлаштування у відповідача, тому вирішила звільнитися та змінити місце роботи.

01 лютого 2016 року позивач звернулася до загальних зборів АТ "Енвіжн-Україна" з заявою про звільнення з посади генерального директора з 01.03.2016 на підставі ст. 39 КЗпП, у зв'язку з порушенням роботодавцем законодавства про працю, а саме у зв'язку з затриманням виплати заробітної плати; внести відповідний запис до трудової книжки, видати трудову книжку та провести розрахунок у строки, зазначені в статті 116 КЗпП.

У позові зазначено, що з метою дотримання вимог чинного законодавства України про працю та про акціонерні товариства, 02 лютого 2016 року вона подала до загальних зборів акціонерів відповідача повідомлення про проведення позачергових загальних зборів акціонерів АТ "Енвіжн-Україна", які були призначені на 01 березня 2016 року. Позивач зазначає, що заплановані загальні збори не відбулися через відсутність членів загальних зборів акціонерів товариства на території України.

Окрім того, позивач згідно позову вказує, що 24 жовтня 2023 року вона повторно звернулась до загальних зборів АТ "Енвіжн-Україна" із заявою про звільнення та повідомленням про проведення очних позачергових загальних зборів акціонерів АТ "Енвіжн-Україна", які надіслала поштовим відправленням на адресу відповідача.

У позові зазначено, що на даний час, в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань наявна інформація про її як генерального директора товариства, що порушує її права на звільнення та на вільний вибір місця праці. При цьому позивач зазначає, що нею були виконані всі вимоги чинного законодавства України щодо звільнення, однак на даний час позачергові загальні збори акціонерів відповідача не відбулись, рішення про звільнення її з посади Генерального директора АТ "ЕНВІЖН- УКРАЇНА" не прийнято, зміни до ЄДР та інших баз даних (зокрема баз даних податкової служби) не внесені, що порушує її право на вільний вибір праці, на звільнення за власним бажанням та на вільне обрання нового місця роботи, що є підставою для подання цього позову.

ОЦІНКА СУДУ:

Суд зазначає, що позивачем не було надано до суду доказів відсутності членів загальних зборів акціонерів товариства на території України 01 березня 2016 року та доказів направлення повідомлення про проведення очних позачергових загальних зборів акціонерів АТ "Енвіжн-Україна" від 01.02.2016 акціонерам товариства згідно реєстру. Також, позивачем не було надано до суду статуту АТ "Енвіжн-Україна" та реєстру акціонерів АТ "Енвіжн-Україна".

Позивачем також не було надано до суду доказів направлення повідомлення про проведення очних позачергових загальних зборів акціонерів АТ "Енвіжн-Україна" від 24.10.2023 акціонерам товариства згідно реєстру.

Ураховуючи викладене, господарський суд прийшов до висновку, що з вини позивача не були скликані загальні збори акціонерів АТ "Енвіжн-Україна" щодо вирішення питання про звільнення генерального директора АТ "Енвіжн-Україна", у зв'язку з чим загальними зборами акціонерів АТ "Енвіжн-Україна" не було прийнято відповідне рішення про звільнення генерального директора АТ "Енвіжн-Україна".

Таким чином, позивачем у встановленому ГПК України порядку не надано суду допустимих та належних доказів, які б підтверджували обставини на які останній посилається в якості підстав позову.

За таких обставин позовні вимоги у справі не підтверджуються матеріалами справи, вони є необґрунтованими та такими, що не підлягають задоволенню.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 73, 74, 76-79, 91 Господарського процесуального кодексу України, статті 36, 38, 39, 47 Закону України "Про акціонерні товариства", статті 159, 160 Цивільного кодексу України, рішення ЄСПЛ від 10.02.2010 у справі "Серявін та інші проти України", рішення ЄСПЛ "Трофимчук проти України", рішення ЄСПЛ "Руїз Торіха проти Іспанії".

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 13.05.2024 у задоволенні позову відмовлено повністю.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 24.07.2024 рішення Господарського суду Харківської області від 13.05.2024 скасовано, прийнято нове рішення, яким позов задоволено та визнано припиненими трудові відносини між акціонерним товариством та відповідачем на підставі ст. 39 КЗпП України.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

В матеріалах справи наявний витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань щодо Акціонерного товариства, де зазначено, що кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи є громадянин Російської Федерації і його місце проживання зареєстроване за адресою: Російська Федерація, місто Москва.

З Витягу вбачається, що розмір статутного капіталу юридичної особи складає 2000000,00 грн, а розмір частки засновника (учасника) складає 2000000,00 грн, тобто 100%, що означає, що єдиним акціонером згідно реєстру є громадянин Російської Федерації.

Відповідно до офіційних роз'яснень гендиректора Укрпошти "Щодо Росії та Білорусі", посилки та перекази в ці країни не приймаються. Ті посилки, які були прийняті до 24 лютого 2022 року, будуть повернуті власникам з оплатою, щойно безпекова ситуація дозволить це зробити. Аналогічні роз'яснення зробили інші перевізники України, в тому числі Нова пошта.

Місцевим судом помилково не прийнято до уваги об'єктивних обставин неможливості направлення позивачкою відповідного повідомлення єдиному акціонеру Акціонерного товариства, який є громадянином Російської Федерації та проживає в м. Москва.

Отже, позивачка здійснила всі можливі дії щодо надсилання відповідних повідомлень про проведення загальних зборів на адресу акціонерного товариства, вказану в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань та з дотриманням встановленого Законом тридцятиденного строку.

Однак, у призначений час загальні збори учасників акціонерного товариства не відбулися у зв'язку з неявкою єдиного учасника, який відсутній на території України.

Неявка учасників товариства на загальні збори для розгляду питання щодо звільнення позивачки є прямим порушенням гарантованого їй Конституцією України права на працю та на припинення трудових відносин. У даному випадку положення закону щодо письмового попередження учасників (засновників) про бажання звільнитися достроково відповідно до ст. 39 КЗпП України та Статуту товариства з боку засновників фактично нівелюється, а іншого порядку звільнення з ініціативи працівника (директора) чинне

законодавство не передбачає, у той час як статтею 43 Конституції України використання примусової праці забороняється.

За змістом ч.3 ст.21 КЗпП контракт є особливою формою трудового договору, проте особливість такої форми не заперечує застосовність положення п.2 ч.1 ст.36 цього Кодексу, яке встановлює виняток з наслідку у вигляді належної підстави для припинення трудового договору - закінчення його строку, крім випадків, коли трудові відносини фактично тривають і жодна з сторін не поставила вимогу про їх припинення.

Згідно ст.92 ЦК товариство як суб'єкт цивільного обороту здійснює свої права і обов'язки через діяльність, зокрема і директора товариства, призначення якого можливо лише за наслідками проведення загальних зборів, обраний спосіб судового захисту не тільки призведе до утворення правової невизначеності, несумісної із приписами ст.8 Конституції України та п.6 ст.3 ЦК, але й матиме наслідком фактичне блокування діяльності товариства на період, необхідний для скликання і проведення зборів з обрання іншого керівника.

Належним та ефективним способом судового захисту може бути вимога, спрямована на припинення судовим рішенням у майбутньому відповідних правовідносин між директором та товариством датою, яка б дозволила можливість товариству через скликання загальних зборів забезпечити безперервність здійснення функції виконавчого органу через призначення іншої особи на відповідну посаду.

Справа №922/2226/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/121620659>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/2226/24 за позовом фізичної особи до Товариства з обмеженою відповідальністю Товариства з обмеженою відповідальністю "Міжнародний медичний центр Офтальміка" про зобов'язання вчинити певні дії.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Фізична особа звернулось до Господарського суду із позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю «Міжнародний медичний центр офтальміка» про: визнання припиненими з 31.05.2024 року трудові відносини між позивачем та відповідачем на підставі заяви позивача від 12.04.2023 року про звільнення за власним бажанням (стаття 38 КЗпП України); зобов'язати відповідача подати заяву про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань щодо виключення запису про зайняття позивачем посади директора відповідача.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

В обґрунтування позовних вимог, позивач зазначає, що 25.10.2016 року на підставі рішення загальних зборів учасників товариства від 25.10.2016 року, між зборами товариства відповідача, в особі голови та позивачем, як директором, було укладено контракт за строком дії до 25.10.2017 року.

Після закінчення дії контракту, оскільки трудові відносини фактично продовжились і жодна із сторін не поставила вимогу про припинення трудових відносин, позивач продовжували виконувати роботу на підприємстві на посаді директора.

У квітні 2024 року, у зв'язку із побоюванням за своє життя та здоров'я, пов'язане із перебуванням у місті Харкові під час військової агресії РФ проти України, погіршенням самопочуття, оскільки позивач є інвалідом II групи загального захворювання, було прийнято рішення про звільнення із посади директора Товариства з обмеженою відповідальністю "Міжнародний медичний центр офтальміка" (відповідача) з 31.05.2024 року.

12.04.2024 року, як виконавчий орган товариства - директор, на підставі пункту 1 частини 1 статті 31 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", позивачем ініційовано скликання загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю "Міжнародний медичний центр офтальміка" (відповідача) на 17.05.2024 року та внесено на порядок денний загальних зборів питання щодо припинення повноважень позивача шляхом її відкликання з посади директора Товариства з обмеженою відповідальністю "Міжнародний медичний центр офтальміка" (відповідача) з 31.05.2024 року, на підставі заяви про звільнення за власним бажанням (стаття 38 КЗпП України), та обрання (призначення) з 01.06.2024 року на посаду директора Товариства з обмеженою відповідальністю "Міжнародний медичний центр офтальміка" (відповідача);

17.05.2024 року відбулися загальні збори учасників товариства відповідача, на яких були присутні учасники товариства та їх представники, на яких позивачу було відмовлено у звільненні з посади директора відповідача за власним бажанням. За твердженнями позивача, оскільки між позивачем та відповідачем укладався контракт, після закінчення якого трудові відносини продовжували своє існування, позивачка мала усі підстави бути звільненою за статтею 38 КЗпП України.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом встановлено не доведеність позивачем факту наявності трудових відносин з відповідачем. В матеріалах справи відсутні будь-які докази укладення з відповідачем трудового договору (контракту) в порядку визначеному контрактом після закінчення строку дії контракту та трудової книжки, у передбаченому частиною дванадцятою статті 39 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" та відсутні докази звернення позивача до відповідача із заявою про внесення змін до відомостей товариства у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Суд також зазначив, що внесення відповідачем змін до відомостей товариства у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань в частині зміни керівника є виключно дискрецією державного реєстратора, порядок реалізації якої визначено статтею 25 Закону України "Про державну

реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань".

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 98, 99 Цивільного кодексу України, статті 29, 31, 32 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", статті 38 Кодексу законів про працю України, статті 1, 3, 25, 28 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань", Постанова Верховного Суду від 28.05.2020 року у справі № 910/7164/19, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14.06.2023 року у справі № 448/362/22, Постанова Верховного Суду від 24.12.2019 року у справі № 758/1861/18, Постанови Верховного Суду по справах №910/13407/17, № 915/370/16 та № 916/3545/15, Рішеннями Конституційного Суду України № 14-рп/2004 від 07.07.2004 року, № 8-рп/2007 від 16.10.2007 року та № 2-рп/2008 від 29.01.2008 року, рішення ЄСПЛ від 09.12.1994 року у справі "РуїсТоріха проти Іспанії", рішення ЄСПЛ "Серявін та інші проти України", рішення ЄСПЛ у справі "Суомінен проти Фінляндії" (Suominen v. Finland), N 37801/97, п. 36, від 1 липня 2003 року.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням господарського суду Харківської області від 11.09.2024 в задоволенні позову відмовлено повністю.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 11.11.2024 рішення Господарського суду Харківської області від 11.09.2024 змінено мотивувальну частину рішення Господарського суду Харківської області викладено її в редакції мотивувальної частини цієї постанови. Резолютивну частину рішення Господарського суду Харківської області залишено без змін.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Висновок місцевого суду про відмову у задоволенні позову фактично полягає в запереченні наявності означеного елемента через встановлене судом першої інстанції припинення дії контракту з директором 26.10.2017 зі спливом терміну його дії згідно п.п.7.3.1 та 9.1. цього контракту та відсутність доказів укладання додаткових угод щодо його продовження або укладання нового контракту.

Колегія апеляційного суду погоджується із тезою апелянта про помилковість висновку про припинення трудових відносин з 26.10.2017 за спливом строку контракту, оскільки цей висновок зумовлений безпідставним незастосуванням до розглядуваних правовідносин приписів ст.39-1 КЗпП.

За змістом ч.3 ст.21 КЗпП контракт є особливою формою трудового договору, проте особливість такої форми не заперечує застосовність положення п.2 ч.1 ст.36 цього Кодексу, яке встановлює виняток з наслідку у вигляді належної підстави для припинення трудового договору закінчення (правильно констатоване 26.10.2017р.) його строку фактичне продовження трудових відносин та відсутність вимоги жодної із сторін про їх припинення.

Докази, які безпідставно не були враховані судом першої інстанції, зумовлюють у світлі приписів ст.39-1 КЗпП висновок про продовження після 26.10.2017 р. трудового договору між позивачем та відповідачем на невизначений строк, що повною мірою відповідає правовій позиції з цього приводу, висловленою Верховним Судом у постанові від 15.02.2023 у справі №377/169/20, на яку слушно посилається апелянт. Матеріали справи не містять відомостей, визначених ст.47 КЗпП, щодо відміток про звільнення з посади директора відповідача внаслідок спливу строку контракту, тоді як факт виникнення таких трудових правовідносин через укладання контракту у рішенні суду не спростовуються.

Наявність трудових правовідносин позивача з відповідачем, продовжених після 26.10.2017 на невизначений строк, зумовлює у світлі приписів ст.38 КЗпП право розірвати такі правовідносини з власної ініціативи, яке і виступає у розглядуваному випадку належним об'єктом судового захисту). Водночас, спеціальний статус позивача як одноособового виконавчого органу управління та первісна корпоративна природа виникнення такого статусу, опосередкована реалізацію учасниками товариства корпоративних прав, визначених ч.1 ст.99 ЦК (згадуване у контракті рішення загальних зборів №25/10 від 25.10.2016), похідним від якого є оформлення (виникнення) трудових відносин, зумовлює необхідність окрім заяв про звільнення від 12.04.2024 також і дотримання приписів ст.32 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» щодо проведення загальних зборів (які згідно п.1 ч.1 ст.31 цього Закону та п.4.10 Статуту відповідача управління скликати директор)- для виконання спеціальних вимог ч.13 ст.39 цього Закону щодо порядку припинення повноважень одноосібного виконавчого органу.

З наявних матеріалів справи убачається, що відповідні загальні збори учасників товариства відповідача з порядком денним, спрямованим на виконання приписів ч.13 ст.39 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» не тільки були скликані у встановленому порядку із повідомленням учасників Товариства, але й фактично проведені із кворумом 100%, проте заяву директора про припинення трудових правовідносин з 31.05.2024 задоволено не було і іншого керівника або т.в.о керівника не обрано.

Відхилення загальними зборами учасників відповідача заяви про звільнення позивача (припинення трудових відносин) опосередковує порушення (невизнання) захищованого суб'єктивного права особи на припинення правовідносин з товариством з визначених у п.26 цієї постанови обов'язкових умов задоволення позову, адже відповідачем не зазначається, а з матеріалів справи не вбачається порушення порядку скликання та проведення загальних зборів учасників, що відбулися 17.05.2024.

Колегія апеляційного суду виснує про неналежність обраного позивачем способу судового захисту, який полягає у ретроспективній констатації факту припинення трудових правовідносин з 31.05.2024 (встановлення юридичного факту). Насамперед, матеріали справи не містять відповідного рішення

загальних зборів учасників відповідача, з наявністю якого (саме про припинення повноважень та призначення на посаду керівника іншої особи) можлива констатація такого юридичного факту через його вчинення (виникнення) у позасудовий спосіб.

Згідно ст.92 ЦК товариство як суб'єкт цивільного обороту здійснює свої права і обов'язки через діяльність, зокрема і директора товариства, призначення якого можливо лише за наслідками проведення загальних зборів, обраний спосіб судового захисту не тільки призведе до утворення правової невизначеності, несумісної із приписами ст.8 Конституції України та п.6 ст.3 ЦК щодо періоду з 31.05.2024 по дату ухвалення цієї постанови (якщо б суд дійшов висновку про застосовність такого способу захисту), але й матиме наслідком фактичне блокування діяльності товариства на період, необхідний для скликання і проведення зборів з обрання іншого керівника, що не відповідає пропорційності наслідків характеру порушення прав позивача.

З огляду на вказані міркування, належним та ефективним способом судового захисту у розглядуваному випадку може бути вимога, спрямована на припинення судовим рішенням у майбутньому відповідних правовідносин між директором та товариством (відповідає п.7 ч.2 ст.16 ЦК) датою, яка б дозволила можливість товариству через скликання загальних зборів забезпечити безперервність здійснення функції виконавчого органу через призначення іншої особи на відповідну посаду.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

16.12.2024 відкрито касаційне провадження у справі № 922/2226/24 за касаційною скаргою позивача на рішення Господарського суду Харківської області від 11.09.2024 та постанову Східного апеляційного господарського суду від 11.11.2024.

На дату проведення аналізу судової практики розгляду даної справи, рішення касаційною інстанцією не прийнято.

Позивач, як директор та одноосібний виконавчий орган товариства, для припинення своїх повноважень як одноосібного виконавчого органу за своєю ініціативою має скликати загальні збори учасників товариства (п. 1 ч. 1, ч. 7 ст. 31 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю") з включенням до порядку денного питання про припинення своїх повноважень шляхом обрання нового директора або тимчасового виконувача його обов'язків (ч. 13 ст. 39 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю"), оскільки вирішення цього питання належить до виключної компетенції загальних зборів учасників товариства (ч. 1 ст. 99 ЦК України, п. 7 ч. 2 ст. 30 ст. 39 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю").

При цьому, директор має дотримуватись вимог ст. 39 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" та Статуту щодо порядку скликання загальних зборів учасників товариства.

Справа №922/97/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/117717758>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/97/24 за позовом фізичної особи до 1-ого відповідача Департаменту реєстрації Харківської міської ради, 2-ого відповідача Товариства з обмеженою відповідальністю "Ядро електроніка" про визнання трудових відносин припиненими.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Фізична особа звернувся до Господарського суду Харківської області із позовною заявою до 1-ого відповідача Департаменту реєстрації Харківської міської ради, 2-ого відповідача Товариства з обмеженою відповідальністю "Ядро електроніка", в якій просить суд:

визнати з 04 січня 2024 року припиненими трудові відносини між позивачем та Товариством з обмеженою відповідальністю "Ядро електроніка" у зв'язку зі звільненням позивача із займаної посади директора Товариства з обмеженою відповідальністю "Ядро електроніка".

Зобов'язати Департамент реєстрації Харківської міської ради виключити з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань з розділу: "Відомості про керівника юридичної особи та про інших осіб (за наявності), які можуть вчиняти дії від імені юридичної особи, у тому числі підписувати договори, подавати документи для державної реєстрації тощо" щодо керівника Товариства з обмеженою відповідальністю "Ядро електроніка".

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Згідно з наказом № 19/07 позивач приступив до виконання обов'язків директора Товариства з обмеженою відповідальністю "Ядро електроніка" з 19 липня 2019 року на підставі протоколу загальних зборів б/н від 18 липня 2019 року.

У зв'язку з тим, що товариство тривалий час не здійснювало господарської діяльності, не мало працівників, позивач втратив зацікавленість у перебуванні в трудових відносинах з товариством, прийняв рішення про звільнення з посади директора та 29.11.2023 направив на адресу товариства та засновників Повідомлення про проведення позачергових загальних зборів ТОВ "Ядро Електроніка" та заяву про звільнення з 02 січня 2024 року за власним бажанням на підставі статті 38 Кодексу законів про працю України, на підтвердження чого до позовної заяви позивач надав поштові накладні, фіскальні чеки та описи вкладень.

У повідомленні позивач зазначив, що скликає позачергові загальні збори з ініціативи директора ТОВ "Ядро Електроніка" з наступним порядком денним: вирішення питання про звільнення з посади директора ТОВ "Ядро Електроніка" з 02 січня 2024 року.

Однак 01 січня 2024 року загальні збори Товариства з обмеженою відповідальністю "Ядро Електроніка" не відбулись у зв'язку із неявкою на них учасників товариства, про що позивач склав та підписав протокол, який додано до позовної заяви.

Позивач вказує, що ним вжито всіх передбачених законом заходів щодо свого звільнення, але питання щодо припинення трудових правовідносин між ним та ТОВ "Ядро електроніка" так і залишилось не вирішеним, тому просить вирішити це питання у судовому порядку.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом в рамках справи встановлено, що позивач був обраний на посаду директора ТОВ "Ядро електроніка" рішенням загальних зборів учасників. Загальні збори учасників товариства не встановили обставин укладення з позивачем трудового договору (контракту) в порядку, передбаченому ч. 12 ст. 39 Закону № 2275-VIII.

Учасники справи не повідомили суд про існування таких обставин та не надали відповідних доказів до матеріалів справи.

Оскільки сторони не надали суду трудового договору (контракту) укладеного між ТОВ "Ядро електроніка" та позивачем, суд приходить до висновку про те, що між позивачем та товариством (другим відповідачем) не виникав спір стосовно припинення такого правочину.

Відтак, суд вважає невірними висновки та доводи позивача у цій справі про необхідність застосування у спірних правовідносинах норм КЗпП України, зокрема статті 38 цього Кодексу, яка визначає порядок розірвання трудового договору, укладеного на невизначений строк, з ініціативи працівника.

Водночас, в обох випадках коли особу обрано до складу виконавчого органу (між товариством та особою встановлені відносини управління товариством) та укладено трудовий договір (встановлені трудові відносини) і коли існують тільки відносини з управління товариством без укладення трудового договору саме відносини з управління товариством, у яких директору надані відповідні повноваження, за здійснення яких він несе встановлену законом відповідальність (що виникли в даному випадку між сторонами у цій справі), становлять основу відносин між товариством та цією особою.

При цьому, господарський суд враховує, що позовні вимоги у справі № 922/97/24 про визнання трудових правовідносин припиненими, або про звільнення, або про припинення трудових правовідносин та/або правовідносин представництва у такому спорі спрямовані насамперед на припинення правовідносин з управління, які існують між директором та товариством.

Суд приходить до висновку про те, що позивач, як директор та одноосібний виконавчий орган товариства (в розумінні положень Статуту), для припинення своїх повноважень як одноосібного виконавчого органу за своєю ініціативою мав скликати загальні збори учасників товариства (п. 1 ч. 1, ч. 7 ст. 31 Закону № 2275-VIII) з включенням до порядку денного питання про припинення своїх повноважень шляхом обрання нового директора або тимчасового виконувача його обов'язків (ч. 13 ст. 39 Закону № 2275-VIII), оскільки вирішення цього питання належить до виключної компетенції загальних зборів учасників товариства (ч. 1 ст. 99 ЦК України, п. 7 ч. 2 ст. 30 Закону № 2275-VIII).

При цьому, директор мав дотримуватись вимог ст. 32 Закону №2275-VIII та Статуту щодо порядку скликання загальних зборів учасників товариства. Зокрема, не пізніше, ніж за 30 днів до початку зборів шляхом надсилання поштовим відправленням з описом вкладення повідомити кожного з учасників товариства про порядок денний, дату, час і місце їх проведення, а також надати учасникам можливість ознайомитись з документами та інформацією, необхідними для розгляду питань порядку денного, і забезпечити належні умови для ознайомлення з такими документами та інформацією за місцезнаходженням товариства в робочий час.

Суд дійшов висновку, що позовна вимога про визнання з 04 січня 2024 року припиненими трудових відносин між позивачем та Товариством з обмеженою відповідальністю "Ядро електроніка" у зв'язку зі звільненням позивача із займаної посади директора Товариства з обмеженою відповідальністю "Ядро електроніка" є не обґрунтованою, не доведеною та такою, що не підлягає задоволенню у заявленому вигляді.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 97, 99 Цивільного кодексу України, статті 28, 30, 31, 32, 36, 38, 39 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", статті 4, 25 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань", Рішення Конституційного суду України № 1-рп/2010 від 12.01.10 у справі № 1-2/2010, Постанова ВП Верховного Суду від 10.09.19 у справі № 921/36/18, Постанова ВП Верховного Суду від 30.01.19 у справі № 145/1885/15-ц, Постанова ВП Верховного Суду від 06.09.2023 у справі № 127/27466/20, Постанова Верховного Суду від 24.12.2019 року у справі №758/1861/18.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 13.03.2024 в задоволенні позову відмовлено повністю.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення суду в апеляційному порядку не оскаржувалось.

Аналогічна правова позиція викладена у справі №922/1132/24

Зобов'язання вчинити певні дії

➤ Задоволено позов

Ефективний спосіб захисту прав повинен забезпечити поновлення порушеного права, а в разі неможливості такого поновлення – гарантувати особі можливість отримання нею відповідного відшкодування, тобто такий захист повинен бути повним та забезпечувати таким чином мету здійснення правосуддя та принцип процесуальної економії (забезпечити відсутність необхідності звернення до суду для вжиття додаткових засобів захисту). Оцінюючи належність обраного позивачем способу захисту, суди мають

визначити, чи є такий спосіб ефективним: вимога про захист цивільного права має відповідати змісту порушеного права та забезпечувати його поновлення, а у разі неможливості такого поновлення повинна гарантувати особі отримання відповідного відшкодування.

Справа №922/5400/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/117986840>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/5400/23 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "Фінансова компанія "Лігал Фінанс" до фізичної особи про зобов'язання виконання умов договору.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Позивач, Товариство з обмеженою відповідальністю "Фінансова компанія "Лігал Фінанс", звернувся до Господарського суду Харківської області 22 грудня 2023 року із позовною заявою про зобов'язання фізичної особи - підприємця (відповідач) підписати з Товариством з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Лігал Фінанс» протокол зальних зборів про реєстрацію фактично збільшеного статутного капіталу товариства та належність частки в статутному капіталі відповідача у розмірі 40%.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

28 січня 2022 року між Товариством з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Лігал Фінанс» та фізичною особою-підприємцем укладено Договір про спільну діяльність. Згідно п. 1.1. умов Договору учасники домовились про спільну господарську діяльність, без створення нової юридичної особи на основі координації спільної діяльності та з метою отримання прибутку, для досягнення якої зобов'язуються спільно й погоджено робити необхідні фактичні і юридичні дії.

Мета спільної діяльності відкриття бізнесу з організації станції технічного обслуговування автомобілів із супутніми послугами, автомийки та хімчистки для транспортних засобів. Внесок позивача полягає в залученні фінансових інвестицій на суму, що не перевищує 7 500 000,00 грн. Внесок відповідача полягає в переданні до спільної діяльності права власності на об'єкти нерухомого майна, визначенні цим Договором. Відповідно до п. 2.2. умов Договору позивач зобов'язується протягом 30 (тридцяти) календарних днів, з дня підписання сторонами Договору, однак не раніше оформлення сторонами програми спільної діяльності, передати до статутного капіталу позивача нерухоме майно, необхідне для здійснення спільної господарської діяльності та досягнення мети укладення договору.

В свою чергу позивач зобов'язується передати відповідачу частку в статутному капіталі в розмірі 40% статутного капіталу позивача (п. 2.3. умов Договору).

Крім того, згідно п.2.4. умов Договору, позивач зобов'язується протягом трьох місяців з дати проведення державної реєстрації змін до відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, щодо позивача, залучити фінансові

інвестиції на умовах, які будуть погоджені учасниками (засновниками) позивача на суму, визначену в Програмі спільної діяльності.

Пунктом 2.72 умов Договору, сторони визначили порядок та строки передачі відповідачем майна у спільну діяльність. За змістом даного пункту Сторони зобов'язуються спільно прибути за попередньо узгодженим місцем, в дату та час до нотаріуса для складання та підписання протоколу зальних зборів про реєстрацію фактично збільшеного статутного капіталу позивача та належність відповідачу частки в статутному капіталі позивача в розмірі 40%.

Позивач посилається на те, що відповідач з моменту укладення Договору ухиляється від виконання п.2.72 умов Договору, шляхом відсутності певних дій у вигляді прибуття до органу нотаріату для складання вище зазначеного протоколу, що порушує умови Договору.

ОЦІНКА СУДУ:

Судовий захист повинен бути повним та відповідати принципу процесуальної економії, тобто забезпечити відсутність необхідності звернення до суду для вжиття додаткових засобів захисту. В кінцевому результаті ефективний спосіб захисту прав повинен забезпечити поновлення порушеного права, а в разі неможливості такого поновлення – гарантувати особі можливість отримання нею відповідного відшкодування, тобто такий захист повинен бути повним та забезпечувати таким чином мету здійснення правосуддя та принцип процесуальної економії (забезпечити відсутність необхідності звернення до суду для вжиття додаткових засобів захисту). Оцінюючи належність обраного позивачем способу захисту, суди мають визначити, чи є такий спосіб ефективним: вимога про захист цивільного права має відповідати змісту порушеного права та забезпечувати його поновлення, а у разі неможливості такого поновлення повинна гарантувати особі отримання відповідного відшкодування.

Від відповідача надійшла заява про визнання заявлених позивачем позовних вимог. А отже, на думку суду, позивачем по цій справі обрано вірний спосіб захисту, а отже позовні вимоги підлягають задоволенню.

Згідно з п. 1 ч. 2 ст. 46 ГПК України відповідач має право визнати позов (всі або частину позовних вимог) на будь-якій стадії судового процесу.

Відповідно до ч. 1 ст. 191 ГПК України позивач може відмовитися від позову, а відповідач - визнати позов на будь-якій стадії провадження у справі, зазначивши про це в заяві по суті справи або в окремій письмовій заяві.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 5, 46, 191 Господарського процесуального кодексу України, статті 16, 205, 206, 208, 626-637, 638-647, 649, 651-654, 509, 510 Цивільного кодексу України, статті 20, 173, 179, 193 Господарського кодексу України, Постанови Великої Палати Верховного Суду від 05.06.2018 у справі №338/180/17, від 11.09.2018 у справі №905/1926/16, від 30.01.2019 у справі №569/17272/15-ц, від 01.10. 2019 у справі №910/3907/18, від 09.02.2021 у справі №381/622/17, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 01.06.2021 у справі №910/12876/19, Постанови Великої Палати Верховного Суду від

22.09.2020 у справі № 910/3009/18, від 19.01.2021 у справі № 916/1415/19, від 16.02.2021 у справі №910/2861/18, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12.12.2018 року по справі № 339/142/16-ц), Рішення Конституційного суду України від 2 листопада 2004 року №15-рп/2004, рішення ЄСПЛ від 15 листопада 1996 року у справі "Чахал проти Об'єднаного Королівства" (Chahal v. the United Kingdom, заява № 22414/93), рішення ЄСПЛ від 05 квітня 2005 року у справі "Афанасьєв проти України" (заява № 38722/02), рішення ЄСПЛ у справі "Роуз Торія проти Іспанії", рішення ЄСПЛ у справі "Хірвісаарі проти Фінляндії", рішення ЄСПЛ у справі "Надточій проти України", рішення ЄСПЛ "Гурепка проти України № 2", Рішення ЄСПЛ у справі "Салов проти України", рішення ЄСПЛ у справі Трофимчук проти України

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 14.03.2024 позов задоволено повністю, зобов'язано відповідача підписати з позивачем протокол зальних зборів про реєстрацію фактично збільшеного статутного капіталу позивача та належність частки в статутному капіталі відповідачу в розмірі 40%.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Рішення суду в апеляційному порядку не оскаржувалось.

➤ Відмовлено в позові

Будь-які внутрішні документи господарського товариства не можуть обмежувати права учасників товариства, що передбачені законодавством.

Згідно ст. 21 Закону України "Про інформацію" інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація, а згідно п.3.ч.1.ст. 20 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" адвокат має право ознайомлюватися з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом.

Обставини віднесення "Положенням про комерційну таємницю та конфіденційну інформацію" відомостей фінансово-економічного та іншого характеру, а до конфіденційної інформації - відомостей, що знаходяться у володінні, використанні та розпорядженні Підприємства інформації не можуть звужувати визначені ст. 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" права учасника на отримання інформації щодо діяльності товариства, а також обсяг такої інформації.

Справа №922/1913/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/122239971>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/1913/24 за позовом фізичної особи до Товариства з обмеженою відповідальністю "Аксіома" про зобов'язання вчинити певні дії.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Позивач, як учасник ТОВ "Аксіома" звернулась 03.06.2024 до Господарського суду Харківської області з позовною заявою до відповідача -

Товариства з обмеженою відповідальністю "Аксіома" про зобов'язання надати їй або її уповноваженому представнику належним чином засвідчені копії документів щодо господарської діяльності товариства.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

З 13.12.2012 позивач є зареєстрованим учасником Товариства з обмеженою відповідальністю "Аксіома" з часткою у статутному капіталі 2750000,00 гривень, що становить 50 %. Товариству на праві власності належить будівля ТРЦ "Французький Бульвар", де фактично знаходяться органи управління ТОВ "Аксіома".

За весь час володіння часткою позивач не отримувала від директора товариства повідомлень про проведення загальних зборів, звітів про результати діяльності товариства. Питання про розподіл дивідендів між учасниками товариства також не виносилось директором товариства на вирішення загальних зборів.

04.03.2024 звернувся до ТОВ "Аксіома" із запитом про надання документів та інформації про господарську діяльність товариства за 2013-2023 роки. Запит від 04.03.2024 був направлений за юридичною та фактичною адресою ТОВ "Аксіома" та адресою реєстрації директора товариства. ТОВ "Аксіома". Запит за жодною із вказаних адрес не отримано, поштові відправлення повернулись відправнику за закінченням терміну зберігання.

13.03.2024 та 18.03.2024, 04.04.2024 повторно представником позивача направлено адвокатські запити за вказаними вище адресами, проте запити від 13.03.2024 та 18.03.2024 повернулись без отримання адресатом, а на адвокатський запит від 04.04.2024 надійшов лист ТОВ "Аксіома" від 15.04.2024 за підписом виконавчого директора ТОВ "Аксіома". У вказаній відповіді було повідомлено про необхідність авансування витрат на виготовлення копій документів, необхідність надати повноваження на отримання зазначеної інформації від належного власника частки (учасника) ТОВ "Аксіома" до 22.04.2024, та продовження строку розгляду адвокатського запиту до 30.04.2024 з огляду на великий обсяг запитуваної інформації.

Позивач не визнає вказану відповідь як таку, що надана саме товариством, оскільки виконавчий директор ТОВ "Аксіома" не є повноважним представником ТОВ "Аксіома", а підписання ним документів від імені товариства не створює юридичних наслідків.

ОЦІНКА СУДУ:

Суд визнав доведеним, що відповідь, надана товариством 15.04.2024 на запит від 04.04.2024 та яка підписана виконавчим директором відповідача, є належною формою відповіді відповідача на адвокатський запит та несе відповідні правові наслідки для відповідача. Суд погодився з доводами позивача про те, що статтею 24 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" не передбачено обов'язку адвоката здійснювати авансування на копіювання та друк документів, а передбачено лише обов'язок здійснення відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк. Досліджуючи правомірність позовних вимог суд виходив з того, що згідно ст. 21 Закону

України "Про інформацію" інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація, а згідно п.3.ч.1.ст. 20 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" адвокат має право ознайомлюватися з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом. Крім того, судом враховано "Положення про комерційну таємницю та конфіденційну інформацію", яким запитувана у адвокатському запиті інформація та документи віднесена відповідачем до конфіденційної, тобто до інформації з обмеженим доступом. Посилаючись на той факт, що в матеріалах справи відсутня довіреність від учасника товариства, що підтверджує повноваження адвоката на отримання інформації з обмеженим доступом, матеріали справи не містять доказів безпосереднього звернення учасника або його представника до товариства про надання інформації в порядку ч. 4, 5 ст. 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", суд дійшов висновку про відсутність порушеного права позивача на момент звернення до суду.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 116, 202, 237, 239, 241, 244 Цивільного кодексу України, статті 20, 24, 26 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність", статті 21 Закону України "Про інформацію", статті 5, 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", Постанови Верховного Суду від 25.06.2019 у справі № 922/1500/18, від 15.08.2019 у справі № 1340/4630/18, від 28.11.2019 у справі № 918/150/19, від 26.01.2022 у справі № 921/787/20 від 14.06.2022 у справі № 904/3870/21, від 13.09.2022 у справі № 918/1222/21, Постанова КГС ВС від 29 серпня 2023 року у справі № 910/5958/20, Постанова об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 14.10.2019 у справі № 910/6642/18.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 26.09.2024 в задоволенні позову відмовлено повністю.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 14.01.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 26.09.2024 скасовано, прийнято нове рішення, яким позов задоволено частково та зобов'язано відповідача надати позивачу перелік документів, який міститься у позовній заяві.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Згідно з ч. 5 ст. 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" протягом 10 днів з дня надходження письмової вимоги учасника товариства виконавчий орган товариства зобов'язаний надати такому учаснику копії відповідних документів, визначених частиною першою цієї статті. За підготовку копій документів товариство може встановлювати плату, розмір якої не може перевищувати розмір витрат на виготовлення копій

документів та витрат, пов'язаних з пересиланням документів поштою. Отже, одержання учасником господарського товариства інформації про діяльність товариства у порядку, встановленому установчим документом та законом, є необхідним для реалізації таким учасником своїх корпоративних прав, зокрема, правомочностей на участь в управлінні господарською організацією.

У додатках до адвокатського запиту від 04.04.2024 зазначено про надання до запиту копії свідоцтва адвоката та копії ордеру. Таким чином, обсяг документів, наданий адвокатом на представництво інтересів клієнта узгоджується із переліком документів, зазначеним у ч. 1 ст. 24 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність". Зі змісту листа відповідача від 30.04.2024 вбачається, що у наданні інформації та копій документів адвокату фактично відмовлено через ненадання адвокатом повноважень на отримання інформації, яка є інформацією з обмеженим доступом.

Апеляційний суд зазначив, що обставини віднесення вказаним "Положенням про комерційну таємницю та конфіденційну інформацію" відомостей фінансово-економічного та іншого характеру, а до конфіденційної інформації - відомостей, що знаходяться у володінні, використанні та розпорядженні підприємства інформації не можуть звужувати визначені ст. 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" права учасника на отримання інформації щодо діяльності товариства, а також обсяг такої інформації. Будь-які внутрішні документи господарського товариства не можуть обмежувати права учасників товариства, що передбачені законодавством. Запитувана адвокатом інформація не містила в повному обсязі інформації з обмеженим доступом, що фактично стало відмовою у її наданні відповідачем на запит адвоката. Оскільки надання інформації учаснику товариства є обов'язком товариства у відповідності до приписів ст. 116 Цивільного кодексу України, ст. 5 та ст. 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", статуту цього товариства та ст. 5 Закону України "Про інформацію", ненадання відповідачем запитуваної учасником товариства інформації, в даному випадку його представнику, порушує права та законні інтереси учасника товариства.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

03.03.2025 відкрито касаційне провадження у справі № 922/1913/24 за касаційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю "Аксіома" на постанову Східного апеляційного господарського суду від 14.01.2025.

На дату проведення аналізу судової практики розгляду даної справи, рішення касаційною інстанцією не прийнято.

➤ Закрито провадження у справі

Відповідно до ч.1 статті 191 ГПК України позивач може відмовитися від позову, а відповідач - визнати позов на будь-якій стадії провадження у справі, зазначивши про це в заяві по суті справи або в окремій письмовій заяві. Як

вбачається із вищезазначених норм, вказане право позивача може бути реалізоване ним на будь-якій стадії судового процесу та є абсолютним, тобто, не залежить від мотивів позивача чи волі інших сторін у справі.

Справа №922/5272/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/118220509>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/5272/23 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "КРОСС ДЕВЕЛОПМЕНТ" до фізичної особи, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача Товариство з обмеженою відповідальністю "КАПСУЛАР" про витребування документів.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Товариства з обмеженою відповідальністю "КРОСС ДЕВЕЛОПМЕНТ" звернулося до Господарського суду Харківської області з позовною заявою до позивача, в якій просить суд витребувати у директора ТОВ "КАПСУЛАР" на користь позивача в особі директора, яке є представником учасника в ТОВ "КАПСУЛАР" на підставі договору про управління майном від 20.08.2019, копії документів господарської діяльності товариства.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 02.04.2024 залучено до участі у справі №922/5272/23 в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача ТОВ "КАПСУЛАР" та відкладено підготовче засідання на 09.04.2024 об 11:20 год.

04.04.2024 через підсистему ЄСІТС "Електронний суд" від позивача на виконання вимог ухвали господарського суду від 02.04.2024 надійшла заява (вх. №8946/24), в якій надав докази надсилання позовної заяви з доданими до неї документами на адресу ТОВ "КАПСУЛАР".

08.04.2024 через підсистему ЄСІТС "Електронний суд" від позивача надійшла заява про відмову від позову (вх. №9278/24), в якій просить прийняти відмову позивача від позову та закрити провадження у справі.

Присутній у підготовчому засіданні 09.04.2024 представник позивача підтримав подану заяву про відмову від позову та просив суд її задовольнити.

Представник відповідача в підготовчому засіданні 09.04.2024 проти задоволення заяви позивача про відмову від позову не заперечував.

ОЦІНКА СУДУ:

Відповідно до ч.1 статті 191 ГПК України позивач може відмовитися від позову, а відповідач - визнати позов на будь-якій стадії провадження у справі, зазначивши про це в заяві по суті справи або в окремій письмовій заяві. Як вбачається із вищезазначених норм, вказане право позивача може бути реалізоване ним на будь-якій стадії судового процесу та є абсолютним, тобто, не залежить від мотивів позивача чи волі інших сторін у справі.

Оскільки заява про відмову від позову підписана уповноваженою особою та враховуючи, що в матеріалах справи відсутні докази порушення прав відповідною заявою будь-яких осіб, та оскільки відповідна заява позивача є формою реалізації принципу диспозитивності господарського судочинства,

передбаченого статтею 14 ГПК України, суд доходить висновку про її задоволення.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 130, 191, 231 Господарського процесуального кодексу України.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 09.04.2024 заяву Товариства з обмеженою відповідальністю "КРОСС ДЕВЕЛОПМЕНТ" про відмову від позову задоволено, провадження у справі закрито на підставі пункту 4 частини першої статті 231 ГПК України (позивач відмовився від позову і відмову прийнято судом).

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Ухвала Господарського суду Харківської області від 09.04.2024 в апеляційному порядку не оскаржувалась.

➤ Позовну заяву залишено без розгляду.

Згідно з ч. 11, 13 ст. 176 ГПК України суддя, встановивши після відкриття провадження у справі, що позовну заяву подано без додержання вимог, викладених у ст. 162, 164, 172 цього Кодексу, постановляє ухвалу не пізніше наступного дня, в якій зазначає підстави залишення заяви без руху, про що повідомляє позивача і надає йому строк для усунення недоліків, який не може перевищувати п'яти днів з дня вручення позивачу ухвали. Якщо позивач не усунув недоліків позовної заяви у строк, встановлений судом, позовна заява залишається без розгляду.

Справа №922/1088/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/119262882>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/1088/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "Спортивний клуб мисливців та рибалок" до фізичної особи про виключення учасника товариства.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Товариство з обмеженою відповідальністю "Спортивний клуб мисливців та рибалок" звернулось до Господарського суду Харківської області з позовною заявою, в якій просить суд виключити фізичну особу зі складу учасників Товариства з обмеженою відповідальністю "Спортивний клуб мисливців та рибалок".

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

У позовній заяві Товариство з обмеженою відповідальністю "Спортивний клуб мисливців та рибалок" стверджує про наявність діючого статуту товариства, згідно з яким вартість внеску в статутний капітал учасника відповідача становить 157500,00 грн, що складає 25%.

Однак, до позовної заяви позивач в якості доказів не додав ані оригіналу, ані належним чином засвідченої копії зазначеного статуту. При цьому, будь-

яких пояснень щодо неможливості надання доказів, на які він посилається, позивачем не надається.

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 08.05.2024 позовну заяву залишено без руху на підставі ст. 174 ГПК України. Вказано товариству про існуючі недоліки позовної заяви, та необхідність їх усунення. Товариство звернулось до суду з заявою про усунення недоліків, до якої додало копію опису вкладення до цінного листа про направлення відповідачу копії позовної заяви та додатків. Проте, з наданою позивачем описом вкладення до цінного листа вбачається, що на виконання ухвали від 08.05.2024 позивачем на адресу відповідача направлено лише копія позовної заяви та довідки товариства, доказів направлення копії статуту, опису документів, що надаються юридичною особою державному реєстратору, копії витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань станом на 14.09.2016 позивачем суду не надано. Таким чином, позивачем направлено на адресу відповідача не всі документи, додані до позовної заяви в обґрунтування власної правової позиції у спорі.

ОЦІНКА СУДУ:

Відповідно до ч. 1 ст. 174 ГПК України суд встановив, що позовну заяву подано без додержання вимог, викладених у статтях 162, 164, 172 ГПК України.

Станом на дату постановлення даної ухвали встановлений законом строк для усунення недоліків сплинув, однак, Товариством з обмеженою відповідальністю "Спортивний клуб мисливців та рибалок" визначені в ухвалі від 08.05.2024 недоліки не усунуто. Будь-яких пояснень щодо неможливості їх усунення суду також не надано.

Згідно з ч. 11, 13 ст. 176 ГПК України суддя, встановивши після відкриття провадження у справі, що позовну заяву подано без додержання вимог, викладених у ст. 162, 164, 172 цього Кодексу, постановляє ухвалу не пізніше наступного дня, в якій зазначає підстави залишення заяви без руху, про що повідомляє позивача і надає йому строк для усунення недоліків, який не може перевищувати п'яти днів з дня вручення позивачу ухвали. Якщо позивач не усунув недоліків позовної заяви у строк, встановлений судом, позовна заява залишається без розгляду.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: статті 162-164, 172, 176 Господарського процесуального кодексу України.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 23.05.2024 позовну заяву Товариства з обмеженою відповідальністю "Спортивний клуб мисливців та рибалок" до відповідача про виключення учасника з товариства залишено без розгляду.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Ухвала Господарського суду Харківської області від 23.05.2024 в апеляційному порядку не оскаржувалась.

ВИСНОВОК:

Аналізом справ у спорах пов'язані з діяльністю органів управління товариства встановлено, що учасниками у даній категорії справ переважно були фізичні особи, приватні акціонерні товариства та товариства з обмеженою відповідальністю.

У більшості справ предметом спору було визнання трудових відносин припиненими, виключення учасника товариства зі складу учасників товариства з обмеженою відповідальністю та витребування документів щодо діяльності товариства.

Суддями Господарського суду Харківської області у справах зазначеної категорії приймалися рішення на підставі Господарського процесуального кодексу України, Закону України "Про акціонерні товариства", Цивільного кодексу України, Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність", Закону України "Про інформацію", Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань", Кодекс законів про працю України.

Також, при прийнятті рішень у даній категорії справ, суддями Господарського суду Харківської області застосовано наступну судову практику: рішення ЄСПЛ від 10.02.2010 у справі "Серявін та інші проти України", рішення ЄСПЛ "Трофимчук проти України", рішення ЄСПЛ "Руїз Торіха проти Іспанії", рішення ЄСПЛ у справі "Суомінен проти Фінляндії" (Suominen v. Finland), N 37801/97, п. 36, від 1 липня 2003 року, Постанови Верховного Суду від 25.06.2019 у справі № 922/1500/18, від 15.08.2019 у справі № 1340/4630/18, від 28.11.2019 у справі № 918/150/19, від 26.01.2022 у справі № 921/787/20 від 14.06.2022 у справі № 904/3870/21, від 13.09.2022 у справі № 918/1222/21, Постанова КГС ВС від 29 серпня 2023 року у справі № 910/5958/20, Постанова об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 14.10.2019 у справі № 910/6642/18, Постанова Верховного Суду від 28.05.2020 року у справі № 910/7164/19, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14.06.2023 року у справі № 448/362/22, Постанова Верховного Суду від 24.12.2019 року у справі № 758/1861/18, Постанови Верховного Суду по справах №910/13407/17, № 915/370/16 та № 916/3545/15, Рішеннями Конституційного Суду України № 14-рп/2004 від 07.07.2004 року, № 8-рп/2007 від 16.10.2007 року та № 2-рп/2008 від 29.01.2008 року, Рішення Конституційного суду України № 1-рп/2010 від 12.01.10 у справі № 1-2/2010, Постанова Верховного Суду від 19 червня 2024 року у справі № 908/1767/20, Постанова Верховного суду від 03 липня 2019 року по справі № 520/11437/16-ц, Постанова ВП Верховного Суду від 10.09.19 у справі № 921/36/18, Постанова ВП Верховного Суду від 30.01.19 у справі № 145/1885/15-ц, Постанова ВП Верховного Суду від 06.09.2023 у справі № 127/27466/20.

Проблемним питанням при розгляді справ даної категорії було застосування норм права, які регламентують трудову діяльність, а саме статті 39 Кодексу Законів про працю України щодо звільнення працівника за власним

бажанням, статті 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", статті 116 Цивільного кодексу України та статті 24 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" щодо надання учаснику товариства запитуваних документів щодо діяльності товариства.

Висновки за результатами аналізу справ щодо корпоративних спорів та корпоративних прав.

Незважаючи на збільшення у 2024 році кількості розглянутих процесуальних звернень, Господарський суд Харківської області показав доволі високі результати своєї роботи. Динаміка розгляду Господарським судом Харківської області корпоративних спорів з 2023 року по 2024 рік свідчить про те, що після різкого зменшення кількості корпоративних спорів у рік повномасштабного вторгнення їх кількість стрімко зростає в наступні роки. Вже у 2024 році суд розглянув на 13,5 % більше спорів цієї категорії, ніж за аналогічний період 2023 року. З ухваленням рішення розглянуто судом на 25 % більше, ніж у 2023 році. Задоволено позовні вимоги на 38 % більше ніж у 2023 році.

Нарікань щодо порушення строків розгляду, своєчасності внесення рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень не було. Серед найвагоміших аргументів довіри до суду можна визначити єдність правозастосовної практики та відсутність різних підходів до тлумачення одних і тих самих норм законодавства.

Під час розгляду справ даної категорії виникали питання щодо застосування норм права, які регламентують трудову діяльність, а саме ст.ст. 40, 233, 235, 237 Кодексу Законів про працю України щодо стягнення з відповідача на користь позивача середнього заробітку за час вимушеного прогулу, скасування наказу про звільнення та поновлення на посаді; статті 39 Кодексу Законів про працю України щодо звільнення працівника за власним бажанням. Суддями при розгляді справ даної категорії виникала необхідність застосування судової практики Верховного Суду та ЄСПЛ при прийнятті рішень з урахуванням статті 43 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", статті 116 Цивільного кодексу України та статті 24 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" щодо надання учаснику товариства запитуваних документів щодо господарської діяльності товариства.

Аналіз результатів оскарження рішень, які були ухвалені Господарським судом Харківської області у перелічених вище спорах, свідчить про те, що суд переважно правильно вирішував корпоративні спори, приймаючи законні та обґрунтовані рішення, з додержанням норм процесуального права та правильним застосуванням норм матеріального права.

Аналітичний відділ